

POREČ 1978

Dvodnevno poreško posvetovanje kakih štiristo Iskrašev, predstavnikov vseh družbenopolitičnih in poslovnih organov celotne sestavljene organizacije združenega dela Iskra je nedvomno pokazalo nekaj kvalitete in premikov v naši veliki delovni organizaciji, ki jih velja še posebej poudariti.

V prvi vrsti je šlo tu za obveščanje in to iz prve roke in naravnost v bazo, brez vmesnih postaj. Tako so zlasti predstavniki družbenopolitičnih organizacij SOZD Iskra imeli možnost seznaniti se z vso široko in razvejano problematiko preobrazbe in uvajanja novih odnosov tako v TOZD, kot DO in SOZD, ki terja dobro obveščenost, usklajitev dela in velike politične napore pri preseganju in premagovanju starega v naših družbenoekonomskih in proizvodnih odnosih. Zlasti o tej materiji je bil dragocen prispevek Romana Albrehta, ki je dovolj jasno, pregledno in tudi zelo konkretno spregovoril o tej problematiki, za katero nimamo ne vzorcev ne vnaprej določenih formul. Vsekakor je bil prispevek Romana Albrehta tisti temeljni kamen našega posvetovanja, s katerim so postale marsikatera dileme in težave jasnejše, marsikateri problem lažje razrešljiv, marsikatera zapreka odveč in odstranljiva - skratka, dragoceno napotilo pri nadaljnjem samoupravnem konstituiranju celotne Iskre.

Tudi besede Jožeta Hujsa so bila natančna, odkrita in informacija par excellence o trenutnem stanju in nadaljnjem razvoju Iskre kot celote, saj je danes jasno, da brez informacij in obveščanja delavci ne morejo dobro samoupravljati in odločati.

Podobno je bilo slišati tudi iz izvajanj predstavnikov vseh družbenopolitičnih organizacij celotne Iskre od sindikatov, preko zveze komunistov do mladine in borcev, ki so prav tako pomemben in odločujoči činitelj pri ustvarjanju in napredovanju takšne Iskre, kakršno si vsi želimo.

In končno, posvetovanja so se udeležili v glavnem na novo izvoljeni organi družbenopolitičnih organizacij SOZD Iskre, ki so se tako zares temeljito in izčrpno seznanili z vso samoupravno problematiko, ki jo razrešujejo in izvajajo v osnovnih celicah našega proizvodnega življenja - v svojih TOZD.

Škoda, da je bilo razprave razmeroma malo in da tudi ni bilo dosti konkretnih vprašanj, toda kljub temu lahko zapišemo, da je posvetovanje v Poreču uspelo in bi nedvomno kazalo pripraviti še več podobnih srečanj in posvetovanj v tem letu, ker so to hkrati tudi ena najboljših oblik neposrednega in direktnega obveščanja tako od vrha navzdol kot obratno. Poreč 78 je v vseh pogledih popolnoma opravičil svojo potrebo in nujnost v sedanjem trenutku.

Dušan Željeznov

Brez sindikata ni samoupravljanja

V petek, 17., in soboto, 18. marca letos je bilo v Poreču že tradicionalno posvetovanje vseh Iskrinih družbenopolitičnih in poslovnih delavcev iz vseh Iskrinih TOZD, DO in SOZD.

Prvega dne posvetovanja, ki se ga je udeležil tudi republiški sekretar za delo Pavle Gantar, je uvodoma spregovoril predsednik IO KOOS SOZD Iskra Jože Čebela, ki je v daljšem referatu zelo konkretno spregovoril o družbenopolitični vlogi in nalogah sindikata ter ostalih družbenopolitičnih organizacij v Iskri. Za njim je o nalogah mladine v SOZD Iskra govoril predsednik KS ZSMS SOZD Iskra Avguštin Ciuha, medtem ko je o nalogah Zveze komunistov v predkongresnem obdobju referiral sekretar sveta ZK SOZD Iskra Vinko Šarabon. Ob koncu je v imenu aktiva zveze borcev SOZD Iskra, ki šteje kakih 800 članov zelo odkrito in neposredno spregovoril še predsednik aktiva ZB Franc Križnar.

Po uvodnih referatih in poročilih se je razvila razprava, v kateri so sodelovali sekretar sveta ZK DO Telekomunikacije, elektronika in elektromehanika Janez Kern, republiški sekretar za delo Pavle Gantar in direktor Iskrinega šolskega centra v Kranju Ciril Rekar.

Popoldne prvega dne pa je direktor področja za organizacijo v SOZD Iskra Erik Vrenko govoril o programu samoupravnega sporazumevanja v letu 1978 za izvedbo določil zakona o združenem delu in ostalih sistemskih zakonov.

Drugega dne poreškega posvetovanja pa se je kakim 250 predstavnikom DPO v SOZD Iskra pridružilo še 150 članov poslovnih organov iz vseh TOZD, DO in SOZD Iskra, da bi najprej poslušali izčrpno, poglobljeno in zelo konkretno predavanje podpredsednika Izvršnega sveta skupščine SRS Romana Albrehta na temo samoupravnega konstituiranja delovnih organizacij v skladu z zakonom o združenem delu.

Na koncu dvodnevnega poreškega posvetovanja pa je podal še obširno in temeljito analizo poslovanja v letu 1977 in izpolnjevanju temeljev srednjeročnega načrta SOZD Iskra 1976-1980 generalni direktor SOZD Iskra Jože Hujs.

Celotno gradivo, to je referate in poročila, razpravo in povzetke s poreškega posvetovanja objavljamo kot posebno prilogo na straneh 5.-8. današnje številke Iskre.

D.Ž.

Podpis pogodbe o sodelovanju med SOZD Iskra in Institutom „Jožef Stefan“.

Sporazum Iskra-Institut »Jožef Stefan«

Osrednji dogodek preteklega tedna v Iskri je bil podpis sporazuma o dolgoročnem sodelovanju med SOZD Iskra in raziskovalnim Institutom „Jožef Stefan“.

Predstavniki obeh organizacij združenega dela so v četrtek, 16. marca še posebej obeležili že tradicionalno dobro sodelovanje med znanostjo in industrijo, ki bo v bodoče temeljilo na še trdnjših temeljih, obojestranskih interesih in koristih, predstavljalo pa bo več kot pionirski korak na področju uporabe znanosti.

Dolgoletno plodno sodelovanje, ki je zajemalo med drugim še Fakulteto za elektrotehniko, se je pred kratkim izteklo v zaključku petletnega projekta mikroelektronike, tako da je Iskra danes sposobna izdelovati elemente in celotne sestave vrhunske svetovne tehnologije in kakovosti.

Pri podpisu sporazuma so bili navzoči predsednica Raziskovalne skupnosti Slovenije dr. Aleksandra Kornhauser, direktor Instituta „Jožef Stefan“ Boris Frlec, generalni direktor Iskre Jože Hujs, prisotni pa so bili tudi številni ugledni znanstveniki.

Slovenska elektroindustrija je s tem sporazumom dobila zagotovilo za

uspešno in plodno nadaljnjo rast, sporazum sam po sebi pa predstavlja opredmetenje načela svobodne delitve dela.

S.F.

Japonski sindikalni delavci v Iskri

Delovno organizacijo Iskro Elektromehanike je v četrtek, 16. marca obiskala tričlanska delegacija sindikata PTT Japonske. V spremstvu predstavnikov Zveze sindikatov Jugoslavije in republiškega sindikata SR Slovenije za promet in zveze si je ogledala proizvodni telefonskih central na Laborah.

Predstavniki delovne organizacije in sindikalne organizacije Elektromehanike so japonskim gostom predstavili Iskro, orisali delo in vlogo sindikalne organizacije ter odgovorili na številna zastavljena vprašanja. Zelo so se zanimali za položaj žensk v Iskri, način nagrajevanja delavcev in razvoj proizvodnje telekomunikacij ter položaj Iskro na jugoslovanskem trgu.

A. Boc

Seminar v Poreču je udeležencem prav gotovo dal koristna spoznanja. Celotno gradivo o seminarju objavljamo na straneh od 7. do 11.

RAZPIS NAGRADE IN PRIZNANJ ISKRA '78

Komisija za nagrade in priznanja ISKRE objavlja na temelju člena 3 poslovnika komisije za nagrade in priznanja ISKRE, v zvezi s členom 2. in 3. pravilnika o podeljevanju „Nagrade ISKRA“ in „Priznanj ISKRE“

RAZPIS

1. Za nagrado ISKRE, ki se podeli za izjemno ustvarjalnost oz. vrhunske dosežke, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbeno ekonomske vloge ISKRE in k njenemu splošnemu ugledu v ožji in širši družbeni skupnosti.
2. Za pet priznanj ISKRE za izjemne dosežke na posameznih področjih dejavnosti pri razvoju samoupravljanja, družbenopolitični dejavnosti, za tehnično-tehnološke in investicijske dosežke, dosežke na področju gospodarjenja, razvoja organizacije, produktivnosti dela, kvalitete, oblikovanja ter drugih pomembnih področjih.

Nagrada in priznanja se podeljujejo delavcem ISKRE; lahko pa tudi delavcem izven organizacij Iskro, če so si s svojo dolgoletno dejavnostjo pridobili posebne zasluge za razvoj ISKRE.

Kandidate za nagrado in priznanja lahko predlaga vsak delavec Iskro, vsaka Iskrina organizacija združenega dela, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije ter vse tiste organizacije združenega dela njihove asociacije ter strokovne organizacije, ki z Iskro dolgoročno sodelujejo.

Predloge je poslati do 30. aprila 1978 na naslov: ISKRA - SOZD elektrovinske industrije - sekretariat delavskega sveta SOZD Ljubljana, Trg revolucije 3/XII.

Pisмени predlogi morajo poleg firme oz. imena predlagatelja vsebovati še:

- ime, priimek in poklic kandidata, dela in naloge, ki jih opravlja ter v kateri organizaciji združenega dela je zaposlen;
 - ali se predlaga nagrada ali pa priznanje ter za katero od področij dejavnosti iz točke 1. in 2. tega razpisa se priznanje predlaga;
 - obrazložitev in utemeljitev;
 - žig in podpis pooblaščen osebe, oz. podpis predlagatelja.
- O predlogih dokončno odloča delavski svet SOZD, ki podeli nagrado in priznanja na proslavi Dneva ISKRE dne 1. 7. 1978 v Škofji Loki.

O izidu razpisa bodo obveščeni vsi predlagatelji.

Predsednik komisije:
Klavs Vladimir, dipl. ing.

Ljubljana, 20. 3. 1978

Sestavljeni organizaciji združenega dela Iskra in ELKOM iz Maribora, bi lahko in bi tudi morali nameniti v prihodnje mnogo več pozornosti medsebojnemu sodelovanju na različnih področjih. Največ možnosti za okrepitev poslovno-tehničnega sodelovanja imata vsekakor na trgovinskem področju, zlasti na tujih tržiščih, zatem na področju elektronike, financ (interna banka), izmenjave različnih podatkov in še marsikje druge, nikakor pa nista zanemarljiva tudi šport in rekreacija.

To je le nekaj misli, ki jih je moč na hitro izluščiti iz pogovorov med predstavniki obeh sorodnih organizacij elektrovinske in elektronske industrije v Ljubljani, ki so bili v torek, 21. marca. Delovnega sestanka, katerega moto je bil, kot že rečeno, kje in kako okrepiti sodelovanje med SOZD Iskra in SOZD Združenjem mariborskih elektrovinskih podjetij, so se udeležili predsednik KOOS sindikata ELKOM Oto Ledinek, sekretar sveta ZK ELKOM Štefan Babič, sekretar družbenopolitičnih organizacij v mariborski sestavljeni organizaciji Štefan Planinšek ter njihov novinar-urednik Srečko Logar, z Iskrine strani pa so se pogovorov udeležili Vladimir Klavs, Jože Čebela, Vinko Šarabon in Avguštin Ciuha.

Lado Drobež

PREPOČASNA PREOBRAZBA

Na kongresih sprejeti sklepi o ustavni preobrazbi stanovanjskega gospodarstva so se le deloma uresničili. Za družbenimi prizadevanji in materialnimi naložbami v stanovanjsko gradnjo je zaostajal zlasti razvoj družbenoekonomskih odnosov.

Združevanje družbenih sredstev za stanovanja je bilo v praksi pogosto zunaj neposrednega vpliva in odločanja delavcev, ker še ne temelji na samoupravno oblikovanih in sprejetih programih stanovanjske izgradnje. Pri porabi teh sredstev so se prevečkrat uveljavili administrativni in podjetniški pristopi, ki so omogočali, da je še prevladovala gradnja stanovanj za trg. To je zoževalo naše možnosti pri reševanju stanovanjskih potreb delovnih ljudi. Zgradili smo manj stanovanj kot bi jih lahko z združenimi sredstvi.

Pri opredeljevanju in uresničevanju stanovanjske gradnje in stanovanjske politike je v praksi še vedno prevladoval vpliv upravnih organov občinskih skupščin, pooblaščenih urbanističnih in projektivnih organizacij, gradbene operative, strokovnih služb stanovanjskih skupnosti ter organizacij za vzdrževanje stanovanj in komunalno opremljanje zemljišč. Vse to je vplivalo, da je kljub postopnemu uvajanju družbenega dogovarjanja o cenah stanovanj v njem prevladoval podjetniški pristop posebnih in ločenih interesov udeležencev dogovarjanja o cenah.

Prehod na ekonomske stanarine je bil prepočasen, kar je zaviralo uveljavljanje hišnih svetov kot upravljalcev s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini, stanovalce pa objektivno potisnilo v položaj, da so gospodarjenje s hišami prepuščali stanovanjskim podjetjem. Tako deluje le dobra polovica hišnih svetov. Med samoupravnimi stanovanjskimi skupnostmi in zbori stanovalcev ter hišnimi sveti še ni organske samoupravne povezanosti.

Uveljavljanje delavcev kot nosilcev stanovanjske politike ter predvsem celovito odločanje o dohodku, ki se združuje za stanovanjsko gospodarstvo in njegovi uporabi, je zavirala neustrezna organiziranost stanovanjskih skupnosti. V njih je samoupravno odločanje o sicer enoviti stanovanjski politiki razmejeno na odločanje o zbiranju sredstev in o graditvi stanovanj, na odločanje o gospodarjenju z obstoječim stanovanjskim skladom in na odločanje o oblikovanju solidarnostnih meril pri graditvi in uporabi stanovanj. To je eden izmed vzrokov, da samoupravni sistem odločanja ni uveljavljen skladno z medsebojno povezanostjo različnih interesov in vidikov pri reševanju stanovanjskih vprašanj.

Doslej za stanovanjske skupnosti niso bile izoblikovane posebne delegacije in v skupščini stanovanjskih skupnosti še ni delegatov – izvajalcev stanovanjske gradnje in vzdrževalcev, ki bi se organizirali v posebnem zboru. Zato stanovanjske skupnosti ne morejo zadovoljivo opravljati svoje vloge, da bi bile prostor samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanje vseh, ki so zainteresirani in udeleženi pri stanovanjski gradnji in gospodarjenju.

Ker ni ustreznega samoupravnega vpliva vseh zainteresiranih na snovanje in izgradnjo zaključenih sosek se je uveljavila gradnja naselij, ki so odtujena ljudem in ki ne omogočajo razvoja vseh razsežnosti življenja. To so tudi najpomembnejši vzroki, da prepočasi uveljavljamo družbeno usmerjeno gradnjo stanovanj.

D. Ž.

In kako je v Ameriki?

Tako smo začeli razgovor s predstavnikom Iskre v ZDA, kjer je zaposlenih vsega pet ljudi, Ivom Bogoevim. Poleg Iva so tam zaposleni še trije domačini, imajo pa na praksi tudi še enega praktikanca. Ko je spregovoril o oceni zunanje-trgovinske menjave v letu 1977, je med posebne uspehe uvrstil diverzifikacijo izvoznega programa. Med elementi in široko potrošnjo so dosegli že zavidno razmerje 50:50. Ob uspehih pa je navedel tudi probleme, s katerimi se v Združenih državah še naprej srečujejo, ki pa se nanašajo predvsem na kvaliteto in še naprej na nedobave.

V preteklem letu so izvažali predvsem elemente, elektronske elemente, sirene in motorje, preko njih pa so uvažali investicijsko opremo, elektronske elemente in repromaterial predvsem delovne organizacije: Telekomunikacije, Industrija elementov za elektroniko, Avtoelektrika, Avtomatika in Široka potrošnja. Nasprotno pa so se pri izvozu iz delovnih organizacij Iskre uveljavile predvsem: DO Industrija elementov za elektroniko, Industrija kondenzatorjev Semič, Široka potrošnja, Avtomatika in Telekomunikacije.

V podrobnejši razčlenitvi problemov, s katerimi se srečujejo pri prodaji Iskrinih izdelkov v ZDA, je Bogoev realistično ocenil, da Iskra žal še ni uspelo priboriti si pomembnega deleža na ameriškem trgu. Verjetno je

za to več vzrokov, najpomembnejši razlog pa je očitno neprimerna obdelava trga. Več let so baje poizkušali neposredno velikim odjemalcem, podobno so skušali delati tudi pri srednjih in manjših porabnikih elektronskih elementov, vendar pa so v praksi spoznali, da ameriški porabniki niso zadosti zainteresirani za prodajo naših, oziroma sploh evropskih elementov.

Nasprotno, nabavljajo raje robo doma, od svojih proizvajalcev ali distributerjev. Zato je tudi predstavništvo Iskre v ZDA v drugi polovici leta 1976 prešlo na prodajo prek ameriških distributerjev, vendar pa to na temelju Iskrinih prospektov in pod njenim imenom. Rezultati so se pokazali že leta 1976, ko je izvoz elementov dosegel rekordni obseg 460 tisoč dolarjev, število kupcev pa se je povečalo preko 30 odstotkov. Seveda pa je po drugi strani prav zaradi prej omenjene premale kvalitete in nedobav izpadlo 28 % sicer planiranega obsega v izvozu.

Zaradi oddaljenosti trga nas je zanimalo tudi, kako je s poslovno disciplino. Bogoev je menil, da je kar znosna, da pa so cene za ta trg odločno previsoke; to bi morali še posebej upoštevati, saj je na tem tržišču izredno močan pritisk Daljnega vzhoda, ki prodira z izredno ugodnimi cenami. Ko se je Bogoev znova ustavil pri izvozu nekaterih elektronskih in elek-

Člani japonske sindikalne delegacije so si z zanimanjem ogledali proizvodnjo v TOZD ATC. (K članku na 1. strani)

ISKRIN IZVOZ IN GOSPODARSKA USPEŠNOST

Na zunanje-trgovinski konferenci v Portorožu je enega od koreferatov pripravil in posredoval udeležencem tega pomembnega srečanja tudi glavni direktor Iskre Commerce Ilija Medič. Osnovna iztočnica njegovega prispevka je bila „Izvoz in gospodarska uspešnost.“

Direktor Medič je takoj na začetku opozoril na značilnost Iskrine gospodarske usmeritve v 5-letnem programu razvoja. Poudaril je, da je naš kolektiv namenil pozornost zlasti naslednjim ekonomskim problemom: povečanju stopnje rasti proizvodnje, povečanju akumulativne sposobnosti temeljnih in delovnih organizacij, trajnemu in zadostnemu deležu Iskre na tržišču, naložbam in inovacijam v obstoječe in nove tehnologije ter, seveda, izravnavi zunanje-trgovinske blagovne menjave.

V nadaljevanju je poudaril velik pomen Iskrinega uspeha v svoji zadostni agresivni tržni usmerjenosti, pri čemer ji je uspelo obvladati in doseči naglo ter trajno rast vseh omenjenih dejavnikov. Pri tem sta, kot je dejal, edini izjemi rast akumulativne sposobnosti ter rast naložb v posodobitev oziroma aktiviranje novih tehnologij.

„Sposobnost Iskrinega vključevanja v mednarodno delitev dela postaja vedno pomembnejši faktor lastne rasti, to pa ne samo zaradi potreb po deviznem samofinanciranju zaradi uvoza repromateriala, opreme in sodobnejših tehnologij, temveč tudi zaradi močno odvisne akumulativnosti, ki je praviloma prisotna v vseh bolj izvozno zastavljenih programih. Potrditev te teze kaže izračun korelacije med strukturo akumulacije in strukturo izvoza, ki je linearno odvisen s koeficientom korelacije 0,78 %,“ je dejal direktor Medič.

V nadaljevanju je opozoril, da prav pozitiven vpliv izvoza, zlasti tam, kjer

je Iskra močnejša, narekuje, da izdelamo študije rentabilnosti oziroma izračun optimalnih serij za blagovne skupine. Te študije bodo nazorno pokazale uspešnost izvozne cene izdelka ali blagovne skupine.

Poleg akumulativne sposobnosti se je Ilija Medič obširno dotaknil tudi pojenjajočega trenda rasti naložb v posodobitev oziroma nove tehnologije. „Vse to gotovo izredno negativno vpliva na trenutno Iskrino ponudbo, z vso ostrino pa bomo ta pojav občutili v obdobju po letu 1980, če ga ne bomo takoj odpravili“, je dejal direktor Iskre Commerce.

V primerjavi z razvitim zahodom je opozoril na številne značilnosti v razvoju elektro in elektronske industrije. Zanj je značilno, da je razvoj tehnologij precej hitrejši na področju elektronike, računalništva, zabavne elektronike in zlasti na področju profesionalne tehnike in njenih spremljajočih sestavnih delov kot pa na drugih področjih, to je na področju elektromehanskega dela. In za razliko od zahodnega sveta, je Iskra prav v elektromehanskih delih v preteklosti vlagala največ denarja. Opozoril je tudi na nujnost čimprejšnje realizacije naložb

Ilija Medič.

zaradi znane specifičnosti elektronske industrije – izredno hitre zastarelosti.

„Za realizacijo smejejših investicijskih odločitev v nove tehnologije in njihovo uveljavitev na tržišču, kar je nedvomno eksistenčni pogoj Iskre v obdobju 1980–1985, bomo morali čimprej doseči čvrste dogovore o prioriteti naložb in združevanju sredstev. Le z uresničitvijo teh prioriteten nalog bomo lahko razvili tiste proizvodne programe, ki so, dokazano, sposobni za vključitev v mednarodno delitev dela,“ je, med drugim, v svojem koreferatu na zunanje-trgovinski konferenci poudaril glavni direktor Iskre Commerce Ilija Medič. Drobež

MILOŠ KOBE:

Nujno moramo prestrukturirati naš izvoz

V uvodnem prispevku o šesti Iskrini zunanje-trgovinski konferenci v Portorožu – bil je le nekaj prerez pomembnejših dogajanj in prispevkov na tem pomembnem srečanju – smo v prejšnji številki našega tednika opozorili na izredno kompleksen in zanimiv referat, ki ga je imel direktor področja za inovacije v SOZD Iskra Miloš Kobe. Prav zaradi izredne zanimivosti in aktualnosti objavljamo povzetek njegovega govora v nekoliko daljši obliki.

Direktor Kobe je v prispevku podal oceno trenutnega tehnično-tehnološkega stanja Iskrinih proizvodnih programov, oceno dosedanjih prizadevanj za njihovo tehnološko posodobitev ter v zvezi s tem oceno perspektiv za večjo izvozno usposobljenost in prestrukturiranje naših proizvodov v smeri višje kompleksnosti in večjega deleža znanja.

„Že na Otočcu sem opozoril na dejstva,“ je dejal Miloš Kobe, „da imamo le malo kvantitativnih podatkov, ki bi sistematično ilustrirali tehnološko in tržno življenjsko dobo naših izvoznih izdelkov. Treba je reči, da od tedaj nismo nič napredovali in da še vedno nismo sposobni ugotovljati nadvse pomembne korelacije med stopnjo tehnološke sodobnosti in akumulativno uspešnostjo našega izvoza.“

Prav zaradi te ugotovitve so bile ocene direktorja Kobeta na konferenci v Portorožu bolj kvalitativne in posplošene ter so izhajale iz primerjave sedanjega stanja s tistim, ki ga želimo doseči z našo razvojno-programsko in proizvodno usmeritvijo.

Direktor področja za inovacije je v Portorožu najprej opozoril na ugotovitve konference na Otočcu. V koreferatih in sklepih je bilo takrat zapisano, da je pretežni del Iskrinega izvoznega programa v fazi tehnološkega zastarevanja. Nadalje predstavljajo večji del tega programa elementi in sklopi z razmeroma nizko stopnjo predelave. Velik problem sta tudi premajhno vlaganje v razvojno-raziskovalno dejavnost in slaba kvalifikacijska struktura zaposlenih. Prav v zvezi z vlaganji v razvojno-raziskovalno dejavnost je direktor Kobe poudaril, da je po konferenci na Otočcu – bila je pred nekako poltretjim letom – opaziti v Iskri izredno hiter kvantitativen in kvalitativen vzpon, čeprav nas primerjave s sorodnimi zahodnimi firmami ne morejo navdajati z optimizmom, obvezujejo pa nas, da v teh prizadevanjih ne popustimo in da si zastavimo še bolj ambiciozne cilje. Pri tem je opozoril na velik pomen preusmeritve na tako imenovane Iskrine strateške proizvodne programe, kot so mikroelektronika, računalništvo in drugi ter na vedno večje prepričanje o nujnosti združevanja sredstev. Navedel je tudi številne uspehe na področju združevanja razvojnih potencialov s proizvodnjo in to tako znotraj Iskre, kot tudi med Iskro in zunanji raziskovalnimi organizacijami.

„Morda je najpomembnejša ugotovitev ta, da sta idejna usmeritev na domače razvojno delo in spoznanje o nujnosti programske posodobitve bolj ali manj dobila domovinsko pravico v sleherni naši temeljni in delovni organizaciji. O tem, ali je domač razvoj potreben ali ne, ne razpravljamo več. Vse temeljne organizacije prav zdaj doživljajo neke vrste programske pretrse in stojijo na razpotjih: kaj in kako naprej s programom“, je v referatu poudaril Miloš Kobe.

Izredno kritično pa je ocenil materialno realizacijo posodobitve naših proizvodnih programov, to je investicijsko, proizvodno in tržno, zlasti pa izvozno uresničevanje naših deklariranih in idejno že osvojenih programskih usmeritev. Podobno kot na Otočcu, podobno kot v Iskrinem srednjeročnem programu in številnih drugih dokumentih je direktor Kobe tudi v Portorožu ponovil Iskrino opredelitev v dve osnovni smeri: pospešeno osvajanje infrastrukturnih strateških projektov kot so mikroelektronika, računalništvo, optoelektronika, telekomunikacije, avtomatizacija in drugi ter skrb za večjo rentabilnost klasičnih proizvodnih programov s področja elektronskih in elektromehanskih elementov in podsklopov z uvedbo proizvodne avtomatizacije.

„Obe usmeritvi, ki ju v raznih modifikacijah lahko detajliramo za vse naše organizacije, terjata seveda pospešeno investiranje. Prav tu, v izvedbeni fazi inovacijskih procesov pa drastično kasnimo, povrh vsega pa smo najbolj razdrobljeni, neodločni in neučinkoviti,“ je menil inženir Kobe.

Pri tem je opozoril na številne skoraj nepomembne investicije, „na prstih ene roke pa bi lahko naštel investicije s predračunsko vrednostjo nad 10 milijard starih dinarjev.“

To se seveda odraža tudi na izvozu. Jedro našega izvoza še vedno predstavljajo upori, kondenzatorji, polprevodniki, števci, releji, elektromotorji itd., vse preveč pa v Iskri pozabljamo na večjo izvozno usposobljenost in prestrukturiranje naših proizvodov v smeri višje kompleksnosti in večjega deleža znanja – na večjo udeležbo naprav in kompleksnih sistemov, na večjo profesionalizacijo.

Miloš Kobe je v nadaljevanju spregovoril o tehnoloških usmeritvah v posameznih Iskrinih proizvodnih skupinah. Poudaril je, da vse te načrte bolj ali manj uresničujemo, vendar pa so, razen redkih izjem, sele (Nadaljevanje na 3. strani)

Mak

DOBRE IZVOZNE MOŽNOSTI

Vsakoletna Iskrina zunanjetrgovinska konferenca je lep pregled naših možnosti (in nemožnosti) na svetovnem trgu. Industrija elementov je po posvetovanju z našimi zunanjimi zastopniki tudi ob tej priložnosti pregledala svoje možnosti. O tem nam je precej povedal Srečo Brezovar, pomočnik direktorja komercialnega področja.

Kakšne so naše možnosti za izvoz ob vse večjem prodiranju mikroelektronike na vsa področja elektronske industrije?

Res bodo mikrovezja vseh mogočih izvedb in kvalitet na mnogih področjih nadomestila klasične elemente za elektroniko. Vendar vedno večja rast te veje elektrotehnike tudi zahteva vse več elementov in z rastjo povpraševanja po njih se nam odpirajo še dolga leta velike možnosti prodaje na domačem in svetovnem trgu. Tu mislim predvsem na rast avtomatizacije industrije in širokopotrošnih izdelkov. Vsi ti proizvodi bodo še dolgo potrebovali klasične elemente, kakršne po večini proizvajamo v naši delovni organizaciji.

Kakšen položaj je trenutno na svetovnem trgu, kaj kaže prodaja vaših izdelkov in kaj bi bilo treba storiti, da bi povečali izvoz?

Povečati moramo izvoz za vsako ceno, to je dejstvo. Zavedamo pa se tudi realnih možnosti na tržišču. Trenutno konjunktura na področju elementov stagnira in ponudba je daleč večja od popraševanja. Zato so se cene v lanskem letu znižale za 30 %, zahteva po kvaliteti in prodajnem servisu pa je naredila najmanj dva koraka naprej.

Zato je razumljivo, da smo lani izvozili le 83 % predvidenih količin in, da smo januarja in februarja uspeli izvoziti le 50 do 60 % izvoznega programa.

Morali pa bomo tudi za izvoz poiskati notranje rezerve. Predvsem tu mislim ceno in kvaliteto. Nemogoča je veriga posrednikov, ki si jasno zaračunajo rabate: tovarna — IC — tuji grozist in šele nato kupec. Treba bo dobiti neposreden stik IC s tujimi porabniki naših izdelkov in tako poceniti izdelke.

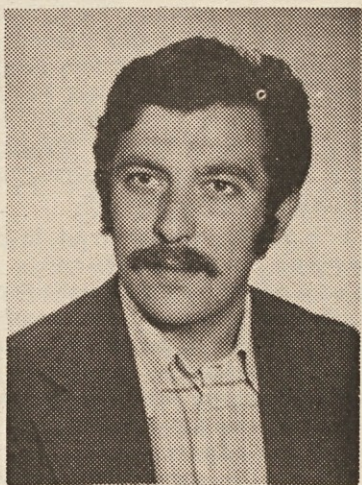
To je potrebno zlasti zato, ker velike vzhodne in daljnovzhodne firme močno konkurirajo z velikimi skladišči po vseh Evropi. Ti dosegajo z velikimi zalogami takojšnje dobave kompletnega asortimenta elementov.

Nujno moramo prestrukturirati naš izvoz

(Nadaljevanje z 2. strani)

v razvojni fazi. Ob zaključku svojega prispevka je ponovno opozoril na številna področja, ki bi se jih morali lotiti v Iskri čim prej, če ne želimo zaostajati za sorodnimi razvitimi zahodnimi firmami. Te njegove pobude bi lahko strnili v nekaj naslednjih alinej:

- z vsemi sredstvi moramo pospešiti proizvodnjo in tržno realizacijo novih tehnoloških programov,
- bistveno moramo povečati delež izvoza znanja skozi prodajo izdel-

Srečo Brezovar, pomočnik direktorja komercialnega področja IEZE

TOZD POLPREVODNIKI

Poslovanje v preteklem letu

Lani so v trboveljski Iskri dobro gospodarili. Predvideni dohodek so celo presegle, ostal jim je soliden ostanek dohodka, čeprav so stroški zelo narasli. Povečale so se dajatve in podražil repromaterial. O vsem tem smo se pogovarjali z direktorjem Stanetom Kovačičem.

Proizvodni načrt so izpolnili količinsko 95 %. Realizacija programa je znašala 116 milijonov, kar pomeni, da so prigrisnili 34 % več kot so predvidevali. V proizvodnji so namreč izdelali precej več bolj akumulativnih elementov in zato je bil tudi dohodek večji.

Kljub vsemu dobremu gospodarjenju pa je ostalo doma premalo sredstev. Dajatve so se povečale in cene repromateriala — barvastih kovin in kemikalij so poskočile nad vseni pričakanji. Težko breme pa so tudi

Morali se bomo ozreti za novimi kupci in tako razširili krog možnih odjemalcev in ne le „viseti“ na starih. Treba bo dati tudi več poudarka elementom za profesionalno tehniko.

In kje so po vašem mnenju največje možnosti Industrije elementov v izvozu?

Predvsem moramo urediti notranjo organizacijo prodaje in dobav. Le velika fleksibilnost bo pomagala k hitrejši prodaji naših, sorazmerno majhnih zalog. Z eno besedo: prodajni servis mora teči brez spodrsrljavev in podaljševanja rokov dobave.

Drugi važen činitelj pa je kvaliteta. Le zanesljivost naših elementov je jamstvo za uspeh na trgu. Vsa prizadevanja prodaje in naših tujih zastopstev bodo brez uspeha, če bomo padli na izpitu zanesljivosti in kvalitete izdelkov.

Izboljšati bo treba tudi raziskavo trga, zlasti pa poiskati velike in neizkoriščene možnosti v državah v razvoju in deželah SEV, zlasti s prodajo tehnologije, znanja in naprav, za katere se te države predvsem zanimajo. Imamo možnosti, lepe in ugodne, le čaka nas resno delo v stilu pravega marketinga.

FY

TOZD ELEKTROLITSKI KONDENZATORJI

LEP RAZVOJNI DOSEŽEK

TOZD Elektrolitski kondenzatorji iz Mokronoga imajo svoj razvojni oddelek v Ljubljani. Ker pač ne dobijo drugače strokovnjakov, so razvojno službo organizirali ločeno od tovarne. Pred kratkim so v razvoju ELKO, kakor na kratko imenujejo Elektrolitske kondenzatorje, dosegli lep uspeh, pomemben za nadaljnjo proizvodnjo.

Magister Joža Černetičeva, ki je opravila večino dela — kemijski del razvoja, je tiha in skromna in je le malo povedala o sebi in vloženem trudu. Mimogrede, Černetičeva je pred nedavnim končala tretjo stopnjo kemije in dobila naziv magistra. Svoj podiplomski študij je opravila v rekordnem času dveh let in to poleg redne zaposlitve. V Iskri je tretje leto in je poleg svoje specializacije na področju kemije, zaradi potreb pri delu, marsikaj preštudirala s področja elektrike, da bi svoje razvojno delo lahko uspešneje opravljala.

Pred nedavnim so v tem razvoju končali veliko inovacijo — razvoj profesionalnega elektrolitskega kondenzatorja. Kemijski del je v celoti raziskala in izdelala potrebno dokumentacijo mag. Joža Černetičeva.

Kakšne so prednosti novega elementa? Klasični elektrolit ima temperaturno območje od -25°C pa do $+70^{\circ}\text{C}$.

Ker je pri nekaterih aparaturnah potreben večji interval temperaturnih razlik, zato je novorazviti elektrolit namenjen za temperaturno lestvico od -55°C do $+125^{\circ}\text{C}$.

Tako ta elektrolit lahko že zamenja tantalove elektrolitske kondenzatorje, ki so sicer visoko kvalitetni, so pa dragi in zahtevajo čisto novo tehnologijo izdelave. Novorazviti elektrolit pa ima še to prednost, da ga bodo lahko v Mokronogu izdelovali z obstoječo strojno opremo ter instrumentarijem, skratka s sedanjo tehnologijo.

Novi elektrolitski kondenzator je zasnovan kemijsko na čisto novih osnovah. Osnova ni več glukol ampak dimetilformamid. Prednosti novega elektrolita so: razširitev temperaturne skale obratovanja, mnogo večja zanesljivost obratovanja in daljša življenjska doba, lahko ga je brez slabih posledic po daljšem mirovanju, oz. skladiščenju spet uporabiti. Njegova slaba stran pa je v tem, da so uporabljene kemikalije zelo strupene in bo treba ustvariti varne pogoje dela.

Zdaj pa že pripravljajo nov izdelek — elektrolit na glukolni osnovi, da ne bi imeli opravka s strupi. Ta bo imel temperaturno lestvico od -40 do $+85^{\circ}\text{C}$. Elektrolit bo cenejši od sedanjih in zato se zanj tovarna v Mokronogu razumljivo zelo ogreva. Tudi ta bo namenjen za profesionalno rabo in bo imel vse potrebne kvalitete za ta namen.

KF

KF

Direktor Stane Kovačič.

konstruirali streho, s katero so imeli doslej resne težave.

Precej tudi pričakujejo od novih odnosov po Samoupravnem sporazumu o združitvi. Tako upajo doseči racionalno združevanje sredstev le za tiste funkcije in opravila, ki se v taki obliki pokažejo bolj učinkovita in racionalna. Tudi stroške bodo s tem zmanjšali, ker bodo plačevali le naročena, oz. dogovorjena opravila.

Magister Joža Černetičeva s sodelavci.

DUŠAN ŽELJEZNOV

(36)

TITO V ISKRI

„Kot sem že dejal,“ je nadaljeval svojo pripoved Vladimir Klavs, „smo na Brione odšli naša odposlana darila tudi tehnično izročit.“

Tako smo prvič odšli na Brione in ker sem bil zadolžen za celotno tehniško področje, je šel z menoj tudi Marijan Henigman, našo delegacijo pa je vodil. Ivan Maček-Matija. Z nami je bil tudi pokojni, odlični in izredni organizator Polak. Pokojni Polak je bil hkrati tudi naša nenehna vez med tehniko in politiko, da se tako izrazim. Poslej je Polak hodil venomer z nami tudi takrat, kadar ni bilo z nami tovariša Matije.

Spominjam se, da smo na Brione takrat prišli pozno popoldne. Tito nas je sprejel pred večerjo, potem nas je povabil na večerjo in po večerji nas je zadržal še na filmski predstavi.

V spominu mi je ostalo dobro zapisano, da je bil takrat z nami na večerji tudi Vladimir Bakarič. Povedati moram, da je bil Tito naših tehniških daril zelo vesel, kar se je izkazalo tudi kasneje, ob drugih priložnostih, ko smo šli z jahto „Jadranko“ na vožnjo in potapljali našo televizijsko kamero za podvodno snemanje v morje. Naj ob tem navedem zanimiv statistični podatek, ki ga je bil izračunal inženir Fon: po njegovih izračunih je takrat Tito preživel z nami in nam posvetil nič manj kot osemnajst ur svojega dragocenega časa.

Ko je med večerjo Tito ugotovil, da sem elektronik po stroki, je takoj zaobrnil potek razgovora na elektroniko. Najprej mi je zastavil vprašanje, da bi testiral mojo inteligenco in znanje. Vprašal me je namreč, kako deluje njegova ura, ki je ni bilo treba sploh navijati niti ji drugače dovajati energijo za pogon in jo je dobil v dar kot takratno tehniško novost in kuriozitet. Moje mnenje je bilo naslednje: ali je morda ura na baterijski pogon kot na zelo dolgotrajen vir energije ali pa je občutljiva na mehanska nihanja in sunke.

Tito mi je na moj odgovor zatrdil, da ne gre pri njegovi uri niti za prvo niti za drugo. Odvrnil sem mu, da potem pač ne gre za kaj drugega kot za kako posebno vrsto baterije, ki naj bi poganjala njegovo uro. Seveda tega vprašanja nisva mogla med večerjo razčistiti do kraja, vendar je že ta njegov uvodni akord v razgovoru ustvaril pristno in domače vzdušje ter premostil in zbrisal distanco, ki je bila na začetku, razumljivo, med njim in gosti. Tako smo se gostje laho spontano in brez zadržev vključili v pogovor z našim predsednikom.

Priznati moram, da je med večerjo vladalo popolno in prijetno vzdušje in ko sem spoznal, da je mogoče med tem in takšnim razgovorom začeti tudi s perečim in takrat dokaj pomembnim vprašanjem elektronike in jedrske tehnike. Dejal sem namreč, da država (to je bilo leta 1967) vlaga velikanska sredstva v razvoj jedrskih inštitutov pri nas, vzporedno s tem pa država ne daje takšne ali podobne podpore drugi, nič manj važni panogi — elektroniki.

Problematiko takratnega našega znanstvenega razvoja in vlaganja vanj sem namreč dobro poznal, saj sem bil član sveta Nuklearnega inštituta Jožef Stefan v Ljubljani in je bila naša takratna znanstvena politika usmerjena predvsem v razvoj tovrstnih inštitutov pri nas, v Vinčo, Rudjera Boškovića v Zagrebu in

podobno. Poudaril sem velikanski pomen elektronike, ki je bila v tistih letih na pohodu tudi v svetovnih razsežnostih in poudaril, da bi morali tako kot nukleoniko z lastnimi silami ob pomoči države razvijati tudi elektroniko z lastnimi silami, ki jih imamo dovolj na voljo. Hkrati pa sem še posebej poudaril, da si sodobne nukleonske nikakor ne moremo misliti brez elektronike, saj brez nje jedrske znanosti sploh ne more obstojati, kaj šele, da bi se dalje razvijala in napredovala. Ugotavljal sem, da vlada pri nas na tem področju nekakšna disonanca, ki jo je treba vse-kakor razrešiti.

Tito se je povsem strinjal z mojim izvajanjem in razlaganjem, dejal je, da je treba zadevo pogledati in preučiti in, da, po njegovem, zares tu ni čisto vse v redu.

Našemu razgovoru se je pridružil tudi Bakarič, ki pa se ni popolnoma strinjal z vsem, o čemer smo se pogovarjali. Vendar se nisem pustil ugnati v kozji rog. Ponovno sem poudaril, da je pač žal tako in nadaljeval: kaj vse imamo danes od elektronike, ki daje družbi in gospodarstvu že določene in pomembne učinke, nukleonika pa razen doktorskih disertacij nima pokazati kaj praktičnega in uporabnega. Bakarič je naš dokaj živahen in polemičen razgovor zaključil z ugotovitvijo, da smo pač z razvojem nukleonike pri nas razvili in ustvarili tip novega, modernega znanstvenika. Jaz pa sem kljub temu vztrajal pri svojem z vprašanjem, kaj le imamo od jedrskih znanstvenikov. Tudi glede tega vprašanja nismo takrat prišli do kakega dokončnega zaključka.

Po tej, zelo zanimivi in odkriti debati, nas je Tito po večerji zadržal še na filmski predstavi. Tako nam je v zelo prijetnem, domačem in pristrčnem vzdušju minilo prvo srečanje s predsednikom Titom na Brionih. Večer je bil zares sproščen, živahen, poln je bil dovtipov in šal, tako značilen za Tita in njegov odnos do gostov.

MIKROELEKTRONIKA — POGOJ SODOBNE ISKRINE PROIZVODNJE

Mikroelektronika prinaša v našo — Iskri proizvodnjo revolucijo. Načrtovalci izdelkov so dobili nove velike možnosti, saj z vgradnjo mikrovezij le definirajo elektronski sistem, vse ostalo pa opravijo strokovnjaki v Mikroelektroniki. Tako bodo razvojniki razbremenjeni detajlov lahko razvili več, sodobnejših in ekonomičnejših izdelkov. Ob tem pa bo treba spremeniti miselnost in drobnjarski pristop. To so naredili že povsod po svetu, saj so na tem področju prišli daleč že v ZSSR, Romuniji, Bolgariji, da ne govorimo o bolj razvitih. Čas hiti. Uporaba mikroelektronike je zahteva časa, napredka in ekonomike, je stvar našega renomeja. Kaj o tem mislijo strokovnjaki v Iskri?

V AVTOMATIKI HITIJO

Jurica Zadavec, vodja razvojnega področja elementov v Avtomatiki je že takoj povdaril, da je njihov proizvodni program in s tem kos kruha v veliki meri odvisen od vgradnje in porabe mikroelektronskih vezij. Avtomatika ima dve veji proizvodnje: avtomatske naprave za energetiko in stikalno tehniko. Druga veja se bo v veliki meri posvetila izdelovanju mehanike, ki se rabi pri uporabi mikroelektronike. Nesmiselno bi bilo izdelovati mikrovezja, če v Iskri ne bi imeli periferne mehanike, ki spremlja mikroelektroniko. Zato bodo razvojni in poznejše proizvodne možnosti prilagodili izdelavi mehanike za mikroelektroniko: mikroelektronska stikala, regulatorje, tipke, palična stikala, koračne motorje in releje.

Prvi del njihovega programa pa je bil doslej čisto mehanski, ali elektronski v klasični izvedbi, zdaj pa bodo pri tem delu proizvodnega programa skoro v celoti prešli na sodobnejši — mikroelektronski sistem. V ta namen so že v teku razgovori o naročilih treh posebnih mikrovezij (ki jim strokovno pravijo CHIP). Prvi CHIP je EMZ 1002. To je časovno vezje, ki je v bistvu ura.

To mikrovezje bodo uporabljali pri izdelavi urnih mehanizmov, za elektronske budilke in stenske ure — in to v digitalni in analogni izvedbi. Tako bodo z uporabo pridobili pri kvaliteti, natančnosti in pocenitvi izdelkov.

Alfonz Medved.

Drugi CHIP po naročilu je v bistvu programator za gospodinske stroje. Ta bo omogočal programiranje najrazličnejših gospodinskih opravil, ki jih je danes treba opravljati še ročno oz. na mehanski način.

Tudi za tretji CHIP so že v teku priprave za načrtovanje. Ta pa bo namenjen kot tipičen element avtomatizacije predvsem skupaj s koračnimi motorji. Tako bodo dosegli, da bodo lahko avtomatizirali celo vrsto operacij: tako na primer enostaven primer avtomatskega pomika brusilnih strojev in še mnogo drugih pomikov, ki bodo v celoti avtomatski. Ta avtomatizacija pa je nujno vezana na koračne motorje. Ker teh celo paleta Iskra ne more izdelovati, zato so se že dogovorili s tujo firmo za kooperacijo. V Avtomatiki bodo izdelovali krmilja, tuji partner pa bo izdeloval koračne motorje. To bo prvi primer posrednega izvoza naše mikroelektronike.

Jurica Zadavec je ob koncu rekel, da je to le nekaj drobtin v zvezi z uvažanjem mikroelektronike. Povdaril pa je, da je zlasti za Avtomatiko in tudi za vso Iskro ta projekt bistvenega — življenjskega pomena pri lovljenju koraka z najnovejšimi dosežki na področju elektronike.

ELEKTROMECHANIKA: MIKROELEKTRONIKO V VSE NOVE TELEKOMUNIKACIJE

Pomočnik glavnega direktorja za telekomunikacije Alfonz Medved v kranjski Iskri je povedal, da bodo v

vse novoprojektirane telekomunikacijske naprave vgradili mikroelektroniko, povdaril je, da je že zgodovina mikrovezja zvezana prav s telekomunikacijami v najširšem smislu. Nadaljeval je: Mikroelektronika je gotovo sestavni del vseh telekomunikacijskih naprav od navadnega telefonskega aparata pa do najzahtevnejše telefonske centrale bodočnosti. Ugotavljamo pa, da je uveljavna doba teh integriranih vezij daljša, kakor smo predvidevali, marsikje delamo šele na pripravi, kakor naprimer pri šolanju kadrov za uporabo in projektiranje teh vezij. Torej smo se lotili zadeve resno, saj več naših inženirjev na postdiplomskem študiju posluša to smer.

Marko Jagodič.

Pridobili pa bomo z uporabo mikrovezij predvsem na novih možnostih in lastnostih, ki jih mikroelektronika nudi koristnikom. Bomo pa tudi mnogo prihranili z zmanjšanjem potrebnega prostora in manjšimi stroški, ki smo jih imeli do zdaj z mehanskimi konstrukcijami. Lahko pa se bomo tudi bolj prilagodili oblikam porabe.

Po svetu v novih telekomunikacijskih napravah praktično povsod uporabljajo integrirana vezja. Ta krmilijo vse moderne elektronske telefonske centrale od najenostavnejših do največjih. Pač pa se bo količina in potreba po mikrovezjih pri nas spreminjala po potrebah naše proizvodnje, gotovo pa jih bomo vgradili v vse izdelke „nove generacije“. Tako delajo tudi po svetu in malo primerov je, da so z dodajanjem teh elementov posodabljali starejše izdelke in tehnologijo.

Rešili smo vprašanje, ali se uporaba mikroelektronike splača. Uvedba je ekonomsko in tehnično upravičena. Nismo pa še čisto razčistili z mentaliteto. Ob mikroelektroniki gre tudi za mentaliteto, ki jo pogojuje tradicija in izobrazba. Tu je res prišlo do „preloma generacij“. Torej ostaja le še vprašanje kdaj in kje uporabiti te največje dosežke. Ustvariti pa je treba v ljudeh, ki delajo konkretno na projektih, potrebno vzdušje in seveda nuditi potrebno znanje. So pa tudi problemi. Na primer nabava instrumentarija, strojne opreme in še nekateri.

Mi v celoti pozdravljamo program Mikroelektronike, uporabili bomo mnogo njihovega znanja in izdelkov, težko pa je že zdaj reči kaj o količinah. Smer pa je jasna: Telekomunikacij si v bodoče ne moremo zamisliti brez mikroelektronike.

TOZD TEA V ELEKTROMECHANIKI ŽE UPORABLJA MIKROVEZJA

O uporabi in načrtih z mikroelektroniko mi je mnogo povedal vodja razvojne skupine za telefonske aparate in garniture Milan Valant, v razgovoru pa sta sodelovala tudi vodja razvojne službe TOZD Jože Pavlin in Franc Žepič, vodja razvojnega oddelka za telefonske terminale. V tej TOZD izdelujejo telefonske aparate, telefonske terminale, (to so sklopi telefonov z dodatnimi funkcijami), v razvoju pa imajo DATA in računalniške termi-

nale, ki poleg govora prenašajo tudi podatke — proizvajali bodo vhodne in izhodne enote. Proizvajajo tudi novične medkrajevne telefone, faksimile — grafične telekomunikacije, ki bodo nadomestili telegraf, teleprinter in na daljavo tudi fotokopirni stroj. Poleg tega pa imajo v proizvodnem programu tudi elemente za telefonijo, ki jih proizvajajo zase, za domači in tuji trg. Pri vsem tem programu načelno v vse nove izdelke programirajo uporabo mikroelektronike. V razvoju imajo tudi mikroelemente, ki bodo nadomestili klasične pri prilagoditvah (aplikacijah) mikroelektroniki.

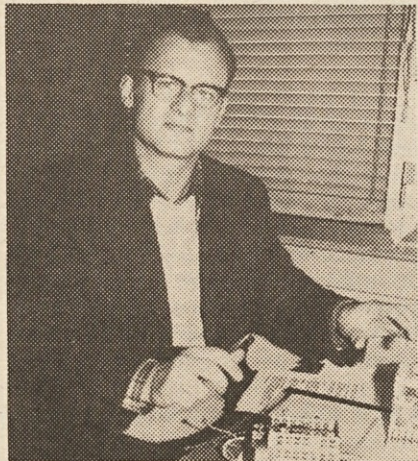

Bojan Klemenčič.

Z uporabo mikrovezij v svojih izdelkih bodo pridobili več prednosti. Predvsem bodo na istem prostoru lahko vgradili več možnosti kombinacij, ali na manjšem prostoru iste možnosti. S tem bodo v telefoniji pridobili večjo okretnost, več možnih zvez. V telefonih pa bodo z mikroelektroniko dosegli hitrejšo vključevanje, da ne bodo pri sodobnih elektronskih telefonskih centralah telefoni „cokle“.

Poleg tega s pomočjo mikroelektronike razvijajo nove profesionalne telefonske sisteme, za posebne namene, za interne in zunanje klicne številke. Tako so mi pokazali telefonski aparat, ki so ga označili ISICOM 40 EODI. V kratkem bo že na trgu. Ta aparat je prevzel nekdanjo funkcijo internega telefona, povezal neposredno ljudi v oddelku, ima možnost s pritiskom na tipko ponavljati izbrano klicno številko naročnika, če je bila ta ob klicu zasedena, ali se ni oglasila. Poleg tega pa ima ta aparat to možnost, da obdrži v „spominu“ 20 naročniških števil, ki jih nekdo večkrat rabi. Tovariš Pavlin mi je to pokazal nazorno: s pritiskom na gumb v Kranju se je takoj oglasil Iskra Commerce v ljubljanski stolpnici.

Tu je žal premalo prostora, da bi se dotaknil vseh snovanj, možnosti in realizacij, ki jih prinaša mikroelektronika v telefonijo.

Jurica Zadavec.

Prav zdaj bodo podpisali dve pogodbi z Mikroelektroniko za dva mikrovezja po naročilu. Prvo za stikalno matriko, drugo pa za držalo (slovensko mi bu lahko rekli tudi zatič za vklapljanje in držanje miniaturnih relejev ter svetlečih diod.)

Imajo pa tudi težave. Predvsem z uvozom dodatne opreme in instrumentarija, brez katerega mikroelektronska vezja „lahko le gledajo“, kakor so mi povedali. Poleg tega je to novo področje, za katero bo nujno potrebno tudi dodatno izobraževanje. Za zdaj si v veliki meri pomagajo z zunanjimi sodelavci, največ v Laboratoriju za ME na Fakulteti za elektrotehniko na Univerzi v Ljubljani ter z Inštitutom za prenosno tehniko.

TUDI V ATC MNOGO PRIČAKUJEJO OD MIKROELEKTRONIKE

V TOZD Avtomatskih telefonskih central na Laborah v Kranju smo se o uporabi mikroelektronike pogovarjali z vodjo razvoja Bojanom Klemenčičem. Ta nam je povedal:

Mikroelektroniko bomo uporabljali v vseh novih izdelkih s področja elektronskih telekomunikacijskih sistemov. Namen uporabe mikrovezij je predvsem ekonomika v najširšem pomenu besede, to pa se manifestira samo v sklopu celotnega sistema v najrazličnejših oblikah. Tako na primer: reševanje zahtevnejših sistemskih rešitev sistemov, velika komprimiranost, majhna poraba prostora, kar je često pri telefonskih centralah odločilno. Poleg tega pa mislim, da bomo mnogo pridobili z Mikroelektroniko, ker ne bomo več odvisni od inozemskih dobaviteljev. Tako se bomo z izgradnjo lastne baze komponent postavili ob bok svetovnim proizvajalcem.

V nekaterih vprašanjih se že pogovarjamo z Mikroelektroniko za ustrezne rešitve na področju digitalnih sistemov. Mikrovezja bomo naročali sproti, skladno s potrebami v projektih. Še mnogo pa načrtujemo od Mikroelektronike, zlasti pri sistemskih rešitvah in skladno z možnostmi, ki jih nudi mikroelektronika.

„Menim, da smo z Mikroelektroniko mnogo pridobili in da bo z dograditvijo tovarne in s prehodom na tovarniško proizvodnjo ta postala za nas še bolj zanimiva,“ je zaključil Bojan Klemenčič.

V IPT ŽE INTENZIVNO DELAJO Z MIKROELEKTRONIKO

V Inštitutu za prenosno tehniko smo se v pogovoru srečali z vodjem področja za telefonski prenos Markom Jagodičem, ki nam je povedal, da so z uporabo mikroelektronike že sredi dela:

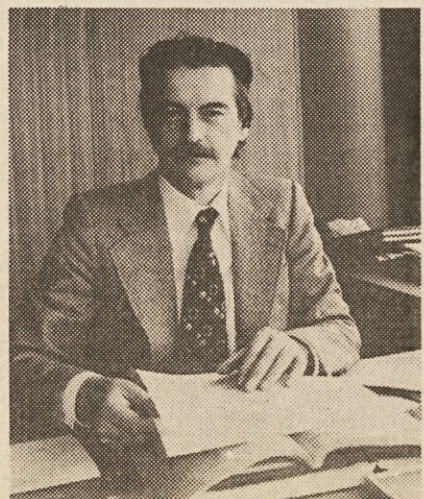
Milan Valant.

Naše področje je čisto specialno. Delamo namreč za Pošto, ki pa ima že postavljen sistem telefonije in je poseganje vanj zelo drago, saj vsak večji poseg sproži veržno reakcijo nujnih sprememb, ki pa so zelo drage. Pač pa moram reči, da bodo ravno pri nas mikrovezja svojih kvaliteten sprememb tudi opravičila ekonomiko. Velike serije se splačajo in mi jih bomo uporabljali v velikih količinah.

Druga pozitivna stvar pa je ob uvedbi mikroelektronike velika možnost uporabe, ki nam bo omogočila rešitve, ki jih ni bilo mogoče doseči s klasično tehnologijo.

V nove izdelke bomo projektirali elektronska mikrovezja, toda pri aplikacijah na obstoječem sistemu pa bo tega manj. Primer vgradnje mikroelektronike v sedanje sisteme je sicer redek, je pa, ravno pri nas pripravljamo za TOZD TEA v Kranju elektronski številčnik. Zamenjal bo dosedanjega, mehanskega. Tega bodo vgrajevali v nove telefone in v stare, pri popravilih bodo mehanskega enostavno zamenjali z elektronskim.

Pripravljamo pa celo vrsto projektov, kjer bomo uporabili mikrovezja. Tako za TOZD ATC načrtujemo novo hišno centralo s popolnoma novim elektronskim konceptom z uporabo mikroelektronike. Tu se odpirajo nove velike možnosti.

Peter Pleško.

Tudi za časovni multipleks, za prenos govornih signalov v naročniškem omrežju bomo uporabili mikrovezja. Naročili bomo 3 do 4 CHIPa. Eden je že daleč v razvojni fazi. Uporabljali bomo tudi univerzalni signalizacijski prenosnik, to je naprava, ki usklajuje signalizacijo central različnih sistemov. To bo univerzalno vezje za različne povezave med telefonskimi centralami, ki ga bodo dobili z minimalno adaptacijo mikroprocesorja. Za vse to, pa bo treba še mnogo dodatnega izobraževanja, saj za pridobivanje strokovnjakov na področju mikroelektronike ni doslej skrbel nihče. Na Fakulteti za elektrotehniko še sedaj ni te smeri, v Iskri predvidevamo pa, da bomo skupno organizirali potrebne seminarje in tako pridobili vsaj najnujnejše ljudi s potrebnim znanjem.

MIKROELEKTRONIKA V ŠIROKI POTROŠNJI

Direktor razvojnega področja v DO Široke potrošnje nam je povedal, da bodo tudi oni masovno uporabljali mikroelektroniko, oziroma jo delno že:

V Široki potrošnji že nekaj let uporabljamo integrirana elektronska vezja najmanjše stopnje integracije, ki pa so vsa po vrsti linearna in niso v programu Mikroelektronike. Mikrovezja pa potrebujejo sistemske rešitve ob uporabi v izdelkih široke potrošnje. Ravno zdaj nam razvijajo na Fakulteti za elektrotehniko programirani časovnik in v podvarijanti časovnik sam z mikroelektronskim vezjem za naš novi izdelek.

Ob uvažanju mikroelektronike pa naletimo na vrsto znanih težav od pomislekov razvijalcev pa do pomanjkanja ljudi z ustrežno usposobljenostjo, pa do težav s cenami. Treba bo organizirati ustrezne aplikacijske tečaje za uporabljanje naših projektantov. Seveda pa tudi nam daje mikroelektronika nove velike možnosti zlasti pri proizvodnji radijskih in televizijskih sprejemnikov, predvsem v krmilnem in komandnem delu. Ravno tu bi bila možna pri velikih serijah uporaba mikrovezij — in tudi ekonomska opravičena.

F. Kotar

TOZD MAGNETI

Cilj sta avtomatizacija in boljša kakovost

Z direktorjem TOZD Magnetit smo se pogovarjali o lanskem poslovanju in letošnjih načrtih. Zadovoljni so in z velikim optimizmom letos načrtujejo veliko povečanje proizvodnje, rekonstrukcijo obstoječih prostorov in veliko širitev ter nabavo strojne opreme za novo tehnologijo.

Direktor TOZD Magnetit, Lojze Sever je na začetku povedal, da v tej tovarni še nikoli niso poslovali z izgubo. Lani so proizvodne načrte izpolnili s 125 %, realizacija pa je bila večja za 20 % od leta 1976. Vse te presežke so dosegli brez dodatnih vlaganj in le z lastnimi prizadevanji in izkoristkom notranjih rezerv. Ostanek dohodka, oz. čisti dohodek je bil sicer manjši, kot bi pričakovali glede na proizvodnjo.

Direktor TOZD Magnetit Lojze Sever.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Družbeno-politična dejavnost Avtomatike

V mesecu februarju in marcu so v delovni organizaciji ISKRA-AVTOMATIKA potekale priprave za izhodišča programske usmeritve in samoupravne organiziranosti AVTOMATIKE. Tako predlagane programske usmeritve, ki so predprojekt oziroma osnova za konkretne specifikacije za posamezne programe kot koncept samoupravne organiziranosti so namenjeni bodoči jasni programski usmeritvi in izboljšanju medsebojnih odnosov v delovni organizaciji.

Programsko usmeritev za petletno obdobje je pripravila komisija v sestavi Franc Vreček, dipl. ing., Drago Podlogar, dipl. ing., Franc Vršnak, dipl. ing. ki je bila v januarju imenovana na kolegiju poslovnih organov.

V grobem je programska usmeritev deljena na:

- proizvodnjo sistemov
- proizvodnjo naprav za sisteme
- proizvodnjo elementov za avtomatizacijo

Sistem je funkcionalno zaključen tehniški objekt, ki predstavlja celoto v primeru, ko naprave, ki ga sestavljajo, med seboj povežemo. Zato bo potrebno dodatno delo v obliki razvoja, projektiranja in gradnje. Razvoj za jema študije in raziskave celotnega objekta, projektiranje študije in usklajevanje tehničnih zahtev za posamezne investitorje in izdelavo predprojektov, gradnja pa realizacijo pogodbenih obvez s planiranjem, nabavo opreme in sestavnih delov, prevzemanje in preizkušanje naprav, montažo, spuščanje v pogoj, šolanje kadrov ter serviranje. Pri programski orientaciji samostojnih naprav bo potrebno omogočiti s tehnološko preusmeritvijo in uskladitvijo s tržno orientacijo ustrežno udeležbo na jugoslovanskem trgu, tehnično in tehnološko pa bo morala biti na nivoju zahtev svetovnega trga. Program elementov za avtomatizacijo pa bo potrebno z lastno proizvodnjo in s proizvodnimi kooperacijami dopolniti tako, da bomo lahko nudili kompletno vrsto dolo-

čenih elementov za avtomatizacijo. Vsi ti ukrepi, ki vodijo k večanju količine in kvalitete, ki odgovarjajo zahtevam svetovnega trga, so potrebni predvsem zato, ker je domače tržišče premajhno, da bi absorbiralo vse tako, da bo šla pretežna količina te proizvodnje v izvoz.

Pri konceptu samoupravne organiziranosti naslovljenem z ZDRUŽIMO VSE SILE, NAŠA ENOTNOST BO OMOGOČILA VEČJI NAPREDEK!, pa so sodelovali Drago Podlogar, dipl. ing., Franc Vreček, dipl. ing. in Stane Preskar, dipl. ing., v. d. glavnega direktorja. V njem je zajeta problematika in nasprotja, ki so se v zadnjem času nakopičila v avtomatiki in možnost rešitve takega stanja. Neorganizirano delo je odraz stanja v prodaji, ki poteka preko komercialnega področja skupnih služb in TOZD Inženiringi. Le združitev dela v TOZD Tržništvo, bo omogočila strokovna dela, in lažje vključevanje v dohodkovne odnose. Posebno skrb bo potrebno posvetiti razvoju. Dosedanja delitev dela na tem področju je privedla do slabosti, da je več razvojnih skupin razvijalo proizvod za isti namen, itd. Da bi se temu v bodoče izognili, bo potrebna prestrukturacija v TOZD Bazični razvoj, ki bo dala delavcem razvoja jamstvo za hitrejšo in boljše delo. Prav tako bo prišlo do prestrukturacije v TOZD

TOZD NAPA JANJA

Razvojna dejavnost

TOZD NAPA JANJA predstavlja proizvajalca izdelkov napajalnih naprav in to predvsem področje profesionalnih napajalnih naprav in sistemov, ki predstavljajo tržno izredno konjunkturno ter proizvodno visoko akumulativne izdelke. V okviru srednjeročnega programa velja vloga Iskrih napajalnih naprav omejiti zlasti na področje infrastrukturnih objektov energetike in transporta, na področje telekomunikacij ter v druge objekte investicijskega značaja. Taka orientacija pa narekuje povečanje razvojne dejavnosti.

Razvojni sektor za napajalne naprave s sedežem na Tržaški c. 2, zaposluje povprečno 27-29 zaposlenih, od tega 11 z visoko izobrazbo in enega magistra oziroma doktoranta. Njihovo področje dejavnosti obsega razvoj in raziskave na področju napajalnih naprav (usmerniki, pretvorniki in drugi izvori) za napajanja in telekomunikacijo, energetiko, procesno tehniko, elektrokemične procese itd. Kot glavna dejavnost je usmerjen v razvoj in prenos inovacijskih dosežkov v lastno proizvodnjo, kot vzporedna pa v raziskave in problematiko napajalnih naprav. V okviru programa gojijo delavci sektorja lastno kreativno dejavnost tako, da za potrebe proizvodnje v TOZD NAPA JANJA uvajajo rešitve z izključno lastnim znanjem. V 15. letih dejavnosti TOZD NAPA JANJA in njenega programa, ki obsega preko 400 različnih vrst profesionalnih izdelkov, ni bil doslej nikoli uporabljen kakršenkoli izsledek (licenca). Izjema so samo določeni napajalniki, za napajanja v metakonta 10-C, ki so zgrajeni po licenci BTM. Z lastno proizvodno dejavnostjo v okviru raziskovalne skupnosti Slovenije pa sektor najvestneje sledi nove dosežke, izvaja novo tehnologijo in koncepte. Od 1975. leta dalje je sektor deloval na devetih raziskovalnih nalogah, ki jih je financiral sklad Borisa Kidriča, oziroma Raziskovalna skupnost Slovenije. Od teh je do konca lanskega leta zadovoljivo in za potrebe raziskovalne dejavnosti (usmerjanje v izdelke za proizvodnjo) zaključil sedem nalog. Iz rezultatov teh poglobljenih raziskav, ki obsegajo razvoj, prenos v proizvodnjo, določitev tehnologije, kontrolno proceduro itd., pa sledi osem tovrstnih nalog, ki sta jih financirala Ljubljanska banka in sklad Borisa Kidriča. Skupna vrednost kreditiranih nalog je znašala 19 milijonov dinarjev, od tega sta banka in sklad kreditirala 11 milijonov.

Za dve od omenjenih inovacijskih nalog je razvojni sektor oziroma TOZD NAPA JANJA prejel v decembru lani „inovacijsko verigo“, ki sta jo podelila Ljubljanska banka in Raziskovalna skupnost Slovenije. Nalogi oziroma inovaciji — napajalni modul

TELA, kjer imajo delavci vse možnosti, da se združijo v več TOZD. To je le nekaj smernic iz predlagane nove samoupravne organiziranosti avtomatike, ki je okvirno postavljena in usmerjena k oblikovanju novih odnosov v delovni organizaciji.

V tem obdobju je bil pripravljen tudi „Okvirni program s tržnega vidika“, ki predstavlja oceno celotnega proizvodnega teama. Dejstvo je, da ima Avtomatika vrsto proizvodnih programov, ki so zanimivi za tržišče. Obstaja možnost, da se proizvodnja v petih letih poveča v takšnem organizacijskem sestavu pa tega ni mogoče doseči, saj se vse preveč sil porabi za notranjo poravnavo nasprotij. Rešitev je v združevanju sil, kar pa ni enostavno, kajti premostiti in pozabiti je potrebno nasprotja. Usmerjati se moramo v proizvodnjo, ki zahteva drugačno strukturo, način dela in medsebojne odnose. In prav temu sta namenjena okvirna programska usmeritev in samoupravna organiziranost delavcev, da bi se le-ti lažje seznanili z možnostmi, razpravljali o njih in s tem sami obogatili ta program.

Akcijski organi Zveze mladine, Zveze sindikatov in Zveze komunistov Avtomatike, ki so se sestali v preteklem letu, podpirajo omenjene programske usmeritve in so jih dali v obravnavo osnovnim organizacijam. Obravnava naj bi bila zaključena do konca tega tedna. Stališča osnovnih organizacij bodo ugotovljena na skupni seji akcijskih organov delovne organizacije.

Š. D.

Pogled na zgradbo TOZD TELA, kjer je tudi sedež DO Avtomatika.

»ZA«—»PROTI«

V preteklem mesecu je bila osrednja družbenopolitična dejavnost v delovnih organizacijah, združenih v SOZD Iskra usmerjena v izvedbo referendumov o združevanju. Izid referendumov, pa naj si bo za karkoli, je v veliki meri odraz razmer v delovni, oz. temeljnih organizacijah. Prav iz tega razloga in glede na pomen sporazuma so priprave vse od obrazložitve pa do

Z enega izmed volišč v TOZD TELA.

NAPA JANJA. Tako se tudi večina ostalih izsledkov, usmerjenih v razvoj in v prenos inovacij v proizvodnjo že odraža v proizvodnem programu omenjene TOZD.

Takšna usmeritev, način dela in upoštevanje lastnih inovacijskih sposobnosti predstavlja kontinuiteto za srednjeročno obdobje, ki kaže čvrsto programsko in tehnično orientiranost v naprave in sisteme profesionalnega značaja z visokim trendom znanja. Omenjeni način orientacije procesa se kaže kot nujnost kajti tržno-tehnična vrednost oziroma življenjska doba tovrstnih izdelkov se drastično skrajšuje, tako da je za konkurenčnost potreben oster tempo slednja vsem naprednim tehničnim tokovom v svetu.

Š.D.

TOZD NAPA JANJA

Kako so poslovali lani

Delavci imajo v svojem interesu pravico in dolžnost nenehno spremljati rezultate svojega dela in rezultate poslovanja temeljnih in delovne organizacije kot celote. S tem namenom in v skladu z zakonom o združenem delu je v TOZD Napajalne naprave v Novem mestu finančno računovodski sektor pripravil poslovno poročilo za lansko leto. Le-to vsebuje rezultate o dosežkih prodaji in proizvodnji, realiziran uvoz in izvoz, podatke o stanju in gibanju zaposlenih, delitev sredstev OD na zaposlenega, ugoovitev in razporeditev dohodka in kazalce, s katerimi se morajo izkazati rezultati dela.

Realizacija proizvodnje je bila v primerjavi s 1976. letom za 15 % višja, vendar za 1,2 % pod planom. V absolutnem znesku je to 119,395.812 dinarja. Prodajni plan je bil načrtovan v enakem obsegu kot proizvodnja, t.j. v višini 120,840.000 dinarjev. Dosežen je v

višini 95,2 % na plan. Zaloge gotovih izdelkov so se povečale za 24,3 %, kar znaša približno eno polmesečno proizvodnjo. Kopičenju zalog bo potrebno v bodoče posvetiti večjo pozornost. Precej ugodni so rezultati, ki kažejo realizacijo izvoznega plana, ki je presežen za 50 %, kar znaša v absolutni vrednosti:

- planiran izvoz 6,210.000 din
- dejanski izvoz 9,372.108 din.

Omenjeni rezultati so odraz povečane produktivnosti. Proizvodnja na zaposlenega se je v primerjavi s planom povečala za 1 %. Le-teh pa je bilo v povprečju za 4 % manj, kot je bilo planiranih.

Med kazalci, s katerimi se izkazujejo rezultati dela, so osebni dohodki, ki z ozirom na plan in izračun po samoupravnem sporazumu o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke delavcev kovinske in elektro industrije SRS. Tako je

Čeprav se zima še noče posloviti in pomlad le sem ter tja da slutiti, da se bliža, se marsikdo že ukvarja z načrtom kam na letni dopust. V temeljni organizaciji TELA so mislili tudi na to. Referent za družbeni standard Tone Kastelic že pridno zbira prijave vseh tistih, ki želijo preživeti dopust na morju pa naj si bo to v hotelu, pri zasebnikih, v turističnih naseljih ali Camp prikolicah, ki so last TOZD. „Seznam krajev je precej obširen“, je povedal tovariš Kastelic, „hoteli smo ponuditi večini, po drugi strani pa vsakemu posamezniku, da si po svojih željah in okusu izbere kraj in način letovanja vse od Istre, otokov pa do Hercegnovega.“

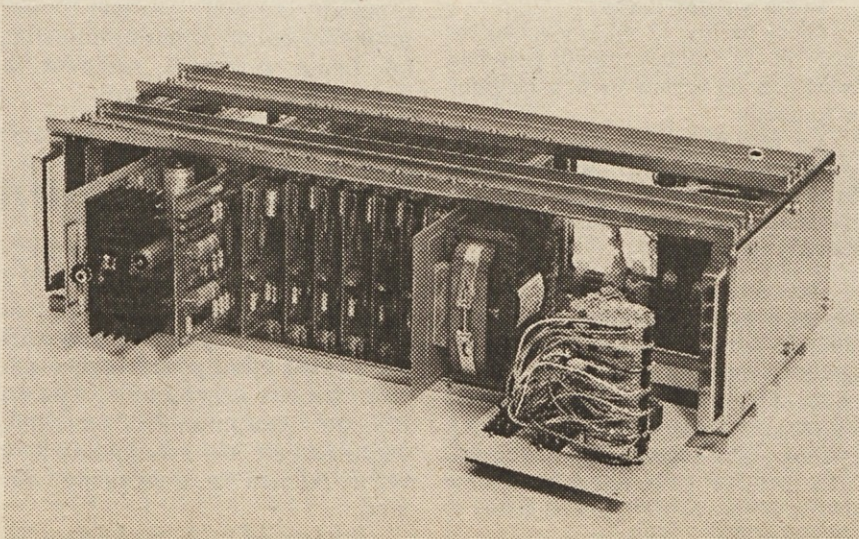
Letoviški kraji, kjer lahko delavci TOZD TELA in delovne skupnosti skupnih služb preživijo letni oddih so: Umag, Rovinj, Crikvenica, Novi Vinodolski, Selce, Krk, Poreč, Vrsar, Mali Lošinj, Omišalj, Hvar, Pelješac, Korčula, Pag, Portorož, Medulin, Cres, Rab, ter Pula. V teh krajih lahko bivate v hotelih, pri zasebnikih ali v turističnih naseljih. Camp prikolice pa so v Lanterni in Runkah. Prikolice lahko zainteresenti koristijo brez polnega penzionza s tem, da si sami kuhajo.

Vse informacije o ceni in času bivanja v omenjenih krajih lahko zaposleni v TOZD TELA dobe vsak dan med šesto in osmo ter dvanajsto in štirinajsto uro, delavci delovne skupnosti skupnih služb pa vsak torek od 14. do 15. ali po telefonu 320-441, int. 321.

povprečno izplačani mesečni neto OD po zaposlenem znašal 4.887.-din.

Celotni prihodek je višji za 0,88 % glede na plan. Sredstva, izplačana v sklade, pa so v primerjavi s preteklim letom višja za 50 %.

Z ozirom na nakazane dosežke lahko rečemo, da je bilo poslovno leto 1977 kljub vsem objektivnim in subjektivnim težavam, s katerimi se srečuje temeljna organizacija TOZD Napajalne naprave, zaključeno z ugodnimi rezultati. Š. D.

Univerzalni 12-polni regulacijski panel za tiristorske usmerniške naprave.

Cilj sta avtomatizacija in boljša kakovost

(Nadaljevanje s 4. strani)

in prodajne uspehe. Repromaterial se jim je zelo podražil, zlasti kobalt, ki je njihov glavni surovinski vir.

Za letos načrtujejo 18 % povečanje prihodka in to bodo dosegli, saj so že v januarju naredili nasproti lanskemu kar 22% in v februarja 155 % izdelkov.

Tudi prodaja dobro kaže, saj vseh naročil niti ne morejo sprejeti, ker jim manjkajo zmogljivosti.

Zaradi tako velikega povpraševanja in zaradi racionalizacije proizvodnje so se odločili za veliko investicijo v širitev proizvodnih prostorov, rekonstrukcijo obstoječih zmogljivosti in nabavo opreme za nove tehnološke postopke. Z rekonstrukcijo bodo zmogljivosti podvojili in z novimi postopki dosegli visoko raven kvalitete, ki jim bo omogočila večji prodor na zunanja tržišča.

Lani so izvozili okrog 20 % svoje proizvodnje, s čimer so program izvoza presegli za 40 %. Vendar še vedno več uvozijo, kot izvozijo, ker iz uvoza rabijo dolgo vrsto repromaterialov, predvsem kobalt, nikelj in titan.

Možnosti za razvoj imajo še mnogo, saj ne pokrivajo niti jugoslovanskega trga in naredili bi lahko še marsikaj, kar danes uvažamo za drage devize, le zmogljivosti jim manjka.

Upajo, da bo konec leta 1979 po rekonstrukciji proizvodnja stekla na novih strojih, v novih prostorih in s podvojenimi zmogljivostmi. Za vso to novo, kvalitetnejšo proizvodnjo intenzivno delajo razvojniki v tovarni, povežali pa so se tudi z Institutom „Jožef Stefan“ in dobili nekaj sredstev iz Sklada „Borisa Kidriča“.

KF

Potrebuje dober sporazum

Zasedanje širšega aktiva Industrije širokopotrošnih izdelkov, ki so se ga v Iskrini poslovni stavbi v Ljubljani 6. marca udeležili vsi direktorji temeljnih organizacij, posameznih področij ter družbenopolitični delavci vseh temeljnih organizacij, je imelo eno samo točko dnevnega reda — priprava samoupravnega sporazuma o združevanju v Delovno organizacijo.

Predstavniki so ocenili novi osnutek samoupravnega sporazuma in prišli do skupnega zaključka, da ključne zadeve še vedno niso obdelane v duhu Zakona o združenem delu. Iz diskusije je bilo moč izluščiti spoznanje, da novi sporazum predvsem ne sme vsebovati sedanjih pomanjklivosti — temeljne organizacije združene dela se samovoljno ne združujejo v delovno organizacijo, saj so znotraj nje nastale. Vsaka posamezna TOZD je interesno vključena na večini področij v celotno DO — ne gre torej za združevanje posameznih temeljnih organizacij, ki bi lahko samostojno delovale tudi izven delovne organizacije. Sporazum, ki ga sprejemajo delavci v Industriji širokopotrošnih izdelkov, temelji na ugotovitvah medsebojne odvisnosti temeljnih organizacij.

Prisotni so imeli precej pripomb tudi na poglavje, ki obravnava družbenoekonomske odnose. Sestavni del sporazuma mora biti jasno prikazana delitev dela, obravnavati pa ne sme zgolj poslovnih odnosov med sestavnimi DO temveč predvsem ekonomske odnose.

Samoupravni sporazum bo moral predvsem poudariti proizvodno povezanost temeljnih organizacij, ki se združujejo v delovno organizacijo, poudariti pa bo moral interese TOZD kot nosilke vsega življenja v delovni

organizaciji. Odločitve, ki bi lahko škodovala katerikoli temeljni organizaciji v združenem delu, niso možne, nemogoča pa je seveda tudi obravnava sporazuma, ki je izdelan brez sleherne povezave z dejanskim stanjem.

V diskusiji so predstavniki vseh TOZD ugotovili, da bi moral samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo vsebovati splošno opredelitev vseh medsebojnih odnosov in s tem postati osnova za izdelavo vseh pravilnikov o delitvi sredstev za osebne dohodke in dohodkovne povezanosti naspolh.

Novi sporazum bo moral vsebovati zelo konkretno izdelane določbe o planiranju, ki je bilo dosedaj šibka točka, poudarek pa bo moral dati tudi usmeritvi, ki bo potrdila prepričanje, da se z združevanjem v delovno organizacijo pravzaprav ne ustanavljajo posamezni centri moči, delovne organizacije v malem — temveč funkcionalna povezanost proizvodnih enot.

Osrednji cilj prizadevanj za izdelavo dobrega sporazuma je vsekakor želja po optimalni uskladiitvi sporazuma z Zakonom o združenem delu. Uveljavljanje ZZZD ne pomeni reorganizacije proizvodnje — gre za preobrazbo upravljalškega sistema. Tehnološka reorganizacija je zgolj logična potreba pri realizaciji planskih ciljev.

Kategorija dolgoročnih planov

posameznih temeljnih organizacij ne more obstajati v istem pomenu kot za delovno organizacijo. Vsebinska dolgoročnih planov lahko pomeni spremljanje procesa samoupravne preobrazbe na ravni DO ali SOZD-TOZD pa je dinamična kategorija, ki lahko tudi preneha, ali pa se spremeni v drugačno obliko. „Minljivost“ temeljne organizacije, ki jo mora predvidevati samoupravni sporazum pa je že — kot so ugotovili prisotni — problematika, ki jo bo potrebno temeljito obdelati predvsem s stališča preobrazbe miselnosti.

Delovna organizacija, ki načrtuje širitev in rast v celoti, se mora zavdati, da je vsakršna osnova za rast posamezna TOZD. Tu večkrat prihaja do navzkrižij med občinskimi plani in programi delovne organizacije. Skupna ugotovitev pa je jasna samo po sebi — ne gre za ujemanje ali navzkrižja temveč predvsem za samoupravno preobrazbo, uresničevanje Zakona o združenem delu, ki postavlja temeljno organizacijo kategorično v ospredje.

TOZD je izključni lastnik ustvarjenega dohodka, ki ga potem združuje v dogovorjenem obsegu. Strah pred brezumnim naraščanjem administracije, ki se pojavlja s tem v zvezi, je odveč — dobra organizacija je morda res draga, toda učinkovita v končni fazi pa seveda poceni.

Revolucija mora iti naprej, svoboda odločanja pa ne sme pripeljati do škodljivega odločanja — sama po sebi je opredeljena tako, da zanika stagnacijo, temveč predstavlja konstruktiven prispevek k razvoju. Dober samoupravni sporazum bo moral vsebovati vrsto konkretnih rešitev, so ob zaključku poudarili prisotni, glede na dejstvo, da je predpisani rok konec letošnjega leta, pa bo treba prizadevanja za izdelavo pospešiti. S tem v zvezi so sprejeli sklep, da se po seminarju v Poreču izdela dokončni predlog samoupravnega sporazuma, ki bo vseboval vse navedene ugotovitve.

Stane Fleischman

S seje aktiva DO Široka potrošnja.

TOVARNA RADIJSKIH SPREJEMNIKOV, SEŽANA

Če uspeva tovarna, gre tudi delavcu dobro

Pridobivanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo je zadnje čase dnevni red skoraj vseh temeljnih organizacij združenega dela. Zakon o združenem delu jasno opisuje kriterije, po katerih je določena mesečna akontacija osebnih dohodkov, naloga posameznih temeljnih organizacij pa je konkretiziranje in uveljavljanje le-teh. Kako so se dela lotili v sežanski temeljni organizaciji so nam v pogovoru za okroglo mizo, ki smo ga imeli v Sežani 24. februarja, povedali predsednik Delavskega sveta Marjan Može, sekretar OOKZ Boris Gec, predsednik komisije za vrednotenje višine osebnih dohodkov Stanko Lombar in Marjeta Lango, delegat Delavskega sveta se delovne organizacije Široka potrošnja.

Vprašanje: V sodelovanju z Iskrinim Birojem za industrijski inženiring ste že pred 6. leti izdelali prvi sistem za ugotavljanje in vrednotenje osebnega prispevka delavcev v tovarni. Kako pa poteka uresničevanje Zakona o združenem delu na tem področju v zadnjem času?

LOMBAR: „Osnova našega dela — ki pa je seveda potrebna temeljitih sprememb in prilagoditev — je omejen, 6 let star sistem, ki smo ga izdelali s pomočjo Biroja za industrijski inženiring. V letu 1974 pa smo pričeli ugotavljati zahtevnost posameznih delovnih opravil, učinkovitost, in pričeli z ugotavljanjem realne osnove za določanje višine osebnih dohodkov v tesnejši povezavi z uspehom temeljne organizacije v celoti.“

MOŽE: „V sodelovanju z BII smo izdelali posnetek temeljne organizacije. Nato smo izločili 13 članov komisije za vrednotenje. Opis delovnih nalog in opravil, kakršen naj bi bil sedanji katalog del, takrat še ni bilo, nato pa smo pričeli z gradnjo sedanjega, oziroma bodočega sistema. Imeli smo svoj način obračuna, s katerim smo mesečno določali vrednost točke v skladu z mesečno realizacijo plana.“

GEČ: „Delavci iz neposredne proizvodnje so bili nagrajevani v skladu z doseganjem norme, ostali delavci pa so prejeli osebne dohodke v skladu z uspehom temeljne organizacije, imeli smo osebno oceno, ki pa je bila določena preveč šablonsko.“

MOŽE: „Za novi pravilnik smo skušali pritegniti vse družbenopolitične organizacije, dvakrat smo ga obravnavali na sejah delavskega sveta, hoteli smo dobiti skrbno izdelano politično oceno. Čakamo samo še na sindikat, ki pa se strinja z vsebino, nekaj pomislekov ima le nad uporabljenim, za delavce nekoliko nerazumljivim jezikom.“

Vprašanje: Kakšne so značilnosti novega pravilnika — je veliko prejšnjih določil zanih, spremenjenih? Kje ste naredili največji korak naprej?

LOMBAR: „Pri vrednotenju zahtevnosti dela ne bo večjih sprememb, vsaj vsebinskih ne, podobno tudi pri vrednotenju osebne učinkovitosti. To smo že prej zelo temeljito izdelali, tako da imamo dobro podlago. Več pozornosti pa bo vsekakor treba usmeriti v poslednejše izvajanje teh določil — prav tu imamo še ogromne rezerve. Vztrajamo na novosti, ki bo

organiziranje in sistemizacija delovnih nalog in opravil, česar v dosedanjih opisih nismo imeli.

Vrednotenje individualne učinkovitosti smo naslonili na tri osnovne kriterije, ki jih podčrtuje zakon o združenem delu — prej smo jih imeli kar osem. Vendar pa menim, da bistvenih novosti tu ni. Pomembna pa je sprememba, ki je dosedaj nismo dovolj upoštevali — nagajevanje v skladu s poslovnimi rezultati. Osnova za nagajevanje po delu so naraščanje produktivnosti, zastoji v proizvodnji, obračanje zalog, prodaja, izterjava faktur, izmet v proizvodnji, servisni stroški, dohodek na zaposlenega in dohodek na dinar vloženih sredstev. Po teh merilih ocenjevanje ne bo možno za vsakega posameznika, temveč bo osnova delovna skupina ali služba. Seveda vsaka od njih ne bo nagajevana po vseh naštetih kriterijih, temveč po pripadajočih. Za vse rezultate bomo v okviru dolgoročnih nalog izdelali normative, ki zaenkrat še niso doseženi.“

MOŽE: „V skladu z gospodarskim planom bomo tem normativom blizu že leta 1980, osnova pa bo predvsem zagotovilo, da ne bomo delili več od ustvarjenega.“

Vsaka služba ima izdelane kriterije v skladu s številom ljudi, ki v njih delajo. Režija bo s tem natančno opredeljena — če bo isto delo opravilo manj ljudi, bodo posebej nagajeni. To bomo skušali izpeljati že do prvega polletja. Težko je vse zastavljene cilje realizirati „dobesedno“ in v trenutku. Urediti moramo še knjigovodsko zajemanje podatkov, CAOP pa še nima tolikšnih zmogljivosti, da bi to lahko izpeljali. Aprila bo stekel poskusni obračun, delavski svet pa zahteva dokončno ureditev najkasneje do 30. 6. Do takrat bomo izplačevali akontacije, končni cilj pa je vsekakor jasen — doseči uresničitev mesečnega obračuna. V začetku planiramo, da bo to mogoče trimesečno.

Veliko bi pripomogla enotna merila v vsej Iskri, ki žal, niso izdelana.

LOMBAR: „Zakon o združenem delu zahteva enotno politiko znotraj Delovne organizacije, verjetno je med drugim prvi odraz neurejenih razmer januarska realizacija plana!“

MOŽE: „Naša vizija so enotnejša merila v globalni družbi — treznejše pa si želimo uresničitev dohodkovnih odnosov. Proizvodnja se zdaj ocenjuje kot celota, merila za skupinsko ocenjevanje pa niso primerljiva.“

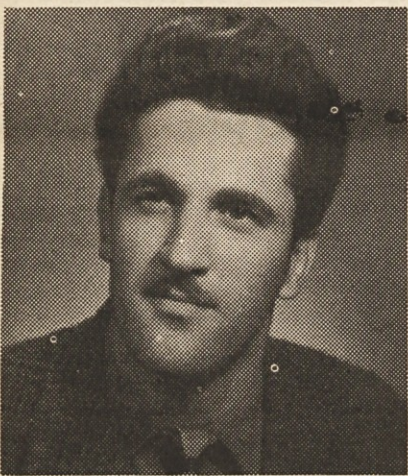
Vprašanje: Pa mnenje družbenopolitičnih organizacij o vaši poti v nagajevanje po vloženem delu?

LANGO: „Sklep Delavskega sveta je bil, da je potrebna širša ocena družbenopolitičnih organizacij. Prejšnji teden je o tej temi razpravljala OOKZ. Svoje mnenje o pravilniku je podal tudi republiški svet Zveze sindikatov SRS, ki je osnutek pregledal in ga zelo ugodno ocenil. Pripombe so bile zgolj na tekst oz. uporabljen jezik, ki je bil za delavce res preveč nerazumljiv. Vsebinskih pripomb pa praktično ni bilo.“

(Nadaljevanje na 12. strani)

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

LJ-128-476

Janez Juvančič.

Janez Juvančič — šofer v delovni organizaciji Iskra-Industrija za avtomatiko — delovna skupnost skupnih služb. Aktiven v samoupravnih organih delovne organizacije, član ZK od 1956. leta, osem let predsednik Združenja šoferjev in avtomobanikov.

„Poznamo vas kot dobrega in vestnega voznika“, sva pričela pogovor, „čemur gotovo botrujejo leta izkušenj za volanom. Kdaj se je prvič zbudila želja, da bi vozil?“

„Bilo je 1948. leta, ko sem se kot osmošolec obehal za kamion, ki je vozil drva. Šofer, ki je bil očetov prijatelj, me je vzel v kabino in mi dovolil, da sem včasih pomagal voziti. Na to, da sem držal za volan, ko si je prizigal cigareto, sem bil zelo ponosen. Tako sem kot kratkohladičnik dobil veselje do avtomobilov in željo, da bi postal šofer. Na žalost pa oče takrat ni hotel slišati niti besede o tem. Šele 1953. leta, ko sem bil pri vojaki, sem pričel voziti, po vrnitvi pa je postal to moj poklic.“

Ko ste prejeli delovno knjižico se je pričelo „zares“ — kot pravimo. Kje je bilo to?

Najprej sem vozil za KZ Šmarjeta, vendar sem se kmalu preselil v Ljubljano in vozil pri Globus-Spediciji, sedanjem SAP. To so bile vožnje, kjer sem si nabral tako prijetne kot grenke izkušnje. Dovolj bo, če povem, da je bil kamion, ki sem ga vozil, sestavljen iz štirih kamionov, narejenih v različnih evropskih in ameriških tovarnah avtomobilov. Ceste po katerih smo vozili so bile zelo slabe. Tako se mi je na vožnji od Ljubljane prek Pule do Subotice kar 36 krat predrla guma na kolesih kamiona. Sliši se neverjetno, pa je vendar resnično!

No, zaradi slabega zdravja sem

moral vožnjo s kamionom opustiti. Tako sem februarja 1961. leta prišel v Tovarno električnih aparatov TELA. Nekako do 1972. leta sem bil šofer za vse osebne avtomobile, ki jih je imela tovarna na razpolago. Po tem letu pa sem prevzel Volvo, ki ga vozim še danes.

Kaj bi lahko rekli za čas, pogoje dela in odnose med ljudmi, ki ste jih preživeli v TELA, oz. kasneje v Avtomatiki?

Lahko bi rekel, da je bil to čas največjih sprememb. Spremenili so se tako pogoji dela kot odnosi med ljudmi. Če pogledamo samo avtomobile, njihovo opremo, organizacijo servisov. Tudi ceste so danes dosti boljše, čeprav bi še vedno lahko rekli marsikatero pikro. Vse to se ne da primerjati s pogoji dela pred 10, 15 leti, ko smo vsa popravila na vozilih opravljali šoferji sami doma. Z dvigom standarda, željam in potrebam so se spremenili tudi odnosi med ljudmi. Postalni smo bolj zahtevni. V dogovarjanju se vse prepogosto sliši ukazovalni moraš in — če ne boš to naredil —, česar včasih nismo poznali. Moja naloga je, da vsakogar, ki je do tega upravičen peljem. Zato me takšen pristop moti. Menim, da smo vsi ljudje enakovredni, ne glede na delo, ki ga opravljajo. Na splošno pa lahko rečem, da so naši delavci do mene vedno enaki. Morda zato, ker poskušam ostati tudi jaz do njih dosleden.

In kakšen naj bi bil po vašem pravičen odnos šofer-potnik?

Vedno se držim načela — prilagodi se potniku! Če si med vožnjo želi pogovora, se pogovarjam, če razmišlja sem tiho. Skratka, skušam mu po svojih močeh ustreči. Mislim, da je to poglavitno. Seveda pa to tudi vedno ne gre. Ljudje smo različni in tudi jaz imam kdaj slab dan.

In kaj naredite takrat?

Grem na lov, ki mi je v veliko veselje in za zdravje nujno potrebna rekreacija saj večino dneva presedim v avtomobilu.

Če ima človek za seboj že tisoče prevoženih kilometrov, mnogo srečanj in vsakdanjih stikov z ljudmi ima tudi spomine. Katera pot vam je najbolj ostala v spominu?

16. februarja 1958 sem vozil iz Splita v Beograd kamion s prikolico. Bilo je ponoči, ko mi je nad Ivanič gradom sredi gozdov počila ena od gum. Ko sem ravno hotel popraviti okvaro, sem prav blizu zaslišal tuljenje volkov. Tako s popravilom ni bilo nič. Šele naslednje jutro sem si upal iz kabine, spravi vozilo v vozno stanje in srečno prispel v Split.“

Š. D.

TOZD ELEKTROMOTORJI

Dosežki v preteklem letu

Ob zaključku leta so sodelavci razvojnega oddelka Tovarne elektromotorjev pregledali delo in izdelali seznam glavnih razvojnih dosežkov. Večina posameznih artiklov je bila v glasilu že opisana, zato v ilustracijo navajamo samo "telegrafski" pregled uspešnega dela razvijalcev.

— Motor tipa MKD 230L z dvema hitrostima za šivalni stroj Danica — Bagat;

— Motor tipa MKE 0305 za sokovnik, ki ga izdelujejo v kooperaciji s firmo AEG;

— Motor za ročni sesalnik tipa MKB 0609 za delovno napetost 220 V in motor za avtomobilski sesalnik tipa MKE 0608, ki deluje pri napetosti 12 V;

— Motor tipa MZD 0501 za "Dento clean" — prho za masažo dlesni;

— Električna fontana BLED tipa MPC 1602;

— Izdelali so rekonstrukcijo praznilne črpalke za pralne stroje kode 427.3.319;

— Motor MKA 1204 za 1000 W sušilnik, ki ga izdelujejo v sodelovanju s firmo SPEMOT;

— Motor za električni nož tipa MKA 1701.

Hkrati so pregledali tudi inovacijsko delo v preteklem letu in ugotovili, da so izpeljali kar 6 uspešnih inovacij. Seznam bomo priobčili v eni od prihodnjih števil, ko bomo pripravili razgovor o inovacijskem delu v tovarni.

Podpisali samoupravni sporazum

Zadnji dan februarja so predstavniki vseh delovnih organizacij v Ljubljani podpisali samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra. Med njimi je sodelovala tudi naša delovna organizacija, kjer so se po posameznih temeljnih organizacijah na referendumih v večini odločili za predlagano vsebino.

Posamezni izidi glasovanja so bili: TOZD Tovarna elektromotor-

jev in gospodinjstkih aparatov Železniki 55,01%, TOZD Tovarna gospodinjstkih aparatov Reteče 65,95%, TOZD TV Pržan 72,5%, TOZD Tovarna antenskih naprav Vrhnika 79,63%, TOZD Montaža elektromotorjev Idrija 79,31%, TOZD Tovarna radijskih sprejemnikov Sežana 65,93%, v Skupnih službah pa so na referendumu oddali 75,49% glasov "za".

S. F.

AVGUŠTIN CIUHA:

Vloga mladih v SOZD Iskra

Podobno kot sindikat in ZK ima tudi mladina kot DPO, ki združuje predvsem mlade, svojo specifično vlogo v naši družbi. V predkongresnem obdobju je že tov. Kardelj v svoji študiji nakazal potrebo po poglobljeni analizi delovanja posamezne DPO in delitve dela akcijske usmerjenosti med njimi. Dosedanja praksa v aktivnosti političnih organizacij je pokazala, da je zaradi tega ker se niso uspešno dogovorili o smiselni delitvi delovnih področij, delo teh organizacij postalo rekreacijsko ter, da so se vse politične organizacije ukvarjale z istimi problemi, največkrat postranske vsebine glede na vlogo subjektivnih sil v naši družbi.

Tudi pri mladini v SOZD opažamo, da se je ukvarjala predvsem s športno rekreativno dejavnostjo in je manj posegala v ključne interese mladega človeka. Res je, da je vloga mladinske organizacije predvsem pri reševanju socialnih problemov, s katerimi se srečuje mlad človek ter športno rekreacijske dejavnosti, vendar je nujno potrebno usmeriti interese mladega človeka na ključno družbeno vprašanja kot so: gospodarjenje, investicije, samoupravni sporazum o dohodku itd.

Precej časa je v organiziranju mladih obstajala dilema o organiziranju in delovanju krajevnih skupnosti, vendar smo sedaj v predkongresnih razpravah v veliki meri spoznali potrebo trdnejšega organiziranja mladih na vseh nivojih. Dejstvo je, da je osnova uspešnega dela mladih na uspešnem delu osnovnih organizacij, vendar mora mladina glede na moto, da uresničuje svoje interese preko sindikata na vseh nivojih samoupravnega odločanja, biti organizirana tudi v delovnih organizacijah in SOZD. Zato se po predvideni organizacijski shemi vlogo krajevnih skupnosti utrjuje, pri čemer se daje večji poudarek teh svetov na povezovanju s teritorialnimi načini organiziranja mladih.

Naj ob tej priliki na kratko preletim še naš letošnji program in izvajanje tega programa ter probleme, s katerimi se srečujemo.

Na področju družbenega usposabljanja mladih (izobraževanje, kadrovska politika, mladinske delovne akcije) smo dosegli določene premike naprej, vendar se še vedno o nekaterih točkah spopadamo s problemi. Tu mislim predvsem na urejanje kadrovske evidence v osnovnih organizacijah in krajevnih skupnostih in problemi pri uspešnem organiziranju mladinskih konferenc. Vendar so tudi tu ob vztrajnem delu in razglabljanju ter odpravljanju problemov vidni že prvi vzpodbudni rezultati. Na področju vključevanja mladih v mladinske delovne brigade pa smo v celoti dosegli dobre rezultate, saj je za nekatere akcije celo več prijav kot pa prostih mest.

Če bi me kdo vprašal za področje, kjer so mladi najaktivnejši in najštevilnejši, je to vsekakor športno in kulturno udejstvovanje. Zato bi tu omenil le srečanje mladih Iskre, ki bo letos v Semicu.

Več besed pa je potrebno posvetiti temi o vključevanju mladih v tokove samoupravljanja in druge družbenopolitične organizacije. Vse prevečkrat se namreč dogaja, da smo v raznih samoupravnih organih in tudi družbenopolitičnih organizacijah številčno dokaj močno zastopani, zastopani pa niso naši specifični problemi. Zato bi morali pri reševanju problemov mladih mnogo bolj aktivno vključiti tiste mladince, ki že delujejo v ZK in sindikatu in tako bi lahko neposredno izražali naša hotenja in želje. Prevečkrat pa se nam dogaja, da v osnovnih organizacijah ZSM skoraj ni mladih strokovnjakov (visoka in višja izobrazba), kar nam zmanjšuje moč pri pregledu, ocenjevanju in dograjevanju naše samoupravne skupnosti. Zato si morajo osnovne organizacije zadati v letne plane dela vključevanje štipendistov, pripravnikov in praktikantov v svoje vrste, predvsem pa da jih ob njihovem prihodu v delovno organizacijo seznanjajo z delom OO ZSM, njenimi

načrti in njegovimi možnostmi vključevanja.

Naj vas na kraju seznanim še z enim področjem našega delovanja, to je obujanje tradicij NOB. Da bi mladi

Med gosti je na seminarju sodeloval tudi Pavle Gantar, sekretar IS SRS za delo.

Dogovor o nadaljnjem delovanju in organiziranosti DPO v SOZD Iskra

Vinko Šarabon, sekretar sveta ZK SOZD Iskra je med svojimi izvajanjem poudaril, da je permanentna pravica in dolžnost komunista, da deluje med delavskim razredom za doseganje njegovih ciljev. Tako pravi tudi Statut ZK in je ta prvobitna in današnja naloga še kako aktualna.

Za bodoče delo ZK v Iskri pa je velika sprememba, ker je črtan 12. člen Statuta ZK. Tako se bo delo osnovnih organizacij vezalo mnogo bolj v okviru občine, kakor v SOZD. Ostajajo pa seveda še vedno možnosti, ki bodo omogočile koordinacijo dela osnovnih organizacij ZK v Iskri. Take možnosti so:

1. Posvetovanje sekretarjev OO, ki so skupno zainteresirane za enotno rešitev nekega problema.
2. OO lahko določi delegata, ki ni sekretar, za tako posvetovanje.
3. Posvetovanje v okviru občinske konference, vseh Iskrinih zainteresiranih OO.

4. Možno je formirati tudi stalne posebne komisije za določene zadeve.

5. Delovanje prek sekretariata družbenopolitičnih organizacij, ki ima tudi možnost dajati pobude za sklicevanje posvetov več ali vseh OO ZK Iskre.

Seveda pa so produkt takih posvetovanj le priporočila in predlogi, ne bi pa mogli na takih posvetovanjih sprejemati sklepov. Sekretarji naj bi naredili poslovnik, ki bo dokončno uredil in sinhroniziral delo ZK v naši SOZD. Seveda pa bodo člani ZK kot posamezniki in preko OO še vedno redno delovali preko samoupravnih organov, katerih člani so in prek družbenopolitičnih organizacij v TOZD in DO.

FRANC KRIŽNAR, predsednik Zveze borcev SOZD, pa je med svojimi predlogi bodočega delovanja ZB v Iskri povedal, da organizacija šteje 800 članov po osnovnih organizacijah v TOZD. Predsedniki OO pa sestavljajo Aktiv ZB SOZD. Večinoma pa borci delujejo preko DPO in samoupravnih organov, katerih člani so. „Se vedno mnogo zaleže odkrita beseda in konkretni predlogi starih partizanov,“ ki so bili in še vedno so strogo stvarni. Junija bo v Budvi kongres Zveze borcev, kjer bodo sprejeli smernice za nadaljnje delo. Vendar Franc Križnar meni, da v Iskri ne bo bistvenih sprememb in kakih večjih reorganizacij ZB in njenega delovanja.

čim bolj avtentično obujali in ohranjali te tradicije, smo organizirali mladinsko pohodno enoto, k sodelovanju pa smo privabili še mlade iz RTV in PTT, katerih kolektivi so imeli enake ali podobne kadi začetkov delovanja. Mladinska pohodna enota se bo imenovala MPO „Partizanske delavnice 99 d,“ to je po delavnicah, iz katerih je zrasla Iskra.

JOŽE ČEBELA, predsednik sindikata Iskre, pa je predlagal za bodoče delo sindikata, naj bi za doseganje smotrov sindikalnega delovanja vložili še več truda zlasti za humane medčloveške odnose, kar je tudi cilj ZK. Sindikat pa se bo po normativih Zakona o združenem delu še bolj aktiviral za sprovajanje načel Zakona o združenem delu v življenje. Kjerkoli zakon pravi „da sindikat lahko ali more, bomo v Iskri zapisali v program dela, da sindikat to mora predlagati in izvesti.“

Na letošnjem kongresu sindikatov Jugoslavije bo nekaj sprememb, vendar bistvo delovanja v SOZD Iskra na nivojih TOZD, DO in SOZD ostane. Predvsem pa bo vodilo bodočega delovanja sindikata v Iskri načelo široke demokracije, enakost v različnosti. „Upoštevali bomo vsako mnenje in predlog, ki bo v prid delavskemu razredu.“

Predlogom in načrtom družbenopolitičnih organizacij je sledila razprava. Sekretar ZK v Elektromehaniki tovariš Kern je opozoril na važnost izobraževanja, zlasti družbenopolitičnega, „kajti samo izobražen delavec bo kos svojim samoupravnim pravicam.“

Republiški sekretar za delo Pavle Gantar pa je priporočil, naj udeleženci delovnega posvetovanja sprejmejo ustrezne zaključke in sklepe, za katere pa je najvažnejše, da jih bomo tudi izvajali. Priporočil je tudi večjo strogost ob izvajanju novosprejetih samoupravnih aktov. Izvajanje naj bo strogo in kršitelje je treba poklicati na politično in moralno odgovornost. Pozdravil pa je združevanje sredstev za enake prihode pri projekto v slovenskem združenem delu. Dotaknil se je tudi informacij, ki često še ne prihajajo do vsakega delavca, zlasti pa ne v obliki, v kakršni bi jih ta lahko uspešno uporabil.

V razpravo je posegel tudi direktor Šolskega centra Iskre iz Kranja Ciril Rekar, ki je opozoril na važno nalogo DO in TOZD ob prehodu na usmerjeno izobraževanje, kjer bodo imele delovne organizacije zelo zahtevno vlogo.

Janko Hvasti, član KO ZSMS Elektromehanike, pa se je zavzel za več dejanskega odločanja mladine, ki često še nima pravega mesta pri odločitvah v naših DO. V razmislek pa je povedal tudi to, da se mnogi spotikajo ob propadlem referendumu, češ, da je bil kolektiv politično premalo pripravljen, nihče pa ne vpraša, če ni bil morda predlog samoupravnega sporazuma slab in neuporaben.

Referat predsednika IO KOOS Jožeta Čebele

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI!

Menim, da smo pravilno ravnali, ko smo ob koncu leta 1976 (takoj po sprejetju zakona o združenem delu) organizirali 2-dnevni seminar za vse predsednike sindikata in mladine TOZD, DO in SOZD Iskre. Takratni seminar je bil sklican z namenom osveščanja sindikalnih in mladinskih kadrov z vsebino ZZZ ter hkrati dogovor za pospešeno aktivnost pri preobrazbi družbenoekonomskih odnosov v Iskri. Samoupravno nespoznavanje, oz. problemi, ki so zaradi različnih interesov in okoliščin še vedno odprti, so nam narekovali, da ponovno skličemo delovno posvetovanje družbenopolitičnih predstavnikov Iskre, tokrat kar v najširšem sestavu.

Na tem delovnem srečanju smo zbrani najodgovornejši predstavniki ZK, sindikata, mladine in zveze borcev celotne Iskre, jutri pa se nam pridružijo še najodgovornejši iz poslovnega sestava vseh TOZD, DO in SOZD Iskre. Menim, da je potrebno poudariti, da od tega delovnega srečanja pričakujemo mnogo in, da tu ne bo le priložnost, da osvetlimo probleme, potem pa nadaljujemo po starem, ampak naj bo to delovni dogovor, po katerem se bo sleherni ravnal in z maksimalno aktivnostjo prispeval, da bomo določila ZZZ v praksi čimbolje uresničili.

Družbeno-politična vloga in naloge sindikata ter ostalih DPO je naslov teme, o kateri hočem spregovoriti. To pa iz dveh razlogov. Prvi razlog je v tem, da vzbudim razmišljanje, ali smo se s svojim dosedanjim ravnanjem pravilno obnašali in drugi razlog, da uvidite, kako zelo je potrebno koordinirano družbenopolitično delo na vseh področjih in z mnogo večjo aktivnostjo na vseh ravneh naše samoupravne organiziranosti. Uresničevanje ZZZ se postavlja pred nas, družbenopolitične dejavnike, kot prioriteta naloga. Uresničevanje ZZZ gotovo lahko opredelimo kot novo, bistveno fazo v razvoju naše revolucije, kot novo obdobje, v katerem moramo temeljito preurediti naše medsebojne samoupravne odnose, zlasti tudi dohodkovne odnose, našo samoupravno organiziranost ter druga medsebojna razmerja.

Zelo zmotna, a prisotna je tudi pri nas miselnost, da bomo ZZZ uresničili že s tem, da bomo kakšen člen v naših aktih spremenili in malenkostno dopolnili, ne pa se lotili vsebinskih poglobljanj.

Kljub napredku pri uveljavljanju novih samoupravnih odnosov v Iskri, ne moremo biti povsem zadovoljni. V mnogih primerih in sredinah ugotavljamo, da samoupravljanje v svojem pravem pomenu besede še ne živi v celoti. Pravi pomen besede je namreč oblast delavcev nad dohodkom in nad vsemi razmerami.

Delavci v TOZD se zaradi različnih interesov združujejo v DO in prek njih v SOZD. Toda vedno gre za oblast delavcev in to moramo zagotoviti v vseh razsežnostih tega pojma povezovanja in sodelovanja.

Ob tem pa moramo poračunati z mnogimi našimi dosedanjimi odnosi, ki niso na tej liniji. To je velika naloga najmožnejših družbenopolitičnih organizacij delavskega razreda—sindikata, ZK, ZSM, naloga vseh samoupravnih organov, skratka naloga slehernega samoupravljalca.

Izgradnja samoupravnega socializma je lahko samo delo nas vseh skupaj. To ne more biti naloga, ali odgovornost posameznika, kot tudi ne, recimo, samo ZK. ZK ne gradi socializma zase in ni mogoče, da bi ZK sama uresničila socializem. To je naša vodilna idejno-politična sila, toda naloga, zgraditi tak socializem, kot smo si ga zamislili, je naloga nas vseh.

Menim, da moramo ZZZ razumeti kot novo bistveno etapo v naši revoluciji, razumeti kot novo etapo in sredstvo našega razrednega boja za spreminjanje naših razmer za nadaljnji napredek naših samoupravnih razmer na liniji oblasti delavstva nad pogoji, sredstvi in sadovi njihovega dela.

Če tako razumemo zakon o združenem delu in tako ga moramo razumeti, potem je jasno, da živimo in ustvarjamo v obdobju izredno obsežnih in zahtevnih tekočih nalog.

Kot sem že v uvodu omenil, je tudi to posvetovanje namenjeno našemu nadaljnjemu oboroževanju za boj, ki ga bomo bojevali na različnih frontah. To je boj z našim neznanjem — z našim premajhnim poznavanjem stvari! To je boj z našimi navadami, ki so marsikdaj protisamoupravne. To je boj proti posameznim oblastniškim režimom posameznih ljudi. To je boj zoper zapostavljanje kateregakoli delavca v tem samoupravnem okviru. To je boj za ustvarjanje dohodka in za delitev dohodka po rezultatih dela. To je boj za popolno, redno, pravočasno, razumljivo itd. obveščanje slehernega delavca. To je boj za pravo uresničevanje delegatskih razmerij. To je boj za ustrezno vlogo sindikata, za ustrezno samoupravno organiziranost sleherne TOZD, DO in SOZD Iskre. To je boj proti vsem oblikam starih podjetniških odnosov.

Vedno znova se moramo spomniti na to, da mora naše samoupravljanje živeti v vsakdanjem resničnem življenju, kot sistem odnosov, v katerih imajo delavci popolno oblast nad sredstvi, pogoji in sadovi svojega dela, popolno oblast nad dohodkom. Seveda ne v podjetniškem smislu, v smislu zasebne, skupinske lastnine, to ne. To je družbeni dohodek in delavci so neke vrste pooblaščenca te družbe za upravljanje s tem družbenim dohodkom, pri čemer morajo seveda imeti pred očmi razen svojih tudi širše družbene interese.

Uresničevanje posameznih določil ZZZ pa se bo najhitreje uveljavilo ob tvornem sodelovanju vseh DPO, samoupravnih in poslovnih organov. Bistveno vlogo in naloge pa ZZZ daje sindikatu.

Sindikat je sestavni del samoupravljanja, sindikat je njegova politična mobilizacija, tudi šola samoupravljanja, njegova politična hrbtnica, toda tudi njegova politična kontrola. Sindikat je družbeno-politična razredna, množična organizacija delavskega razreda. V taki svoji funkciji je neobhodni sestavni del samoupravljanja. Skratka brez sindikata ni samoupravljanja.

Seveda se tu zastavi vprašanje, kako je potem z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami? Jugoslovanski sindikati so opredeljeni kot politična organizacija delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, opredeljeni pa so tudi kot samostojna neodvisna organizacija. Samostojnost sindikata pa ne pomeni, da so ločeni od ZK, oz. stopnje samostojnosti sindikatov ni mogoče meriti s stopnjo njihove ločenosti od ZK.

Obe organizaciji imata isto socialno bazo, saj gre za organizaciji delavskega razreda in delovnih ljudi. Obe organizaciji imata deklarirano enako ideološko podlago in programsko usmeritev, ki nista v nasprotju druga z drugo.

Zato je nujna povezanost delovanja in vsklajenost akcije. Skupni cilj obeh organizacij je razvoj samoupravne družbe, v kateri bi si delavski razred resnično zagotovil kontrolo nad materialnimi pogoji, pogoji za družbeno življenje in s tem politično in ekonomsko oblast.

Pri tem si ne delita vloge, namreč, da bi bil sindikat zastopnik neposrednih, kratkoročnih interesov, zveza komunistov pa zastopnik dolgoročnih interesov. Takšna delitev bi v glavnem pomenila potiskanje sindikata samo na položaje ekonomskega boja, zveza komunistov pa bi imela, oz. obdržala monopol nad idejnopolitičnim področjem.

Zveza komunistov je sicer predvsem idejnopolitični dejavnik, prednjači idejno pri razreševanju protislovij med različnimi interesi. V skladu z ustavo je tudi odgovorna za celoten družbeni razvoj. Vendar nima idejnega monopola. Svoje cilje uresničuje skozi sindikat, skozi praktično dejavnost komunistov v sindikatih in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Sindikat se s svojim prizadevanjem za razvoj samoupravljanja bori za iste skupne končne cilje, partija skozi sindikate uresničuje del svojega

(Nadaljevanje na 8. strani)

S seminarja v Poreču poročajo: Stane Fleischman, Frenk Kotar, Mara Ovsenik in Dušan Željeznov.

(Nadaljevanje s 7. strani)

programa. Jasno je, da partija ne more uresničevati svojih družbenih ciljev kot avantgarda delavskega razreda prek družbenih skupin, ki bi bile oddaljene od razreda in seveda tudi ne prek organizacij, ki bi bile oddaljene od razreda.

Praktično delovanje prek sindikatov torej omogoča ZK, da uresničuje revolucionarno delovanje razreda od znotraj, da praktično preverja svoja teoretična dognanja. Zato sindikati brez podpore ZK in brez praktične angažiranosti komunistov pri delu sindikatov ne morejo biti učinkoviti.

V združenem delu je ZSM enakopravni sestavni del delavskega razreda. Njeni interesi so sestavni del interesov drugih delavcev. Program delovanja mladih je v globalu enak programu ostalih DPO kot uresničevanje takega samoupravljanja, da bo delavec gospodar nad pogoji in rezultati svojega dela na vseh ravneh samoupravne organiziranosti. Seveda pa so nekateri problemi mladih na svojstven način prisotni.

Ti problemi se izražajo na področju delitve dohodka po rezultatih dela na področju izobraževanja ob delu, stanovanjska problematika itd. Še so področja, ki jih mladinska organizacija ima v programu svojega delovanja, ki jih obravnava, zavzema do njih stališča in potem se v okviru sindikata in samouprave bori, da bodo ta stališča čimbolj tudi uresničena. Sicer pa ima ZSM v združenem delu enake interese kot ostale družbeno-politične organizacije.

S tem, ko govorimo o vlogi in nalogah sindikata v smislu zakona o združenem delu, s tem na nek način že opredeljujemo tudi vlogo in naloge drugih DPO in sindikat v združenem delu na nek način pojmujejo kot neke vrste fronto vseh družbeno-političnih organizacij.

S tem ni okrnjena samostojnost nobene od teh DPO, toda ŽZD v isti sapi, ko govorimo o sindikatu, ne govori tudi o vlogi ZSM, ali ZK.

Tu je sedaj v organizaciji vseh delavcev mesto za vse subjekte, za vse te organizirane družbene sile. To sedaj ne pomeni, da se ZK, ali ZSM ne bi sami sestajali, to ne pomeni, da bi te organizacije ne imele svojih programov itd. Oni vse to imajo in samostojno delujejo.

Toda, ko gre za dohodek in njegovo delitev, ali ko gre za kadrovske politike, tu v okviru sindikata se uresničuje to sodelovanje in to povezovanje.

Tovarišice in tovariši, prej sem spomnil na geslo „Nič kar je pomembnega za delavce brez sindikata!“ Poglejmo sedaj na nekaterih primerih iz zakona o združenem delu, kako to prevesti v praktični jezik vsakdanje samoupravne prakse na liniji oblasti delavcev nad pogoji, sredstvi in sadovi dela.

Po zakonu o združenem delu je vse to, iz dosedanjih vaših informacij, je eden od poglavitnih načinov odločanja eden od pomembnih načinov odločanja, osebno izjavljanje delavcev v pomembnih medsebojnih odnosih.

Ena izmed oblik takega osebnega izjavljanja delavcev je referendum. Referendum dobiva v novih odnosih čisto drugačno vlogo, kot jo je imel doslej. Mi smo doslej z referendumom odločali več ali manj samo o statusnih zadevah, recimo o združitvi, o integraciji, o kakšnih drugih takih podobnih stvareh, medtem ko se o vsebinskih vprašanjih našega notranjega življenja in dela nismo odločali z referendumom, ampak po navadi na zborih delavcev in na druge načine.

Z zakonom o združenem delu je rečeno, da delavci v temeljni organizaciji odločajo z referendumom o samoupravnem sporazumu o združenju delavcev v temeljni organizaciji, o samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno in sestavljeno organizacijo ter poslovno skupnost, o spremembah pri organiziranju temeljne organizacije, o statutu temeljne organizacije, delovne organizacije in sestavljene organizacije, dalje odločajo delavci z referendumom o osnovah plana temeljne organizacije, o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, o drugih samoupravnih sporazumih, če je to v zakonu določeno, o sklepih, ki se nanašajo na odpoved pravic do povrnitve združenih sredstev, oz. do nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi, kot tudi o drugih vprašanjih, ki jih določata samoupravni sporazum in statut temeljne organizacije. Delavci odločajo z referendumom tudi o drugih vprašanjih, o katerih se odloča z osebnim izjavljanjem in se tako odloči večina delavcev temeljne organizacije.

Iz tega 463. člena, v katerem je napisano, o čem delavci odločajo z referendumom, je jasno, da z referendumom odločajo o izredno velikem številu, bi rekel, bistvenih zadev. Zdaj pa, referendum je kaj, glasovanje „za“ ali „proti“ in mi bi v naši socialistični samoupravni demokraciji sami sebi naredili zelo slabo uslugo, če bi mislili, da je referendum samo to, da se v neki skupini pripravi nek material, da se to razmnoži in da delavcem in jih pokličejo, da glasujejo. To bi bil korak nazaj.

Mi moramo zato referendum pojmovati kot celovit medsebojni odnos, v čemer je glasovanje „za“ ali „proti“ samo končno dejanje tega celovitega delovanja — končno dejanje.

V predhodnih postopkih pa mora sleherni delavec imeti možnost, da reče svoje o predlaganih rešitvah, da zastavi vprašanje o stvareh, ki mu niso jasne, da predloge za rešitve, za katere misli, da jih je potrebno vključiti v dokument, da skratka sodeluje kot ustvarjalen sodelavec v celotnem nastajanju te odločitve in da je potem tisto, ko pride na glasovalno listo in ko izpolni glasovalni listek „za“ ali „proti“ samo končno dejanje v celotnem postopku, ki je okrog tega referenduma potekal.

Za tako predhodno delovanje demokratično, v katerem bo delavec lahko tako nastopil, je nepogrešljiv sindikat. In nič, kar je pomembnega za delavce brez sindikata bi v zvezi z referendumom pomenilo — **no-benega referenduma brez aktivne, dejavne politične vloge sindikata.**

Toda že tu moram povedati, to velja za vse druge primere tudi, sindikat je politična organizacija, ne administrativno-tehnični servis. To se moramo domeniti že kar na začetku, kajti, kaj se dogaja ponekod, rekli so, v redu sindikat — tu imate predlog v enem izvodu, sedaj pa to delavcem razmnožite, razdelite, pa se zmenite, zberite pripombe in nam jih dostavite.

Takšnega odnosa sindikata in takšnega delovanja sindikata si ne moremo predstavljati, sindikat ni administrativno-tehnični servis, sindikat je politična organizacija. To se pravi, vse kar je povezano z gradivi, prostori, razpečevanjem, raznimi drugimi administrativno-tehničnimi opravili v zvezi z referendumom, z zborom delavcev, ali kakršnimkoli drugim dejanjem, to ni naloga sindikata, to je naloga strokovnih služb, oz. poslovnih organov, oz. samoupravnih organov. Sindikat pa je politična organizacija, on organizira dogovore, razgovore itd. Toda, naj vendarle za vse drugo, kar je za to potrebno, poskrbijo tisti, ki so za to poklicani.

Trdim torej — sindikat je politična organizacija, ne pa administrativno-tehnični servis. To velja za referendum in za mnoge druge stvari. Kako si predstavljamo vlogo sindikata ob referendumu tako, da na podlagi kakovostnega gradiva, sporazuma, osnutka statuta, ali drugega akta, ki ga morajo za referendum pripraviti strokovne službe in samoupravni organi, organizira sindikat demokratično razpravo, v kateri, kot sem prej rekel, delavci razčistijo vsa sporna vprašanja, si pojasnijo razloge, ki govorijo „za“ ali „proti“ določeni rešitvi, dajejo predloge, itd.

Za ta namen organizira sindikat razgovore na sindikalnih skupinah, na sestankih po izmenah in v drugih primernih oblikah. Za posamezne primere bo pred referendumom sklican zbor delavcev kot priprava na referendum. Tega skliče delavski svet. Če ga delavski svet ne skliče, ga ima pravico, torej ga mora sklicati na zahtevo sindikata. V tem primeru, če je zbor delavcev, ni potrebno imeti posebnega članskega sestanka sindikata, ker se moramo izogibati neracionalnim potezom, ki bi podvajale, v katerih bi po več tirih isto stvar, z istimi ljudmi obravnavali — to že moramo paziti. Zato pravim, sindikalne skupine izmene, množični članski sestanki pa takrat, kadar gre za stvar, za katero ni treba sklicati predhodnega zbora delavcev.

(Nadaljevanje na 9. strani)

BREZ SINDIKATOV NI SAMOUPRAVLJANJA

ERIK VRENKO:

Črpamo iz dosedanjih izkušenj

Referat direktorja področja za organizacijo SOZD Iskra Erika Vrenka je podčrtal predvsem vsebino nadaljnega dela na področju samoupravnega sporazumevanja in združevanja delovnih organizacij SOZD Iskra. Pred nami so obsežne naloge, začrtan pa je tudi rokovnik za njihovo izpolnjevanje. Kratkoročno gre za sedem splošnih samoupravnih aktov, od katerih je v prvi vrsti statut SOZD Iskra.

Konec junija je rok, ki je določen za dokončno potrditev omenjenega dokumenta. Časa je torej malo, v veliko pomoč pa nam bodo izkušnje, ki smo jih dobili na sorodnem področju v preteklem obdobju.

Ostali sporazumi, ki jih je treba potrditi do konca letošnjega leta, so še: Sporazum o ustanovitvi interne banke SOZD Iskra, samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih ter odgovornosti med proizvodnimi delovnimi organizacijami skupnega pomena, vključena sta tudi samoupravna sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med OZD, TOZD in delovno skupnostjo skupnih služb SOZD Iskra in delovno skupnostjo glasila Iskra. Potrditi bo treba osrednji dokument v zvezi z osebnimi dohodki — samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov na ravni SOZD Iskra, v programu so dopolnitve samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih temeljev skupnega plana SOZD Iskra ter srednjeročnega plana SOZD Iskra.

Oblika priprave in sprejemanje teh samoupravnih aktov sta podrobno določena v zakonu, podrobnejše programe in izvajalce ter udeležence v postopkih pa na predlog poslovnega kolegija SOZD Iskra sprejema delavski svet SOZD Iskra, seveda v primerih, ki niso določeni z zakonom, ali drugimi veljavnimi samoupravnimi akti v sestavljeni organizaciji.

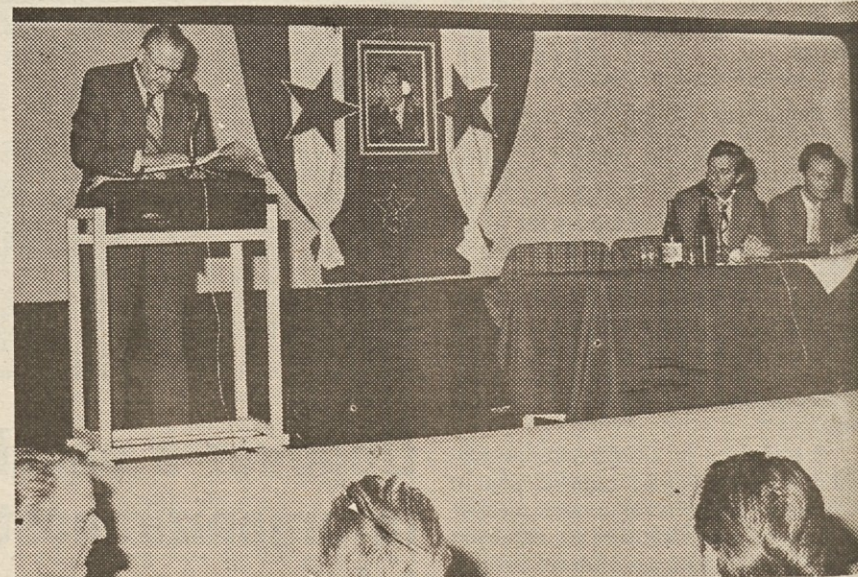
Direktor področja za organizacijo je ob rob začrtanim nalogam poudaril: „Ne gre zgolj za odločanje delavca o ustvarjanju dohodka, veliko pozornosti bomo morali posvetiti tudi procesu sprejemanja splošnih samoupravnih aktov. Izredno malo časa, kolikor nam ga je ostalo, bomo morali izkoristiti v čim večji možni meri — izogniti se bo treba dolgovetnosti, ki odvrča delavca od aktivnega poseganja v samoupravno odločanje. Vse te podrobnosti in dosedanje izkušnje pa bo moral seveda opredeliti statut sestavljene organizacije.“

Interna banka, ki bo s statutom potrjena do 30. 4., ne bo pomenila zgolj zadostitve zakonskim zahtevam, temveč hkrati tudi velik prihranek. Velikega neposrednega pomena za delavce bo samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov, ki ga bo treba sprejeti do konca letošnjega leta.

Erik Vrenko je s tem v zvezi poudaril: „Celotni sistem nagrajevanja in stimulacije je izredno velikega in povsem neposrednega pomena za delavce. Sporazum mora kategorično podčrtati nagrajevanje po delu, celotni sistem stimulacije pa mora prav tako temeljiti na doseženih rezultatih dela. Samo po sebi umevno je, da bo moral ta sporazum zajeti in opredeliti tudi povezanost osebnih dohodkov z ne-

posrednim gospodarskim uspehom TOZD.

Na propadu cele vrste referendmov, kjer so delavci sprejemali podobne samoupravne sporazume v ožjem merilu, nam je dal velike izkušnje, pa tudi ugotovitev, da marsikje kljub sprejetemu programu stvari še niso urejene. Poudariti delo sindikata tu ni več stvar prazne politične akcije, temveč življenjska nuja — osrednja naloga omenjene družbenopolitične organizacije. Časa za izvedbo imamo malo, glede na zahtevnost dokumenta pa še manj. Vložiti bomo morali iz-

Roman Albreht med svojimi izvajanjmi na seminarju v Poreču.

jemne napore, da „uzakonimo“ spremembe načina dela na vseh ravneh, s tem v zvezi pa bo treba spremeniti osnove miselnosti, da gre zgolj za „plačne“ spremembe.

Dokument, ki bo v grobem predstavljal nekakšno osrednjo Iskrino sindikalno listo, bo moral biti kompleksno in v skladu z vsemi interesi zakona o združenem delu sestavljen dokument.“

Srednjeročni plan SOZD Iskra, ki ga bo do konca oktobra treba dopolniti, ne pomeni zanikanja dosedanjega dela, temveč zgolj dopolnitev, logično nadaljevanje vseh prizadevanj, ki smo jih v dosedanjem plansko strukturo vložili. S tem v zvezi velja poudariti, da predvsem pri omenjenem splošnem aktu ne gre za problematiko pisanja samoupravnih sporazumov, temveč za široko zastavljen dolgoročni proces.

Razprava, ki je izvajanju direktorja področja za organizacijo sledila, ni bila najbolj plodna, bistvene pripombe pa so šle predvsem na neenako nagrajevanje v Iskri. Prisotni družbeno-

politični delavci so se strinjali v ugotovitvi, da skoraj ne bi našli dveh temeljnih organizacij, kjer bi bilo enako delo enako nagrajevano, velike razlike pa so tudi pri kriterijih za dopuste, itd.

Predstavniki Elektromehanike Stane Draksler je v komentarju na referat poudaril, da je iz izkušenj dosedanjega dela prišla na plan resnica, da nam manjka zlasti skupno planiranje. Tu velja poudariti, da ne gre za planiranje v ožjem proizvodnem smislu, temveč tudi za mrežni plan sprejemanja samoupravnih sporazumov, ki bi moral zajeti ne le datume končnih sprejemanj, temveč tudi celotni proces priprave. Vsaka osnovna organizacija sindikata v temeljnih organizacijah bi s takim pripomočkom že vnaprej lahko po sindikalnih skupinah, delavskih svetih, zborih

delavcev itd., prispevala konkretne in konstruktivne razprave.

Določeni roki za razprave po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela bi v globalnem smislu lahko prinesli precejšnjo korist.

Erik Vrenko je s tem v zvezi odgovoril, da bo mrežni plan izdelan predvsem kot instrument sinhronizacije dela, da pa je vnaprej treba poudariti, da takšen pripomoček ne more rešiti vsebinskih problemov. Sindikalni delavci bi se morali s tem v zvezi zavestno dati, da dosedanja realizacija začrtanih nalog ni potekala skladno, največ težav je bilo predvsem na zaključni sporazumevalni fazi, ki ni in ni prišla do končne izpolnitve.

Ob zaključku je direktor področja za organizacijo podčrtal, da bi bilo nesmiselno pričakovati, da pri vseh naštetih samoupravnih sporazumih ne bo moglo priti do napake, do izpuščene podrobnosti, da pa je splošna klima v Iskri na taki stopnji, da bo osnovni cilj — doseči identifikacijo vseh interesov delavcev v samoupravnih sporazumih — dosežen.

ROMAN ALBREHT:

Vskladiti sistem združenega dela

Osrednji govornik zaključnega dne delovnega srečanja predstavnikov družbeno-političnih organizacij Iskre v Poreču, je bil podpredsednik Izvršnega sveta skupščine SRS Roman Albreht. V svojih izvajanjih je osrednjo težo pripisal usklajevanju osnov elementov, ki gradijo sistem združenega dela, podčrtal pa je tudi naše naloge pri preobrazbi odnosov v združenem delu.

„Ob študiju samoupravnih sporazumov Iskre se mi je večkrat pojavilo vprašanje, kakšna je pravzaprav naša skupna, osnovna naloga pri graditvi sistema združenega dela. Pravno normativno izpeljane norme to prav gotovo niso, čeprav so izražene v zakonu.

Preobrazba samoupravnih odnosov znotraj združenega dela zahteva spreminjanje razmerij na ekonomski in institucionalni ravni. Stihijsko reproducirane ostanke odnosov, ki smo jih odpravili že z Zakonom o združenem delu pa so tu in tam še vedno prisotni, skušamo odpraviti v najkrajšem možnem času.

Strnjeno bi lahko te odnose označil kot osnovo za odtujevanje upravljanja delavcev. Seveda gre zopet za upravljanje na vseh področjih, v prvi vrsti s svojim delom, z ustvarjenim dohodkom in v ključni fazi z vsemi ostalimi interesi subjekta samoupravnega sistema.

Stvari moramo obrniti. Zdaj iščemo uporabnost uveljavljenih norm, ki jih vsebujejo zakoni, vendar pa je to narobe zastavljeno prizadevanje, kajti naša osnovna naloga je vsestransko identificiranje vzrolišča odnosov, pri katerih gre za prvine, ki bi jih radi odstranili.

Pri pripravi na današnje srečanje sem težo študija namenil predvsem

(Nadaljevanje na 9. strani)

S seminarja v Poreču.

Vskladiti sistem združenega dela

(Nadaljevanje z 8. strani)

dve dokumenta — Samoupravni sporazumi o združevanju v delovno organizacijo Široka potrošnja in Samoupravni sporazumi o združevanju v delovno organizacijo IEZE. Kot že marsikje prej, sem pri prebiranju teksta prišel do neljubega občutka, da je bila osrednja želja sestavljalcev sporazuma formalna zadostitev zakonodajalcu, ne pa obratno.

Preobrazba odnosov je, kreativni napor, ki terja ogromno novih rešitev, od nas pa zahteva, da se zanje opredelujemo zavestno in, seveda v skladu z našimi interesi in potrebami. Brez opredeljevanja za nove odnose, torej brez zavestnega sprejemanja novih rešitev, pa transformacija temelji zgolj na ugoditvah zakonodajalca — kar pa ni cilj našega razvoja.

Pri tem procesu gre za spremembo koncepcije odnosov, ki je do neke mere razvita in normativno uzakonjena. Sami priznavamo celo vrsto zavestno opredeljenih norm, ki nam samim preprečujejo eksplicitno urejanje stvari, je ob začetku izvajanja poudaril Roman Albreht.

V nadaljevanju referata se je podpredsednik Izvršnega sveta skupščine SRS poglobil v razredno naravo produkcijskih odnosov ter načrtal glavno smernico bodočega dela — poistovetiti samoupravne sporazume z dejanskimi produkcijskimi odnosi.

„Socializem, kot politični sistem vsebuje v prvi vrsti odpravo protislovij med produkcijskimi sredstvi in zasebno lastnino le-teh. Samoupravni sistem socializma postavlja v ospredje takšne ekonomske odnose, ki delavcem omogočajo, da preraščajo v subjekte političnega življenja, da imajo v rokah vse možnosti obvladovanja odnosov na vseh ravneh.

Da bomo to lahko dosegli, da bo delavec postal subjekt svojega dela in vseh vezi, ki jih delo v naši družbi navezuje, je treba vzpostaviti v prvi vrsti zadovoljive ekonomske odnose. Poudariti velja, da atomizirano vrtičkarstvo delo tu ne bo pripeljalo nikamor. To še zlasti velja za elektronsko industrijo, ki je na samem vrhu razvoja proizvodnih sredstev, tehnologije in seveda znanja. Prav takšen način, ki se največkrat hrani s pridevniki „naj“ pa dostikrat lahko zapelje tudi v zlorabo pojma samoupravljanje.

V imenu političnega sistema, ki smo ga v razvoju družbe opredelili kot najbolj demokratičnega za naše razmere, se odnosi v imenu zlorabljenega znanja, tehnologije in razvitih produkcijskih sredstev, ne smejo odvrteti nazaj. Slej ko prej bi na ta način prišli do slabo, ali celo nerazvite materialne baze, ki pa je kaj slaba osnova za samoupravljanje.“

V nadaljevanju je Roman Albreht posplošil odgovore na vprašanja nekaterih družbeno-političnih delavcev Iskre o sedanjih konceptih TOZD, DO, SOZD in Skupnih služb:

„Konceptio sedanjih temeljnih organizacij, ki postaja reprodukcijska celota v delovni organizaciji in se interesno vključuje v sestavljeno organizacijo, moramo obravnavati predvsem s stališča miselnosti. Tu se navezuje samo po sebi nekdanje „podjetje“, ki samo po sebi ne predstavlja zgolj zgodovinske formacije in značilnosti določnega družbenopolitičnega sistema, temveč pomeni tudi vrsto notranjih odnosov, ki jih še danes zasledimo v marsikateri delovni organizaciji.

Današnja delovna organizacija je brezkompromisni osnovni producent, organiziran tako, da lahko tržno uresničuje določene poslovne odnose v celotnem toku družbene reprodukcije. V našem sistemu se nismo odpovedali tej obliki produkcije. Kategorizirano pa je treba zanikati vsa tista mišljenja, ki trdijo, da smo pristali na atomizirani ravni temeljnih organizacij. Takšno tolmačenje je groba napaka, kajti socializem ne gre v zdrbitev, temveč v združevanje, socializem sam po sebi ima osnovno nalogo opredmetiti vse procese integracije.

Zlasti pri konceptu samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo Široka potrošnja, je moč zaslediti koncept mikropodjetja, ki se trudi organizirati kot podjetje. S tem v zvezi se vprašujem, če je TOZD v Iskri na sploh res temeljna organizacija.

Oblika osnovne celice samoupravljanja v toku družbene reprodukcije, kar naj bi bila temeljna organizacija v skladu z genetičnim razvojem, ima bistveno drugačne lastnosti od v tem sporazumu zapisanih.

Zakon o združenem delu natančno opredeljuje temeljno organizacijo združenega dela, ki pa je v nasprotju s konceptom, zapisanim v tem samoupravnem sporazumu. Če je sedanja konstrukcija odraz realnega stanja, potem je ta konstrukcija napačna in neustrezna. Če je praksa prisilila v take rešitve, potem se moramo zavesti, da stvari objektivno niso bile ustrezno strukturirane.

Delovna organizacija se od podjetja precej razlikuje. Podjetje je v prvi vrsti institucionaliziran kapital, ki je vzpostavljen z osnovnim namenom proizvodnje profita, vsi sodelujoči faktorji pa se lahko identificirajo v kapitalistične odnose. Temelji so torej jasni.

S seminarja v Poreču.

Mezdní odnosi, participacijske upravljalske vrednote, vzpostavljena je racionalna proizvodnja z namenom funkcionalne reprodukcije kapitala.

Prav tu trčimo na osnovno neskladje: organizacija združenega dela pri nas predstavlja institucionalizirano obliko dela, z osnovno predpostavko živega in minulega dela. Ta koncept je družbeno sprejet in predstavlja temelj samoupravnega sistema ter celotne delegatske strukture. Delavec uresničuje pravico do dela z neposrednim delom, fizično združevanje pa je „conditio sine qua non“, pogoj, ki ga ne moremo obiti, za eksistenco. Celotna struktura odločanja in upravljanja se uresničuje na temeljnem subjektu — združenem delavcu.

Hkrati s tem smo v naše odnose vgradili imperativ, da nihče ne more upravljati z družbenimi sredstvi, kot z grupno lastnino. Pri nas je delavec organiziran v skladu z Marxovo definicijo socialistične družbe. Delavec dela v primarni celici, da bi opravil skupno nalogo, ta primarna celica pa je TOZD.

Temeljna organizacija neposredno temelji na načelu delitve dela, prav tu pa se nekoliko razlikuje od Marxovega principa, ki predpostavlja, da bi morala vsaka temeljna organizacija združenega dela opravljati samo eno dejavnost. Pri nas smo se tolerantno odločili za razširitev potrebnega mikro okolja. Hkrati pa smo v programsko usmeritev vgradili zahtevo, da mora koncept peljati v nadaljnjo delitev dela.

Eno izmed strateških vprašanj, ki izvira neposredno iz sedanjih, je čezmerna rast „čistih“ stroškov administracije. Pri nas se večkrat pomnožuje administrativno delo, samo proizvodno delo pa se ne modernizira. Čisti stroški bi se morali na enoto ustvarjalnega dela stalno zmanjševati, ne pa rasti!

Na področju dohodkovnih odnosov se je govornik dotaknil zlasti konstrukcije in podrobno obrazložil sam termin:

„Termin dohodkovnih odnosov je uporabljen z enim samim namenom, da se kategorično izrazijo družbeno-ekonomski odnosi v združenem delu. Napačno je torej prikazovanje in poudarjanje, ki ga večkrat zasledimo v samoupravnih sporazumih, da gre za premoženjske zadeve, hkrati pa je

pozabljena odgovornost, riziko, itd. Kako organizirati funkcijo podjetij? Tu sta samo dve možnosti, v skladu s samoupravnim sistemom, ali drugače.

Primer imamo na dlani. V samoupravnem sporazumu za združevanje v delovno organizacijo Široka potrošnja, so skupne službe obrazložene dobesedno kot funkcija kapitala. Celotna koncepcija je vsebinska slika kapitalne strukture, opredeljene so kot vodstvo, na čelu je vodja — ker tako pač zahteva zakon — v notranji strukturi pa so direktorji posameznih področij. To je v čistem nasprotju z Zakonom o združenem delu, ki pozna samo poslovodne organe.

Tu gre za intelektualno strukturo, ki v sebi pomeni nevarnost tehnostrukture, oz. tehnokracije, hkrati pa moramo takoj dodati, da tehnostuktura sama po sebi še ni tehnokracija. Količina umskega dela se iz dneva v dan povečuje, zato se morajo intelektualni delavci samoupravno konstituirati — to je njihova samoupravna pravica in dolžnost.

Direktor podjetja postaja samoupravni organ, njegova vsebina pa je zadnja operativna linija samoupravljanja.

nja. Poslovodni organ je dolžan izdelati poslovne predloge, ker ve, kaj je volja samoupravljalcev, opravljanje dela pa potem poveri ustreznim delovnim servisom. Poslovodni organ sam po sebi je komplicirana institucija našega sistema, njegova funkcija pa je v transformaciji razvojne kvalitete na interese delavcev — gre za prehod kvantitete v kvaliteto.

Administracija opravlja samo upravnno-strokovna dela, kajti delavec upravnih del ne more delegirati ali prenesti na nikogar, zaradi tega je definicija administracije za upravljanje upravnih del protizakonita in protustavna.

Vsaka temeljna organizacija združenega dela je polivalentna. Združuje se fizično, poslovno pa se združuje z množstvom subjektov.“

V odgovor na vprašanje o odnosih med TOZD, DO in SOZD je Roman Albreht pojasnil:

„Temeljna organizacija združenega dela se, kot sem že omenil, polivalentno združuje, fizično in poslovno. Samoupravni sporazumi o združevanju v SOZD Iskra odražata osnovno koncepcijo Iskrine filozofije. Vsi samoupravni sporazumi za delovne organizacije morajo torej brezkompromisno upoštevati globalna določila tudi formalno pravno. Tu ne gre zgolj za soglasje „po formaciji“, temveč gre za sistemske obligacije. Poudariti je treba, da SOZD nikakor ni razvita delovna organizacija, temveč logična oblika integracije, v kateri je zajet racionalen razvoj delovne organizacije. Vsak poskus atomiziranja Iskre je v direktnem nasprotju, ne le z interesi Iskrinih delavcev, temveč z interesi celotnega slovenskega naroda.“

Ob zaključku svojih izvajanj je podpredsednik Izvršnega sveta prešel na konkretno kritiko posameznih členov samoupravnih sporazumov o združevanju v DO Široka potrošnja in IEZE, strnjeno pa bi se njegova kritika lahko opredelila kot pomanjkanje določil, ki opredeljujejo položaj delavca v delovni organizaciji, funkcijo delovne organizacije ter premalo jasno začrtane pravice in dolžnosti temeljnih organizacij v zvezi z dolžnostjo zagotavljanja materialnih pogojev skupnim službam, precej kritike pa je namenil tudi pomanjkanju določil o temeljnih planiranjih.

(Nadaljevanje z 8. strani)

Kadar je zbor delavcev, takrat ni treba še množičnega članskega sestanka, razen če se je o določeni stvari zadeva zelo zaostila in je treba na takem političnem zboru uskladiti stališča in se dogovoriti za skupno rešitev.

Druga taka prevedba načela „Nič kar je pomembnega za delavce brez sindikata“, je zbor delavcev. Zbor delavcev v novem zakonu dobiva drugačno vlogo, kot jo je imel doslej. Prvič, je mnogo stvari, ki so se doslej obravnavale in o katerih se je odločalo na zborih delavcev, so zdaj prevedene v referendum in jih bo na referendumu treba sprejemati. Razen tega pa je tudi vloga delavskega sveta v zakonu krepkeje postavljena. Ima več pristojnosti, kot jih je imel doslej. Tako, da bi na zborih delavcev uravnavali zadeve, ki ne sodijo ali v referendum, ali na delavski svet.

Na zboru delavcev dajejo delavci pobudo, predloge in mnenja, usklajujejo stališča pri usklajevanju pravic dela z družbenimi sredstvi pri uresničevanju drugih samoupravnih pravic, določajo smernice za delo delegatov in delegacij ter sprejemajo sklepe pod pogoji in na način, ki jih določajo zakon in samoupravni sporazumi in statut.

Tako piše v zakonu o združenem delu. Ko je zbor delavcev sklican, je to izziv sindikatu za politično pa predhodno delovanje. Nobenega zbora delavcev ne bi moglo biti brez predhodne politične aktivnosti sindikata. Tako si predstavljamo aktivnost sindikata v zborih delavcev.

Tudi tu seveda velja, da je sindikat politična organizacija, ne administrativno tehnični servis. Tako bo osnovna organizacija sindikata v svojem delegatsko sestavljenem izvršnem odboru pregledala predloge, o katerih naj bi odločali na zboru delavcev, tu naj bi ugotovila, ali so ti predlogi skladni s sprejetimi družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi in drugimi samoupravnimi akti ter stališči sindikata ali zveze sindikatov, ki so bila oblikovana v združenem delu ali na občinski, republiški ali zvezni ravni.

Če gre s predlogi, ki so pripravljeni za zbor delavcev za odstopanje od navedenih samoupravnih aktov, oz. od širših družbenih stališč, bi moral izvršni odbor osnovne organizacije sindikata nastopiti na zboru delavcev s spreminjevalnimi, oz. dopolnilnimi predlogi in z ustreznimi obrazložitvami za te predloge.

Pred zborom delavcev pa bi bilo treba o poglavitnih predlogih organizirati razpravo na sestanku sindikalnih skupin tako, da IO že izrazi stališča članstva, ne samo svoje stališče. Tu se ob zborih delavcev pa tudi ob drugih primerih postavlja vprašanje, na kakšen način naj si ta sindikat omogoči tako razpravo.

Recimo, na zbor delavcev bo postavljen predlog samoupravnega sporazuma ali statuta, o katerem bo potrebno odločati z referendumom. Kako naj na sindikalnih skupinah, sindikalnih skupinah obravnavajo tak obširen dokument, na takih sestankih 10–15 minut. No, za te največje dokumente bo treba več časa in morda bo dobro, če se bo sindikalna grupa večkrat sestala, ni treba da na enem sestanku vse obdela. Toda tehniko pripravljanja gradiv je treba prirediti delu sindikalnih skupin.

Jaz si lahko to tako predstavljam, ko gre denimo za to, da naj bi na sindikalni skupini obravnavali npr. polletni periodični obračun o poslovanju organizacije ali pa nek samoupravni sporazum neke samoupravne interesne skupnosti, potem bi se strokovna služba tu morala potruditi, da o posameznih dokumentih napiše bistvene stvari na eni strani papirja. Morda na dveh. Kratko jedrnatost pa razumljivo, da se ve, zakaj gre. Očitno je treba tisto, kar lahko moti to razumljivost. Potem je lahko poverjenik v takem položaju, da to enostavno prebere. Kratko in jedrnatost in ljudje vedo zakaj gre. Ni treba ljudi moriti, zlasti ne s tem, da dobijo v roke grmado papirja.

Motimo se s tem, če mislimo, da smo veliko delo opravili s tem, ko smo delavcu naložili veliko papirja. Torej tu bi morali narediti izjemno velike napore v to smer, da bodo gradiva tako pripravljena, da se bomo na človeški način o njih lahko pogovarjali ne da bomo rabili cele študijske sestance, preden se bomo sploh prebili do tistega, za kaj gre. Tu moramo narediti veliko!

Nadalje — „Nič kar je pomembnega brez sindikata“, ob naslednji stvari je izrednega pomena, to je ob delovanju delegatov in delegacij. Vi veste, da je v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in tudi na ravni delovne organizacije, zlasti še v temeljnih organizacijah množica povezav delegatskih temeljnih organizacij z drugimi ravnmi družbene organiziranosti. Zakaj pa tu pravzaprav gre. Tu gre za veliko stvar, ki je bila v središču pozornosti v vsej zgodovinski človečnosti. Kdo bo namreč gospodar nad tistim, kar imenujemo dohodek? Veste, s tem dohodkom pa je takole: Ni dohodek samo tisto, kar dobi delavec v kuverti v temeljni organizaciji. Dohodek je tudi to, seveda pa je še mnogo več, je vse tisto, kar sicer kroži v temeljni organizaciji, kar združujete na ravni delovne organizacije in v delovni organizaciji, s čimer gospodarite, kar združujete na ravni sestavljene organizacije. Dohodek se nam prelija in pretaka in obrača skozi neko tako pomembno institucijo kot je banka, ki je bila dolgo časa popolnoma odtujena od tistega, ki je ta dohodek ustvarjal.

Tega dohodka v banki ne ustvarja banka, to je dohodek delavcev, pomemben del tega dohodka je v zavarovalnicah v raznih drugih gospodarskih institucijah, en del dohodka se pretaka in razpolaga z njim v krajevni skupnosti, del dohodka v občini, del dohodka v republiki itd. Potem združujemo sredstva za zadovoljevanje naših skupnih potreb, recimo v šolstvu, zdravstvu, v kulturi, združujemo in skupaj gospodarimo z delom sredstev za stanovanjsko izgradnjo itd.

To je vse naš delavski dohodek. In če hočemo imeti oblast nad dohodkom, potem moramo odločati o tem dohodku povsod, kjer se ta dohodek pretaka, kjer ta dohodek kroži, kot to učeno pravimo, v vseh smereh in vseh tokovih družbene reprodukcije, povsod tam torej, kjer se ta dohodek pretaka, prelija, uporablja, koristi, ali kakorkoli že hočemo reči.

Sedaj pa, vseh 27.000 delavcev ISKRE ne more biti prisotnih v zvezni skupščini, ko se odločajo o pomembnih milijardah tega delavskega dohodka, ali pa na SOZD — sestavljeni organizaciji, ali pa v občini itd. Zato je tudi ta delegatski sistem. Kot način neposrednega odločanja o tem dohodku, ne kot predstavniški način, kot smo ga včasih imeli.

Zato je zelo pomembno, kako nam te delegacije delajo. To ni samo formalno vprašanje, to je vprašanje naše oblasti nad dohodkom. V sužnje-posestniškem redu je bil absoluten gospodar lastnik sužnjev, ne samo nad dohodkom, tudi nad človekom, ki ga je ustvarilo, v fevdalnem družbenem redu fevdalni gospod, grof, cerkev, itd., v kapitalističnem družbenem redu kapitalist, tovarnar, veleposrednik, bankir, trgovec, itd. in šele mi smo začeli ustvarjati pogoje za to, da bo delavec gospodar. Vidite, pa še pri nas se je dostikrat začela cela reč obračati tako, da bo vsak drug gospodar nad dohodkom, samo delavec ne. Država, pa oddvojene tehnokratske strukture, pa vsi mogoči, samo delavec ne, samo tisti ne, ki ga je ustvaril. In velika misel naše ustave, partijskih sklepov in zakona o združenem delu je ta — delavec bodi gospodar, edini gospodar nad dohodkom in tem, kar se ob njem dogaja.

To ni velika stvar samo za nas, to je velika stvar v razvoju človeštva sploh, to je nekaj, kar je doslej nevidnega na tem svetu. Zato je tu toliko večja tudi naša odgovornost, ne samo do sebe samega, tudi do bodočih generacij, do ostalih delov delavskega razreda, celotnega sveta, ker se na jugoslovanskem primeru zelo dobro vidi, kje je izhod iz te krize sodobnega sveta, iz te krize v medsebojnih odnosih. Tako imamo na svojih ramenih eno veliko odgovornost, hkrati pa vemo, da tega ne moremo drugače kot prek našega delegatskega sistema. Zato ni slučajno, da sedaj v zadnjem času toliko govorimo o delegatskem sistemu, o delegatskih odnosih, pri čemer seveda daleč ne mislimo samo na to, da je treba delegate izvoliti in razrešiti, ampak gre predvsem za njihovo delovanje in

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

za to, da bodo oni izrazili hotenja delavcev in, da bodo delavci prek njih gospodarji nad tem, nad čemer nikoli niso bili. Ta delavec je vedno lahko samo delavec, pa še tu in tam je zraven malo govoril, ampak oblast nad tistim, kar je ustvaril, pa so imeli drugi. In to je tisto, kar mi hočemo menjati. To je tisto, kar hočemo spremeniti. To je naša poglavitna zaveza in naš cilj.

Zato se sindikat ne more in noče odreči te svoje vloge v delegatskem sistemu. Tu moramo še veliko narediti. Tu gre za delegate, oz. delegacije, ki so v zboru združenega dela občinske skupščine, tu gre za delegacije, ki pošiljajo delegate v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, to so delegati v delavskem svetu temeljne, delovne ali sestavljene organizacije združenega dela, tu so delegati v svetu krajevne skupnosti, v skupščini banke, v organih gospodarske zbornice, v organih podpisnikov določene družbenega dogovora ali samoupravnega sporazuma itd.

Vsi delegati in vse delegacije so v središču pozornosti sindikata. Osnovna organizacija sindikata ima v zvezi z delom delegatov in delegacij različne naloge. Predvsem je ona tista, ki zagotavlja in vodi demokratičen postopek v zvezi z evidentiranjem in kandidiranjem delegatov ter postopke za odpoklic. Dalje daje politično oporo delegacijam in delegatom v njihovem delu in politično usmerja njihovo delovanje, skrbi za ukrepe, s katerimi naj bi samoupravni, poslovodni in drugi organi zagotovili ustrezne pogoje za delovanje delegatov in delegacij in primerno strokovno in drugo pomoč pri njihovem delovanju, ker teh delegatov in delegacij ne moremo prepuščati samim sebi.

Osnovna organizacija sindikata vzpodbuja organizirano družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje delegatov ter njihovo pravočasno celovito in pravilno obveščenost o vsem, kar je pomembno za uresničevanje njihovih delegatskih pravic dolžnosti in odgovornosti. Vsaj dvakrat na leto, bi rekel, bi morala osnovna organizacija sindikata na seji izvršnega odbora, vsaj enkrat na leto pa tudi na množičnem sindikalnem članskem sestanku — obravnavati delovanje delegacij, oz. delegatov, na podlagi njihovih

poročil in na podlagi drugih obvestil. Pri tem bi morala ugotoviti, ali delegacije, oz. delegati ravnavajo skladno z usmeritvijo, ki so jim jo dali delavci na zbora, ali na sindikalnih članskih sestankih, ali ravnavajo v skladu z usmeritvijo, ki je vsebovana v samoupravnih splošnih aktih, ali odločajo v skladu z interesi delavcev itd. Skratka — ali prav delajo, to je tisto, kar mora sindikat ugotovljati. Dalje, bi sindikalna organizacija morala sproti zavzemati stališča do problemov, oz. do vprašanj, ki jih tej organizaciji zastavljajo delegacije, oz. delegati in tudi sicer zagotavljati tesno medsebojno sodelovanje. Seveda, če bi osnovna organizacija sindikata, ali njen izvršni odbor ugotovila, da posamezna delegacija, da posamezni delegat ne opravlja svojih nalog, ali da jih opravlja pomanjkljivo, ali v nasprotju z interesi delavcev, bi morala politično ukrepati. Ne bi se smela zadovoljiti z eno tako ugotovitvijo. Ne delajo dobro, ne gre dobro, to ni nič.

Treba je najti izhod, treba je spremeniti stvari, popraviti razmere, tu bi morala potem sindikalna organizacija predlagati ukrepe, s katerimi naj bi samoupravni, poslovodni organi, oz. delegacije, ali posamezni delegati zagotovili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in uresničili primernejše pogoje za delegatsko delovanje in učinkovitejšo strokovno in drugo pomoč delegatom pri njihovem delu.

V skrajnem primeru bi sindikat lahko izrekel delegacijam, ali posameznim delegatom javno kritiko, v skrajnem primeru, ko vse drugo odpove pa bi sprožil postopek za odpoklic, posameznih delegatov, ali delegacije, ko vsi drugi ukrepi niso bili učinkoviti.

Ampak bistveno je to sindikat je politično odgovoren za delovanje delegacij. Tega ne moremo nikoli zadosti poudariti in ne moremo reči sindikatu — delegacije nam ne delajo, kaj pa smo napravili zato da bi delale, kakšne pobude, kakšne zahteve, kakšne ukrepe. Seveda zopet sindikat kot politična organizacija delavcev, ne da bi sindikat delal delegacijam izvlečke, sindikat zagotavlja, da bo v delegaciji nekdo, ki bo pisal zapisnik, sindikat se pogovarjal z delovodjo, da bo posamezen delegat lahko šel na sejo, to ni naloga sindikata. Sindikat ni servis v administrativno tehničnem smislu, sindikat je politična organizacija.

Vse to, kar sem sedaj povedal za delovanje delegacij in delegatov velja tudi za sindikat v odnosu do delavskega sveta, tam so tudi delegati delavcev, torej se moramo na enak način obnašati do njih. Razen tega pa bi bilo treba po našem prepričanju zagotoviti, da bi sindikat sproti spremljal delovanje delavskega sveta in, da bi sproti izkoristil vse možnosti, ki jih ima, da bi odločitve delavskega sveta bile takšne, ki lahko glede na razmere in interese delavcev, predstavljamo. Tako bi bilo prav, če bi se pred tistimi sejami delavskega sveta, na katerih se obravnavajo pomembnejša vprašanja za delavce, kjer ne gre za vsakdanje drobne, tekoče zadeve — sestal izvršni odbor sindikata, pregledal to, kaj bo delavski svet sklepal in zavzel stališče ter delavski svet o teh stališčih obvestil. Temu primerno je treba prirediti tudi sklicevanje sej delavskega sveta. Ni mogoče kar tako od danes na jutri, z enim obvestilom — dnevni red bo tak ne glede na to, kaj je potem tam, seja mora biti tudi pripravljena. Prav bi bilo zahtevati, da se sindikatu na kratko, bi rekel na dveh listih papirja napiše tisto bistveno, tole in tole bomo obravnavali, taki in taki so predlogi. Potem sindikat to stališče sprejme in prek svojega delegata, ki ga pošlje na sejo delavskega sveta ta stališča tudi zagovarja. Seveda, če bi sindikat ugotovil, da delavski svet ne dela tako, da ne obravnava stališč sindikata, da se ne obnaša tako, kot bi se moral, ima možnosti za to, da stvari postavi na pravo mesto.

Iosebej ima sindikat pomembno vlogo tudi v delovanju samoupravne delavske kontrole. Vi veste, da je v organizacijah združenega dela bila ta kontrola vzpostavljena. Najprej gre seveda za kontrolo vseh delavcev. Vsi delavci so delavska kontrola, gre pa tudi za delovanje posebnih organov samoupravne delavske kontrole, odborov kot jih imenujemo. Sindikat ima vse tiste obveznosti, kot sem prej govoril v zvezi z delegati. Sindikat delegira člane organov samoupravne delavske kontrole, on je tudi lahko nosilec odločitve postopka za odpoklic delegatov. Mora pa prav tako spremljati delovanje delavske kontrole, opozarjati, kot sem že prej govoril.

Posebne obveznosti ima v smislu zakona organ delavske kontrole namreč, da obvesti sindikat vedno, kadar se ne uresničujejo predlogi, zahteve, ukrepi organa delavske kontrole, ki jih je naslovil na delavski svet, ali na poslovodni organ itd. Sindikat seveda ukrepa v takem primeru, mora obravnavati to informacijo samoupravne delavske kontrole in mora se odločiti, kaj bo storil, da bi se ti ukrepi, ki jih delavska kontrola zahteva, uresničili, če so tisti, ki bi morali izvajati te sklepe zato gluhi in hočejo, da se stvari pozabijo, itd. Tega ne smemo dopustiti.

Moram reči, da je v zakonu, v tej končni verziji zanimiva določba, namreč če se gospodarski prestop, oz. prekršek v smislu tega zakona odkrije, oz. naznani organ samoupravne delavske kontrole, ali kakšen drug organ organizacije — je to lahko razlog zato, da se omili, ali pa celo opusti, ker ko samoupravna kontrola naznani prekršek, je kazen milejša, ali je celo ni. To je neke vrste vzpodbuda zato, da bi čimveč stvari urejali delavci sami, zato ker končno gre za njihove interese. Ne gre zato, da zaradi države urejamo vse to. Končno pa je to samoupravljanje? To je naše medsebojno obnašanje, to je odločanje nas o tistih stvareh, ki zadevajo nas. In država je samo v tej vlogi, bi rekel, da omogoča pogoje, da bo to tako, pa olajšuje te pogoje, no saj včasih tudi otežuje, no ampak s tem zakonom nam olajšuje.

Dalje, sindikat ima pomembne naloge tudi v konstituiranju temeljnih in drugih organizacij združenega dela. Sedaj ni več tako, da bi sindikat od strani gledal, ali bomo imeli temeljno organizacijo tam, kjer so zakonski

(Nadaljevanje na 11. strani)

BREZ SINDIKATOV NI SAMOUPRAVLJANJA

JOŽE HUJS:

Poslovanje v preteklem letu

Generalni direktor Jože Hujs je najprej pozdravil veliko zastopstvo Iskrine družine in dejal, da ga vedno prevzame zavest pripadnosti temu monolitnemu in velikemu kolektivu. Nato je pohvalil lansko poslovanje, s katerim smo lahko zadovoljni.

Proizvodni načrt smo izpolnili v letu 1977 104,2 %. To pomeni, da smo naredili za 21,8 % več kakor leto poprej, leta 1978 pa načrtujemo 23 % povečanje produktivnosti.

Tako smo do konca lanskega leta izpolnili 33 % srednjeročnega načrta, kar je več kakor zadovoljivo. Pod planom so bili lani le v Elementih, Kondenzatorjih in v Avtoelektriki. Vrednost proizvodnje lani je bila 870 starih milijard, letos pa načrtujemo že 1060 st. milijard. Od tega bo 285 st. milijard notranjega prometa v Iskri, kooperacij med TOZD, kar dokazuje veliko prepletenost proizvodnje.

Lani smo izvozili 27 % naše proizvodnje, kar predstavlja 81,6 milijona dolarjev in tako smo načrtovani izvoz presegli za 2,6 % in tako v primeri z letom 1976 povečali izvoz za 33,8 %. Izvoznega programa ni dosegla nobena DO razen DO Telekomunikacije. Od tega smo izvozili na zahodno konvertibilno področje 78 %, na klirinško področje pa ostalih 22 %. Tako smo dosegli velik porast izvoza in dohiteli oziroma nadoknadili zamujeno v letu 1976.

Leta 1977 smo zmanjšali uvoz in uvozili za 71 milijonov dolarjev. Tako smo lani prvič dosegli večji izvoz kakor uvoz in ostalo nam je 10,5 milijonov dolarjev deviz. Za letos pa načrtujemo podvojen višek izvoza nad uvozom — 20 milijonov dolarjev. Naprej v srednjeročnem obdobju pa bomo vsako leto izvoz večali za 19 %.

Za letos načrtujemo za 100 milijonov izvoza, kar je 10 % več kakor lani in tako bomo predvidoma koncem srednjeročnega načrta dosegli izvoz v vrednosti 500 milijonov dolarjev.

Tako smo na liniji srednjeročnega načrta 1976-80 in važno je tudi, da smo se po uveljavitvi Zakona o zavarovanju plačil rešili kronične nelikvidnosti. Vse to pa smo dosegli kljub ne posebnim ugodnim pogojem doma in po svetu. Pač pa ne moremo biti zadovoljni z asortimentom izvoza. Preveč izvažamo elementov in premalo finalnih izdelkov. Več pozornosti bo treba posvetiti tudi izvozu na področju manj razvitih, kjer se odpirajo velike možnosti.

Tako je lanski finančni rezultat eden boljših v zadnjih 5 letih. Leta 1976 je bilo še 11 TOZD v izgubi, leta 1977 pa le tri, katerih izguba znaša 2,6 st. milijard in sicer: TOZD Montaža Idrija 2 st. milijardi, TOZD Mali zaganjalniki 308 starih milijonov in TOZD Tovarna orodij nekaj nad 271 starih milijonov.

Ob takem poslovanju smo dosegli 14,76 starih milijard dohodka, to se pravi 3,3 % celotnega prihodka, kar je precej več od leta 1976. Osebnih dohodkov so se povprečno povečali za 17 %.

Pač pa je zaskrbljujoč podatek, da vsako leto plačujemo več obresti za najete kredite. Leta 75 smo plačali 26 st. milijard obresti, leta 76 38 in lani kar 51 st. milijard. Anuitet pa plačujemo 15 milijard (starih) letno.

Ostanek dohodka smo namenili: 21 st. milijard v poslovni sklad, 14 st. milijard za sklad skupne porabe, za razširjeno reprodukcijo smo namenili 45,4 st. milijarde.

Trend akumulacije je dober: leta 75 — 30 st. milijard, 76 — 35, lani 64 in letos načrtujemo 100 starih milijard.

Slabše pa je z investicijami. Ne vlagamo dovolj, da bi mogli slediti tempu tehničnega napredka v svetu. Leta 75 smo investirali 24 st. milijard, leta 76 28 in lani smo načrtovali 74 st. milijard investicij, realizirali pa smo jih le 89 %. Imamo denar za lastno udeležbo in potrebni kader tudi, treba bo več naporov za posodabljanje in širitev proizvodnje.

Največja naloga v letošnjem letu je agresivna investicijska politika. To morajo podpreti vse družbenopolitične organizacije, ker je to stvar naše bodočnosti in renomeja.

Pokazalo se je tudi, da so delovne organizacije in TOZD, ki razpolagajo s potrebnim strokovnim kadrom in

znanjem mnogo bolje poslovali od tistih, kjer tega ni. Tako se je tudi v Iskri jasno in praktično pokazalo, da je akumulativna tista dejavnost, kjer je prisoten visok vložek znanja. Zato smo se povezali tudi z zunanjimi strokovnimi inštituti in fakultetami in z njimi sodelujemo že skoro pri vseh večjih projektih.

Pozitivno se bodo odrazili tudi uspeli pogovori znotraj jugoslovanske elektroindustrije. Plodnejše in globlje smo se pogovorili kakor kdajkoli poprej in ni se več ustavljalo pri večnih dilemah delitve proizvodnega programa.

Nato pa se je generalni direktor dotaknil še nekaterih pomanjkljivosti. Tako kvaliteta ne dohaja zahtev sve-

tovnega trga, oblikovanje oziroma hišni stil je v velikem upadanju, premalo pridobivamo strokovnega kadra, inženiringi so počasni in zato neefektivni, premalo koordinirano nastopamo pred zunanjimi forumi, prepočasno inoviranje obstoječega programa, premalo se držimo dogovorjenih norm in kršimo tisto, kar smo sami podpisali. Smo dobri diagnostiki, pa žal premalo ob slabostih posegamo po efektivni kurativi.

Čaka nas še vrsta nalog, predvsem izvoz in pridobivanje pogojev za njegovo učinkovitost. Do leta 1983 moramo doseči izvoz vreden milijardo dolarjev, kar je z 19 % letno rastjo čisto realna številka. Poleg tega bomo letos ustanovili namensko DO, interno banko in že letos moramo začeti z delom za naslednji srednjeročni načrt po letu 1980.

S seminarja v Poreču.

Informativni zaključki seminarja v Poreču

1. Družbeno politične organizacije v vseh sredinah so zadovoljne, da v postopku priprav dopolnitev samoupravnega sporazuma o osnovah skupnega plana SOZD Iskra za srednjeročno obdobje temeljito analizirajo izpolnjevanje določil tega sporazuma. Posebno morajo analizirati izpolnjevanje poglavja V. Zaposlovanje in kadrovska politika in skladno z določili ZZZD ukreniti vse potrebno za izvedbo vsebine tega poglavja v vseh TOZD.
2. Naloga vseh predstavnikov DPO in poslovodnih organov je, da temeljito proučijo predkongresna gradiva, študijo Edvarda Kardelja in knjigo Romana Albrehta Dohodek in dohodkovni odnosi ter si v praksi dogovarjanja dosledno prizadevajo za uresničevanje njihove vsebine. Spoznanje, da je dohodek družbene kategorije, o kateri se odloča v TOZD, mora prodrati v vse naše sredine, vendar to ne sme pomeniti izenačevanja odločanja o dohodku z administrativnim in finančnim vodenjem informacij o dohodku. Udeleženci posvetovanja ugotavljamo, da bo potrebno posvetiti posebno pozornost družbenopolitičnemu izobraževanju naših vodilnih in vodstvenih delavcev, posebno tistih, ki imajo pri svojem delu neposreden stik z ljudmi (mojstri, predelavci, skupinovodje itd.). Ugotavljamo, da je neustrezna izobrazba teh delavcev in njihovo negativno politično delovanje v določenih primerih eden pomembnih vzrokov slabe obveščenosti delavcev ali celo namernih dezinformacij, kar povzroča pri organiziranju neposrednega odločanja delavcev, posebne težave. Zato je potrebno v vseh DPO v vseh sredinah pristopiti k analizi obnašanja teh delavcev in sprejeti ustrezne ukrepe.
3. DPO si bomo prizadevale, da v procesu združevanja delovne organizacije dosledno izpolnjujemo koncepte delovne organizacije, organizirane v smislu optimalnega združevanja. Ob organiziranju takih DO bomo morali ponovno proučiti sedanje organiziranje TOZD in si prizadevati za ustrezno organiziranost TOZD. Zavedamo se, da je družbeno sprejemljivo le tisto obnašanje in odločanje, ki v smislu družbenosti dohodka zagotavlja znotraj DO največji dohodek celotne DO ne pa najboljši kratkoročni uspeh samo posameznih TOZD.

Zato si bomo prizadevali, da bi v naših kolektivih temeljito analizirali širše interese pri samoupravnem odločanju in vplivamo z akcijo znotraj kolektiva, da delavci spoznajo širše in dolgoročne interese družbe.

4. Udeleženci delovnega posvetovanja smo se dogovorili, da bo ZK v okviru SOZD Iskra po spremembi statuta delovala v obliki posvetovanj sekretarjev OO ZK in občasnih komisijah ali aktivih ZK v okviru sindikata. Inicijato za posvetovanje da lahko vsaka TOZD v sestavi SOZD, realizira pa se lahko preko sekretariata DPO v SOZD Iskra s soglasjem posameznih občinskih konferenc, mestnih ali medobčinskih konferenc ali CK ZKS. Sedanji način organiziranosti ZK v SOZD se naj ohrani do vskladitve republiškega statuta ZK s statutom KJK (kar bo izvedeno predvidoma po kongresu ZKJ). Po tem dogovoru so vse OO ZK dolžne, da v svojih poslovnih, ki jih bodo prilagajale določbam statuta ZKS, urede delovanje v okviru SOZD v smislu tega dogovora.
5. Sindikat, ZSMS in ZB bodo ostale organizirane v sedanji obliki. V kolikor bo nov dogovor o delovanju sindikatov sprejet na kongresu prinesel nove možne rešitve organiziranja sindikata bomo o organiziranosti sklepali kasneje.
6. Udeleženci posvetovanja sprejemajo kot politično nalogo, da v tem letu sodelujemo pri sprejemanju teh samoupravnih sporazumov: Samoupravni sporazum o vsklajevanju kriterijev za urejanje medsebojnih razmerij v združenem delu. Poslovodni kolegij je zadolžen, da po predlaganih okvirnih rokih izdela terminski plan sprejemanja posameznih SS in imenuje nosilce za pripravo posameznih SS in jih predlaga DSI v sprejem.
7. Slaba informiranost je vir nespešnega delovanja zato je problemu informiranosti potrebno posvetiti posebno pozornost. Sindikati morajo v skladu z ZZZD analizirati stanje informiranja v svojih kolektivih pri čemer je posebno pozornost treba posvetiti tudi delu časopisnega sveta Glasila Iskra po posameznih DO. Glasilo Iskra mora ob sodelovanju vseh političnih aktivistov postati pomembnejši in dostopnejši vir informacij za vse člane kolektiva.

VTISI S SPOMLADANSKEGA SEJMA V LEIPZIGU

Leipziški sejem je nekje na drugem, ali tretjem mestu na lestvici svetovnih tehničnih prireditev. Večstoletna tradicija mu daje zven in omogoča sklepanje visokih poslov. Zadnja leta pa ima še poseben status, ker je velika vez med Zahodom, državami v razvoju in državami SEV. Tako se tu križajo posli vsega sveta, neglede na različne poglede na svetovno ureditev.

Največji poudarek letošnjega spomladanskega sejma v Leipzigu je bilo na računalništvu ter mikro in klasični elektroniki na vseh področjih. Zlasti pa so bila opazna prizadevanja za avtomatizacijo v industriji, prometu in izdelkih za vsakdanjo rabo.

V informativnem centru na sejmu pri Jugoslaviapublic mi je svetnik Dragoljub R. Rakočević postregel z vrsto različnih podatkov. V Leipzigu so sejemске prireditve spomladi in jeseni že 814 let. Obseg se je seveda v zgodovini večal in je letos dosegel, da je razstavljalo 60 držav, ki jih je zastopalo prek 9000 firm iz vsega sveta. Po višini sklenjenih poslov sodi na 2. do 3. mesto na svetu.

Iz Jugoslavije je na spomladanskem sejmu od 12. do 19. marca razstavljalo prek 150 delovnih organizacij. Zastopane so bile vse glavne veje jugoslovanskega gospodarstva: črna in barvna metalurgija, strojne tovarne, orodja, oprema za gospodinjstvo, elektrotehnika, elektronika in merilni instrumenti. Poleg teh še ogrevalna tehnika, tekstil, kože, obutev, lesna industrija,

Iskraši na letošnjem leipziškem velesejmu.

Od navadnih osebnih avtomobilov, prek lokomotiv in dvonadstropnih vagonov do specialnih tovornih vozil, vse do viličarjev z različnimi priključki.

pa vse do „elektronskih vrtov“, kjer so bili sredi svežega cvetja razstavljeni najnovejši dosežki na področju elektrooptike, elektronike in mikroelektronike.

Če sem iskren, moram povedati, da sem Iskrin paviljon komaj našel. Naša zvezda se je sramežljivo skrivala za kovano ograjo v nadstropju, na sicer zelo vidnem mestu. Menda so oblikovalci pozabili na kak privzdigljen svetel napis, ki bi se paviljonu podal.

No, ko sem paviljon končno le našel in me je direktor Marjan Japelj iz berlinskega zastopstva gostoljubno sprejel, sva ob kavici složno ugotovila, da je sicer paviljon lepo in funkcionalno urejen, vendar da je predstavitev Iskre daleč preskromna. Pokazali smo vse tisto, kar že dolgo delamo, novega pa skoraj nič. Zlasti razstavljeni elementi so motili s premalo jasnimi in tehnično izčrpnimi pojasnili. Tekstualnih delov praktično ni bilo. Predvsem pa je direktor Japelj pogrešal najnovejših dosežkov na področju

Detajl z Iskrinega razstavnega prostora.

drobni gospodinjstvi aparati in knjige. O Iskri pa je vedel povedati svetnik Rakočević vse najboljše. Zatrnil mi je, da je Iskra renomirano jugoslovansko podjetje, ki ima dobro vpeljane posle z vzhodom in zahodom. Zlasti je pohvalil široko sodelovanje z Nemško demokratično republiko, ki ima zelo dolgoročen značaj.

Iskrina udeležba na Leipziškem sejmu pa po mnenju Jugoslaviapublic centra predstavlja udeležbo enega izmed najboljših razstavljalcev. Temu ustrezen je imela tudi svoj, duhovito zamišljen paviljon in je tako reprezentanci, kot po tehničnih dosežkih odlično predstavljala jugoslovansko elektrotehniko in elektroniko.

Sejemski prostor se je delil na dva glavna dela: novi del, kjer je razstavljena galerija zadnjih tehničnih dosežkov na svetu in pa stari del sejma — v mestu, kjer so bile zastopane vse panoge človeške dejavnosti: kulture, gospodarstva, znanosti, umetnosti pa vse do sejma igrača, kjer je z domiselnimi izdelki prednjačila Nemška demokratična republika.

Ob vstopu v sejemski prostor na „tehničnem razstavišču“ so obiskovalca osupnili izdelki strojne industrije. Naprave v naravni velikosti in makete, ki so bile po večini v pogonu so med zastavami in panoji naredile monumentalen vtis. Nato so med paviljoni sledili težki stroji vseh kategorij in za vse vrste rabe ter prometna sredstva.

Pogled z Iskrinega razstavnega prostora po razstavišču elektronike v Leipzigu.

V halah z obdelovalnimi stroji, napravami in celimi tovarnami (seveda v zmanjšanem merilu) je kot novost predvsem prevladovala računalniška tehnika, vgrajena v avtomatiko. Na nekaterih področjih so razstavljalci iz ZDA, ZSSR, Zahodne Nemčije pa iz Bolgarije in Romunije prikazali porabnost mikroelektronike v visokoavtomatiziranih tovarnah, ali pri posameznih tehničnih postopkih v proizvodnji.

Zlasti razstavljalci iz Sovjetske zveze so bili zelo nazorni. Množica strojev je bila v pogonu, lahko si sam

elektronike in mikroelektronike. Renomirana Iskra bi lahko pokazala daleč več, globlje in smotneje.

Inženir Marjan Japelj pa ni utegnil kaj več poklepetati, saj so neprestano prihajali tuji in domači poslovni ljudje in povsod je moral imeti oči in ušesa. Med mojim obiskom so se zvrstili poslovni ljudje iz NDR, (Zastopniki kombinata Carl Zeiss iz Jene), iz Zahodne Nemčije, z Iskra Commerce, iz Sežane, iz TEN in še nekateri.

Med pogovori so leteli sem in tja milijoni dolarjev, kot pri nas navadnih zemljanih dinarji. Bili pa so ti poslovni možje zadržani. Nihče ni hotel ničesar povedati o višini poslov, ki so jih na sejmu sklepal. Povedali pa so mi, da so se domenili in si ogledali mnogo strojne opreme, aparaturo, instrumentov in sklenili celo vrsto poznanstev in zvez za bodoče posle. Eden mi je smeje dejal: „Novinarji povsod vtikajo svoj nos, se praskajo, kjer jih ne srbi in vse raznesejo na vse štiri strani neba.“

Naj za zaključek povem misel moža z Iskra Commerce, ki mi jo je povedal zvečer v sobi: „Takile sejmi so velika vzpodbuda in asociacija za tehnične ljudi, za ekonomiste in nas komercialiste. Samo gledati in pogledati moraš znati in razsoditi s ščepcem optimizma, kaj tudi mi zmoremo, vemo in znamo pa veliko pridobiti, več kot na vsakem dopolnilnem seminarju.“

F. Kotar

(Nadaljevanje z 10. strani)

pogoji, ali ne. Sindikat je dolžan dati predloge, sprožiti postopke zato, da se temeljne organizacije organizirajo povsod tam, kjer so zakonski pogoji.

To je posebej rečeno v 328. členu tega zakona o združenem delu. Zakaj vloga sindikata tudi na tem področju, je najbrž jasno, od tega, ali bo temeljna organizacija združenega dela prav postavljena, ali bo povsod tam, kjer so zakonski pogoji, je v veliki meri odvisno, kako bo teklo samoupravljanje delavcev. Če na primer temeljna organizacija združenega dela, ki šteje (sedaj si bom podatek izmislil) 1500 delavcev, vas vprašam, ali teh 1500 delavcev lahko skupaj upravlja? Ali lahko skupaj odloča? Kje pa imamo na Slovenskem sploh take dvorane za 1500 delavcev?

Potem na takih množičnih zborih sploh ni mogoče resno razpravljati, saj moraš biti že imeniten — govornik, da se upa nastopiti pred 1500 ljudmi. Da se boš pa tam za kakšno manjšo stvar prepiral, pa ti sploh na misel ne pride. To je gotovo okoliščina, ki jo moramo imeti pred očmi in zato zakon postavlja več teh pogojev za temeljno organizacijo, da gre za zaokrožen delovni proces pa da se da izraziti vrednost tega dela na trgu, ali pa znotraj delovne organizacije, znotraj organizacije združenega dela, razen tudi, ali so izpolnjeni pogoji zato, da bodo delavci skupaj odločali o svojih samoupravnih pravicah, dolžnostih in odgovornostih.

Tudi s tega vidika je treba pregledati stvari in se potem odločiti. Bomo imeli namesto ene, dve, tri temeljne organizacije, razen tega zakon navaja posebne dejavnosti, ki jih je treba izdvojiti v temeljno organizacijo itd. Potem so tu pristojnosti sindikatov v zvezi z združevanjem temeljnih organizacij v delovno organizacijo in v zvezi z združevanjem delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo. To vse je v bistvenem interesu delavcev in zato je sindikat tudi na tem področju prisoten.

To o čemer sem sedaj govoril še zdavnaj ni vse s področja nalog in obveznosti, za kar smo se v naši družbi dogovorili. Nakazal sem le najnovejše naloge in vlogo DPO — predvsem sindikata. Marsikdo se bo verjetno ob tej kopici obveznosti zamislil ter ocenil, da je teoretično sicer vloga DPO v združenem delu v redu zamišljena, da pa je v praksi težje ustvarljiva, zato se osredotočimo še na pogoje delovanja družbenopolitičnih predstavnikov v Iskri.

Ne moremo posplošeno govoriti, da v vseh sredinah naše samoupravne organiziranosti niso ustvarjeni pogoji za delovanje družbenopolitičnih organizacij in njihovih predstavnikov. Toda iz podatkov, katere posedujemo je očitno, da nekatere poslovodne strukture še niso dojele, da je družbenopolitično delo sestavni del samoupravljanja in hkrati delovna obveznost.

Dogaja se nam predvsem v nekaterih naših TOZD, da „nadrejeni“ celo ovirajo udeležbo predsednikov sindikata ali sekretarjev OO ZK na raznih sestankih. Prav tako so v Iskrinih organizacijah zelo redki primeri, da je opravljanje družbenopolitičnih nalog in opravil prav ovrednoteno; lahko bi celo rekel, da je to delo destimulativno. Zaradi tega menim, da moramo v okviru Iskre ponovno pričeti z akcijo za profesionalizacijo kadra za delovanje DPO — predvsem sindikata in to najprej v naših delovnih organizacijah.

S tem v zvezi je verjetno tudi opravičena kritika posameznih sindikalnih funkcionarjev, ki trdijo, da svojih družbenih funkcij ne morejo opravljati zaradi neusposobljenosti z vseh področij delovanja in okupiranosti pri opravljanju svojih delovnih nalog in opravil (delovnih mest).

Tudi neustrežno sodelovanje poslovnih struktur predvsem v TOZD ter družbeno politična neaktivnost nekaterih direktorjev TOZD ima za posledico, da smo v nekaterih, res sicer manjših primerih, družbenopolitično, samoupravno ter poslovno ne dovolj učinkoviti. V teh primerih menim, da je že skrajni čas, da DPO dopovedo, da sodi v delokrog poslovnega delovanja tem tovarišem tudi družbenopolitično delo, toda ne samo s člansko izkaznico ZK.

Tudi delovanju delegatskega sistema moramo v bodoče posvetiti več pozornosti. Sedaj smo v obdobju evidentiranja in koordiniranja delegatov za razne ravni. Beležimo precejšen napredek v izboljšanju strukture delegatov zaposlenih, toda ne moremo mimo tega, da je tu še polno problemov. Problem pa ni v tem, da smo nezadovoljni zaradi vsebinske dejavnosti delegatov, njihove povezave z delegatsko bazo ter konstruktivni pripravljenosti za vsklajevanje predlogov. Problem je največji in v osnovi že v tem, da delegati sploh ne prihajajo na seje (tu predvsem mislim na odbore pri DS SOZD Iskra in tudi drugje).

Tu bodo morale DPO kot mandatar vseh delegacij in delegatov bolj resno ukrepati. Ne smemo namreč tako neodgovorno pristopiti k evidentiranju in kandidiranju posameznih delegatov, pod parolo izbrali smo, ne pa, da bi ob tem precenili njegovo sposobnost, družbenopolitično aktivnost, povezanost, zavzetost za samoupravno delovanje itd.

Kot eno izmed osnovnih in najbolj odgovornih nalog, o čemer sem že govoril in zaradi česar smo se tudi zbrali na tem delovnem srečanju in, ki jo posebej izpostavljam — je samoupravno sporazumevanje v skladu z ZZZD. Pri tem želim posebej poudariti, da sindikat in tudi ostale družbenopolitične organizacije v Iskri nikoli niso imele namena podpirati formiranja velikega industrijskega giganta, ki bi imel monopolni položaj v združenem delu ter da bi vsiljeval svoje poglede glede na razvoj in organiziranost. Glede na naš razvoj, velikost in dislociranost posameznih tovarni obratov (27 občin) pa nam ni bilo vseeno, kakšen bo osebni in družbeni standard zaposlenih, ne glede v kakšni organizacijski obliki se posamezni delovni kolektivi nahajajo. Skratka — stremeli smo za tem, da ustvarimo enake pogoje dela za ustvarjanje in delitve dohodka. Vključno neenakim pogojem ob policentričnem razvoju Iskre na področju SR Slovenije se lahko pohvalimo, da smo dosegli pomembne uspehe. Seveda pa še zdaleč s tem ne moremo biti zadovoljni.

Ustvariti čim bolj homogeno Iskro in s tem čimbolj osebni in družbeni standard zaposlenih je naš cilj. S temelji plana in samoupravnim sporazumom o našem srednjeročnem razvoju smo podali ekonomsko osnovo.

Samoupravni sporazum o združevanju v SOZD pa je bila naslednja etapa našega sporazumevanja. Žal moram ugotoviti, da nam tu ni povsem uspelo. Nekateri so si namreč domišljali, da Iskro gradimo znova in pri tem so pozabili, da imamo že vrsto let obstoječe dogovore, ki so bili samoupravno sprejeti.

Seveda te trditve ne moremo podajati za večino. Sploh se ne opravičujem, ker sem s tem kritično obravnaval predvsem probleme, ki so izraz manjšega obsega. Toda tudi to ni zamerljivo. Samo 2 od 72 TOZD Iskre nista sprejeli samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra. Ko smo analizirali položaj sem dobil vtis, da je razlog za tako odločitev delavcev teh 2 TOZD v tem, da DPO v teh organizacijah niso odigrale svoje vloge skladno z ZZZD in statutarnim dogovorom slovenskih sindikatov. Kasneje pa smo ugotovili, da svoje vloge niso odigrali tudi vsi nadrejeni, od mojstrov navzgor in celo ne vsi člani ZK, ki so hkrati najbolj informirani od vseh. Da ne bi posploševal to je samo detalj, ki pa ni pri političnih akcijah nepomemben. Posebno bi želel opozoriti, da moramo skladno s sporazumevanjem v SOZD Iskra sprejeti še 29 samoupravnih sporazumov, ali splošnih aktov in, da nas tu še čaka polno dela in aktivnosti.

Pri vsem tem sporazumevanju pa bi želel poudariti, da sklenemo dogovor kako in kje bomo kaj obravnavali ter sprejemali ter, da vložimo napor da bodo ti akti nedolgovezni in vsebinsko razumljivi slehernemu delavcu Iskre.

Ob koncu pa mi dovolite, da vam predlagam, da se izrečete na pobudo že večine sindikalnih organizacij Iskre, da simbol Iskre ni omejen samo z imenom, ampak tudi znakom, ki simbolizira naš nastanek in razvoj in, da je nedopustno, da nekateri brez pooblastil uveljavljajo svoje ideje.

Med poslovnimi pogovori predstavnikov Iskre in firme Carl Zeiss na sejmu.

PRIPRAVE NA SPREJEM
PRAVILNIKA O OD

Že lani decembra so v Tovarni elektromotorjev v Železnikih sprejeli načelna določila o delitvi sredstev za osebne dohodke, vendar pa se je medtem pokazalo, da opravljeno delo ne zadošča. Enotna ugotovitev v kolektivu je bila, da je potrebno v najkrajšem času izdelati pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke – konkreten dokument, ki mora združevati določila o vrednotenju in zahtevnosti posameznih in skupnih delovnih nalog in opravil.

Vrednotenje delovne učinkovitosti in hkratno preverjanje zahtevnosti opravil – zajemati jih mora analitična ocena dela, ki ga posamezni delavec opravlja – je izrazito dolgoročnega značaja, tako po vsebinskem pomenu, kakor po pripravi, ki so za uspešen, uporaben dokument potrebne. Začasno so se v Železnikih odločili, da stari pravilnik, ki obravnava isto tematico, uskladijo s sindikalno listo. Tako „prikrojeno“ formulacijo so sprejeli na delavskem svetu, skupaj z rokovnikom pa so stari in novi program predložili občinski skupščini in Službi družbenega knjigovodstva.

Pri izdelavi analitične ocene se srečujejo z vrsto težav, ki povečini izvirajo iz neusklajenosti delovnih skupin. Izbrali so komisijo, ki jo sestavlja 25 članov, znotraj le-te pa so določili delovno skupino, ki je medtem že pripravila dokončni predlog analitične ocene.

Referendum, ki so ga predvideli za 21. marec, je le eden od datumov, ki so jih začrtali v rokovnik programa. Trenutno stanje na področju sprejemanja pravilnika je v znamenju zaključka širokih razprav po vseh delokrogih, kajti rok za zaključek javne razprave, je bil 11. marec. Dva dni pred tem datumom se je sestala tudi komisija skupaj s političnim aktivom tovarne, ter pregledala glavne pripombe. Delo takrat seveda še ni bilo zaključeno, kajti pravilnik bodo morale nadrobno pregledati še vse družbenopolitične organizacije, priča-

kujejo pa tudi kritično razpravo po sindikalnih skupinah in seveda na zboru delavcev. Sledilo bo obdobje usklajevanja pripomb, delavski svet bo moral izreči odločilni „da“ za analitično oceno, ob zaključku pa bo najširša demokratična oblika odločanja – referendum.

Družbenopolitične organizacije se v Železnikih aktivno vključujejo v obravnavo problematiko. Na skupnih sestankih se navadno obravnava tudi tekoča problematika temeljne organizacije, vedno pa spremljajo tudi aktivnosti v zvezi z uresničevanjem Zakona o združenem delu. Informiranje poteka preko oglašnih tabel, ki pa so le eden od členov v verigi delegatskega toka informacij. Največjo težo nosijo vsekakor sindikalne skupine, ki niso prevzele zgolj informiranja temveč tudi organiziranje razprav. Že sedaj izhajajo interni mesečni bilteni, ki pa ga prejemajo zgolj najodgovornejši delavci temeljne organizacije.

Skupna odločitev vseh družbenopolitičnih faktorjev je bila, da v tovarni pričnejo izdelovati interno glasilo v zadostnem številu izvodov za vse zaposlene. Glasilo bo namenjeno predvsem priobčenju posebnih obvestil, zanimivih za delavce tovarne, odločili pa so se, da bodo vsi objavljeni prispevki kratki, jedrati, napisani v vsakem razumljivem jeziku. Glasilo bodo izdajali v skladu s samoupravnim sporazumom, glavna teža vsebine pa bo na vesteh o tekočem opravljanju nalog samoupravnih organov, obvezno pa bodo vključena tudi poročila o tekočem poslovanju in gospodarskem položaju temeljne organizacije.

Priprave na sprejem pravilnika o delitvi sredstev za osebne dohodke, od katerih smo se nekoliko oddaljili – vendar zgolj na videz obravnavajo v Železnikih na izrazito kompleksen način – predobro se zavedajo, da je prav dobro informiranje temelj vsakršnega samoupravnega odločanja. Prav novo glasilo, ki ga pripravljajo, je odraz tega spoznanja. Istočasno pa pripravljajo še eno obliko posredovanja informacij – posebno tablo, po vsej verjetnosti v jedilnici, kjer bodo stalno razstavljeni grafični pokazatelji gospodarjenja. Tabla se bo pridružila že trem obstoječim, predstavljala pa bo korak naprej k boljši in „odkritosrčnejši“ seznanjenosti samoupravljalcev, ki združujejo delo v Železnikih. Stane Fleischman

Sogovorniki za okroglo mizo v Sežani: od leve proti desni: Marjan Može, Marjeta Lango, Boris Gec in Stanko Lombar.

(Nadaljevanje s 6. strani)

MOŽE: „Bilo je nekaj pripomb v zvezi s preciziranjem datumov, z izdelavo rokovnika in določitvijo nosilcev posameznih zadolžitve.“

GEČ: „Stališče OOOZ je, da je pravilnik vsebinsko dovršen, primeren za referendum. Mnenja pa smo, da je potrebna še mnogo širša obrazložitev v vseh delovnih sredinah.“

LANGO: „Precej odgovornosti pričakujemo od vodilnih delavcev! Rok za izvedbo referenduma je 7. marec – časa je torej malo in ga bo potrebno temeljito izkoristiti. Precej pričakujemo od uspešnega dela sindikata, ki bo moral prevzeti tolmačenje v vseh delovnih sredinah.“

S tem v zvezi bi rada poudarila, da bi morali na nivoju Delovne organizacije čim prej sprožiti akcijo za poenotenje meril.“

LOMBAR: „Če pogledamo v širšo skupnost, vidimo neskladje. Na ravni temeljne organizacije imamo urejeno – bolj ali manj – nagrajevanje po delu, na ravni Delovne organizacije pa to še ni.“

Vprašanje: Referendum, na katerem bodo delavci izrazili svoje mnenje o novem pravilniku je določen za 7. marec. Se bodo takrat prizadevanja za pravičnejšo delitev sredstev za

osebno porabo ustavila, bo delo zaključeno?

LOMBAR: „Delo, ki smo ga pričeli, nikakor ni kampanjsko. Če bo verifikacija pozitivna, bomo s pravim delom šele pričeli, stopili bomo na delo pot uresničevanja Zakona o združenem delu.“

Na tej poti se bomo morali spoprijeti s slabostjo, ki smo jo nekoliko zanemarili – gre za inovacijsko dejavnost. Za vrednotenje inovacijske uspešnosti imamo poseben pravilnik, ki ga še nismo združili s pravilnikom o nagrajevanju po delu. Inovacije so same po sebi element nagrajevanja, ki smo ga z merili delno že opredelili. Žal so se prizadevanja omejila zgolj na nekatere službe, tako da je to še odprto področje.“

MOŽE: „V koprski regiji je Iskra od nekdaj predstavljala neke vrste okno v svet. Vemo, da pravilnik, ki smo ga pripravili ni popoln, je pa – z malo ponosa to lahko priznamo – eden najboljših na našem področju. Veliko število organizacij združenega dela je okrog nas, ki so na tem področju daleč za nami!“

Vprašanje: In zaključek, ocena vaših prizadevanj?

MOŽE: „Zavedamo se, da je v pravilniku še vedno nekaj elementov, ki se cenijo, ne pa ocenjujejo. Te moramo postopoma izločiti in nadomestiti z dejanskimi ugotovitvami uspeha. Zadnje besedo pa bodo 7. marca izrekli člani kolektiva!“

Stane Fleischman

Poslovanje v preteklem letu

Delovna organizacija Iskra Elektromehanika Kranj je lani dosegla boljše poslovne rezultate kot kdajkoli v zadnjih letih – Vsi tozdi, razen Elektromehanike iz Horjula, so poslovali brez izgub – Za 52 % večji izvoz

Plan eksterne proizvodnje za leto 1977 je DO Iskra Elektromehanika presešla za 6,2 % ob nepolnem doseganju plana zaposlovanja. Fizični obseg proizvodnje je bil v primerjavi z letom 1976 večji za 11 %. V letu

1976 je znašala vrednost lastne proizvodnje okrog 2,2 mrd din, vrednost kooperacijske proizvodnje pa okrog 410 mio din, slednja se je v preteklem letu zlasti v TOZD ATC bistveno zmanjšala v korist lastne proizvodnje.

Doseganje plana eksterne proizvodnje v letu 1977

	Plan po PPC	Izpolnitev po PPC	%
Domača	2.696.466	2.855.417	105,9
Kooperacijska	203.819	319.728	108,8
Skupaj DO	2.900.241	3.175.145	106,2

V letu 1977 je bilo v Elektromehaniki poprečno število zaposlenih 10.357, kar je v poprečju za 3 % več kot v letu 1976, s tem, da je bilo zaposlenih za slab odstotek manj kot smo načrtovali. Lani so bili v stanje vključeni tudi zaposleni v Tovarni računalnikov. Ob koncu preteklega leta je bilo od vseh zaposlenih v DO 52,1 % žensk. Poprečno število pogojno ne kvalificiranih delavcev je bilo v preteklem letu 17.413.

Vrednost nabave materiala je v preteklem letu znašala 1.527.703.000 din oziroma 7 % več kot v letu 1976. Od tega smo 52,3 % materiala uvozili, ostalo smo nabavili na domačem trgu. Razmerje se je bistveno izboljšalo, uvoz je manjši za 11 %, predvsem zaradi manjšega uvoza za Tovarno ATC. Na nabavo so vplivale tudi programske in kooperacijske spremembe (zlasti pri ATC in TEL), izpolnjevanje plana proizvodnje, asortimana, začetne zaloge ipd. Plan nabave je bil presežen za 12 %. Na povečanje je vplivalo tudi povečanje cen in spremembe valutnih tečajev.

Poprečni mesečni NOD na zaposlenega so v letu 1977 znašali 4.654 din in so bili zaradi skromne poslovne uspešnosti v preteklem poslovanju nekoliko nižji od planiranih, v primerjavi z letom 1976 so bili za 12 % višji. Ugodno razmerje med BOD in NOD je nastalo zaradi nekoliko znižanih prispevkov. Razlike v OD na pogojno ne kvalificiranega delavca nastajajo zaradi različnega doseganja norm, nadur, pogodbenega dela, stimulacij in raznih dodatkov.

Celotni stroški v DO so lani znašali 4.177.527.000 din, od tega odpade 70,2 % na materialne stroške z amortizacijo, 29,8 % pa na vkalkulirani dohodek. V primerjavi s planom so stroški za 2 % manjši, zaradi neizpolnjenega plana proizvodnje Tovarne računalnikov.

Vrednost obratnih sredstev se je napram stanju ob koncu leta 1976 znižala za 11 %, predvsem zaradi znižanja terjatev in vrednosti nedokončane proizvodnje ter zalog končnih izdelkov. Obratna sredstva so bila v letu 1977 v glavnem krita s tujimi viri, in sicer z dolgoročnimi in kratkoročnimi krediti, 3,3 % pa s sredstvi iz lastnega poslovnega sklada.

Vrednost osnovnih sredstev se je glede na leto 1976 povečala za 31 % in znašala 1.766.185.000 din. Povečanje izhajaja iz aktiviranja novih osnovnih sredstev, delnega prenosa drobnega inventarja na osnovna sredstva in revalorizacije. Sedanja vrednost osnovnih sredstev znaša 46 % nabavne vrednosti.

Za posodobitev proizvodnje in nove delovne prostore je Elektromehanika lani namenila le 141 milijonov dinarjev, od tega odpade na domačo in uvozno opremo 49,8 % sredstev, ostalo pa na zgradbe in zemljišča. V investicije smo vložili 61,9 % lastnih sredstev, ostalo smo krili s krediti. Največje gradnje so bile opravljene za Elektrotehniko, sicer pa so investicije zaradi pomanjkanja lastnih sredstev stagnirale. V bodoče bo poleg naložb v nove zgradbe treba bolj poskrbeti za sodobno opremo oziroma izboljševanja tehnologije, s čimer bomo lahko zagotovili boljše delovne pogoje, večjo storilnost in rentabilnost poslovanja.

Iskra Elektromehanika je v preteklem letu dosegla rekorden izvoz v višini 44 milijonov dolarjev. Bistveno se je popravilo razmerje zunanjetrgovinske menjave v korist izvoza. Celoten izvoz je bil za 52 % večji kot v letu 1976. Plan izvoza je bil presežen za 14 %. Največje absolutno in relativno povečanje izvoza so imele temeljne organizacije: ATC, ERO,

Števci, TEA in Elektrotehnika. Zaradi težav v proizvodnji in sprememb asortimana so manj izvozile Vega, TEL in Elektronika. Izvoz je kljub svoji pičli akumulativnosti ugodno vplival na povečanje storilnosti in znižanja zalog. Med kupci izdelkov Elektromehanike so na prvem mestu dežele v razvoju z 39 % deležem, sledijo jim zahodnoevropske države (34 %) in v države SEV (27 %).

V preteklem letu so tozdi v okviru Elektromehanike poslovali brez izgube, samo Elektronika iz Horjula je imela 14,3 milijonov izgube, in so jo solidarno pokrili tozdi, ki so v letu 1977 poslovali s skupnim žiro računom.

Za celotno Elektromehaniko so bile lani dosežene naslednje vrednosti celotnega prihodka in njihove delitve (v 000 din):

Opis	Plan 1977	Dejansko 1976	Dejansko 1977	Dej. plan	Dej. 77
Celotni prihodek	4.699.160	4.058.634	4.946.627	105	122
Porabljena sredstva	3.268.174	2.897.890	3.475.939	106	120
Dohodek	1.430.986	1.160.744	1.470.688	103	127
Obveznosti in prisp. iz dohodka	342.425	276.481	401.186	117	145
Čisti dohodek	1.088.561	884.263	1.069.502	98	121
Osebnih dohodki in prejemki	918.032	773.449	822.583	90	106
Del ČD za stanov. izgradnjo in SP	60.329	50.292	47.884	79	95
Del ČD za sklade	110.200	69.186	199.035	181	288

Doseženi celotni prihodek DO je bil za 22 % večji kot v letu 1976. Delež porabljenih sredstev v celotnem prihodu v letu 1977 znaša 70,3 %, medtem, ko je bil v letu 1976 71,5 %. Tako je doseženi dohodek v lanskem letu za 27 % večji kot v letu 1976. Obveznosti iz dohodka so se napram letu 1976 povečale za 45 % predvsem zaradi boljšega poslovnega rezultata. Čisti dohodek je bil lani za 21 % večji kot leta 1976 oz. nekoliko manjši od plana za leto 1977. Del čistega dohodka, ki se nanaša na OD, je bil za 6 % večji kot v letu 1976 tako, da je od celotnega prihodka ostalo 4 % za del ČD za sklade oz. 199.035.000 dinarjev. To je za 188 % več kot v letu

1976, ko je ta del ČD predstavljal le 1,7 % od celotnega prihodka. Razmerja v korist dohodka in čistega dohodka ter skladov so bila v lanskem letu ugodnejša kot v zadnjih letih. Kljub temu pa nekateri tozdi dosegajo slabše rezultate. Ti bodo morali posvetiti več pozornosti izboljšanju poslovanja.

K boljšemu rezultatu poslovanja so pripomogla tudi skupna prizadevanja pri izvajanju ukrepov in akcij iz stabilizacijskega programa DO in sanacijskih programov tozdv, ki so med letom izkazovali izgubo. Vsi se bomo morali truditi, da bodo tudi letos doseženi ugodni rezultati poslovanja.

Alojz Boc

VOLITVE V ORGANE
UPRAVLJANJA

30. MARCA

Skupščinske volitve so za nami. Čaka nas še drugi krog volilnih opravil – volitve v organe upravljanja. Delavski sveti temeljnih organizacij, DS SS in delovne organizacije Iskre Elektromehanike so že sprejeli statutarne sklepe o določitvi števila delegatov in članov za organe upravljanja. Volitve so razpisali za četrtek, 30. marca.

V temeljnih organizacijah bomo volili delegate za delavske svete, odobre samoupravne delavske kontrole in člane skupne disciplinske komisije. Istočasno bomo izvolili tudi delegate za delavski svet in odbor samoupravne delavske kontrole delovne organizacije

in SOZD Iskra. Izvršilne organe in komisije bodo delavski sveti izvolili po konstituiranju.

Evidentiranje kandidatov smo opravili že v času priprav na skupščinske volitve. Po vseh tozdi in v DS SS bodo sklicane kandidacijske konference, na katerih bomo na predlog sindikalne organizacije določili kandidate za organe upravljanja.

Pričakujemo, da bo volilna udeležba na volitvah v organe upravljanja prav tako številna kot na skupščinskih volitvah. Zato naj ne bo delavke in delavca, ki 30. marca ne bi prišel na volišče. A. Boc

V TOZD TEL
najbolje urejeno
volišče

Občinska konferenca ZSMS Jesenice je v sodelovanju z občinskim sindikalnim svetom razpisala akcijo za najbolj urejeno volišče. Pri ogledu volišč 9. marca v temeljnih organizacijah združenega dela so upoštevali predvsem naslednje kriterije: predvolilna

aktivnost, urejenost volišča in okolice ter zastopnost mladih delavcev med predlaganimi kandidati.

Po ogledu volišč je komisija prisodila prvo mesto volišču v temeljni organizaciji Iskre na Blejski Dobravi, ki je dosegla 116 točk. Drugo mesto s 106 točkami je dosegla TOZD Gorjenskih oblačil.

Zastopnost mladih med voljenimi kandidati v TOZD TEL je bila 48 %. V volilni imenik je bilo vpisanih 415 delavcev. Glasovalo je 370 zaposlenih ali 89,15 %.

Alojz Jug

ODŠLI V POKOJ

V februarju so se upokojili naslednji delavci TOZD Iskre Elektromehanike v Kranju:
Božič Marija sestavljalka števca v TOZD Števci (st. upok.),
Štalekar Albina sestavljalka elektronaprav v TOZD TEA (st. upok.),
Knapič Marija sestavljalka elektronaprav v TOZD ERO (st. upok.),

Klasek Marija sestavljalka števca v TOZD Števci (st. upok.),
Šubert Marija sestavljalka elektronaprav v TOZD TEA (druž. upok.),
Križaj Ignac sestavljalec elektronaprav v TOZD TEA (inv. upok.),
Hvala Rudi samost. skladiščnik v TOZD Vzdrževanja (st. upok.),
Kadrovski oddelek

KAJ PRIČAKUJEMO OD SINDIKALNIH SKUPIN?

Osnovne organizacije sindikata so v letošnjem letu pričele z delom po sindikalnih skupinah. Z Marjanom Planincem, namestnikom predsednika sindikalne organizacije Tovarne ATC smo se pogovarjali, kako so organizirali sindikalne skupine, kaj pričakujejo od njih in kaj bo treba še storiti, da bo delo v skupinah resnično zaživel.

Tovarna avtomatskih telefonskih central ima preko 1000 zaposlenih, zato je sprememba v organiziranosti in delu sindikalne organizacije še posebno dobrodošla. Delavci so iz svojih sredin izvolili 16 vodij sindikalnih skupin, ki so istočasno tudi člani izvršnega odbora sindikata. Večje odsele so razdelili na več sindikalnih skupin.

Delo po sindikalnih skupinah pomeni večje možnosti za sodelovanje zaposlenih v postopku oz. oblikovanja in sprejemanja odločitev, dajanja predlogov in izražanja mnenj. Razprava, ki se razvije v manjših skupinah delavcev, je dostikrat pomembnejša kot veliki zbori delavcev. Mogoče se je bolj neposredno in uspešneje pogovarjati z delavci, ki se dobro poznajo.

Uspeh dela po skupinah bo v veliki meri odvisen od aktivnosti vodij. Če so delavci izbrali prave ljudi, ki se bodo zanimali za reševanje vseh vprašanj, ki zadevajo družbenoekonomski in samoupravni položaj delavcev, bo tudi zainteresiranost vseh zaposlenih za aktivno sodelovanje v delovnih skupinah in zboru delavcev večja kot v preteklem obdobju.

Vodje sindikalnih skupin bo moralo vodstvo temeljne organizacije sproti obveščati o rezultatih poslovanja TOZD in DO, o stanju in gibanju materialnih sredstev, reševanju kadrovskih vprašanj, proizvodne problematike in številnih drugih vprašanj, ki so pomembni za objektivno obveščenost zaposlenih.

Delavce bo treba usposabljanje, osveščati in iskati takšne oblike dela v sindikalnih skupinah, da bodo:

- dajali pobude, predloge in zahteve za razrešitev perečih vprašanj,
- aktivno sodelovali pri oblikovanju odločitev, predlogov, obravnavi posameznih aktov ipd.,
- zahtevali pojasnila in postavljali vprašanja,
- opozarjali na neustrezno ravnanje oz. poslovanje organov upravljanja, kolektivnih in individualnih orga-

nov ter posameznih delavcev;

S pripravi na zbere delavcev bodo morali pričeti pravočasno. Najprej bi se moral sestati IO sindikata, nato bi vodje skupin izpeljali razpravo po skupinah. Delavci bi morali na zbere priti že z izoblikovanimi stališči, pripombami in predlogi do obravnavanih gradiv. Šele tako se bo na zborih lahko razvila plodna razprava, pa tudi odločanje na zborih ne bo več tako formalno kot je bilo doslej.

Seveda pa bi nujno morali poskrbeti za pravočasno dostavo materiala, ki zaradi dislociranosti Tovarne ATC dostikrat kasni. To pa ovira kvaliteto in pravočasno pripravo na zbere, pripravo in izvedbo akcij, nalog ipd. Razumljivo je, da se je včasih treba na hitro odločiti, ne pa vedno.

Sindikalna skupina pomeni obenem tudi delni zbor pri samoupravnem odločanju. Glasovi delavcev, ki glasujejo na delnih zboreh, se seštevajo in upoštevajo kot skupni rezultat oz. odločitev zbora delavcev temeljne organizacije. V teh primerih skupine sklicuje predsednik DS, ki sklicuje tudi zbere.

Prvi uspešni rezultati dela po sindikalnih skupinah se odražajo pri kvalitativnih predvolilnih aktivnostih, demokratičnem postopku kandidiranja in visoki volilni udeležbi. K uspešni izvedbi volitev je poleg sindikata veliko pripomogla tudi mladinska organizacija, ki v Tovarni ATC v zadnjem času postaja aktivnejša, kot tudi predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij. Povezovanje družbenopolitičnih organizacij bodo še okrepili.

Za uspešen nadaljnji razvoj delovanja sindikalnih skupin bo v Iskri Elektromehaniki nujno treba dograjevati sistem obveščanja delavcev in temu primerno organizirati oddelek za informiranje ali INDOK center.

Alojz Boc

TOZD ORODJARNA

O delu ZK

V TOZD Orodjarna je bilo novo vodstvo osnovne organizacije Zveze komunistov izvoljeno na volilni konferenci že lani v novembru. Tedaj so si zastavili tudi prve naloge. Sklenili so, da bodo koordinirali delo družbenopolitičnih organizacij in delegatov ter poživili delo mladih v osnovni organizaciji ZSM. Evidentirali so tudi kandidate za sprejem v Zvezo komunistov.

V zadnjem mesecu preteklega leta so se člani aktivno vključili v razpravo o samoupravnih sporazumih o delitvi dohodka in pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke.

V skladu z akcijskim programom študija knjige Edvarda Kardelja Smeri razvoja političnega sistema samoupravljanja so se tudi komunisti v Orodjarni dogovorili za individualni študij Kardeljeve knjige.

Skrbijo tudi za idejnopolitično usposabljanje članov. Dva komunisti so kandidirali v trimesečno šolo marksizma, dva pa v dopisno šolo marksizma. Vsi štirje člani so mladi in zaposleni v neposredni proizvodnji.

Letos so sodelovali tudi pri evidentiranju kandidatov za samoupravne organe v temeljni organizaciji, DO in SOZD ter samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti.

V januarju so ocenili uresničevanje zakona o združenem delu in dosežene rezultate na tem področju. Obravnavali so tudi pobudo, ki jo je vsem delavskim svetom temeljnih organizacij v Elektromehaniki posredoval kranjski družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Referendum o samoupravnih sporazumih o delitvi dohodka in sredstev za OD je sicer uspel, vendar je rezultat politično nesprejemljiv zaradi pomanjkanja razlage, kratkega roka za razpravo in premajhne aktivnosti komunistov na vodstvenih mestih. Zato so komunisti predlagali vodstvu Orodjarne, naj se v bodoče razprave organizirajo po skupinah, zbori delovnih ljudi pa predstavijo na 9. uro. Delavci morajo na zbere priti z izoblikovanimi stališči do vsebine predlogov.

Pred referendumom za potrditev sporazuma o združevanju v SOZD so v Orodjarni izvedli široko akcijo, da so delavce seznanili s pomenom združevanja v SOZD. V prihodnje bodo poskrbeli, da se bodo tudi tisti vodstveni delavci, ki niso komunisti, vključevali v samoupravno dogovarjanje.

V februarju so razpravljali tudi o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. Nadaljevali so tudi z razpravo o vsebini knjige Edvarda Kardelja, ki je pokazala, da so komunisti Orodjarne dojeli bistvo vsebine. Obravnave bo treba razširiti na sindikalne delavce, mladince in člane samoupravnih organov in odborov ter končno na vse zaposlene v Orodjarni. Morali bodo

V ponedeljek, 20. marca je našo tovarno ATC na Laborah obiskala vojaška delegacija iz Iraka. Beseda je tekla o nekaterih važnejših projektih, gostje pa so si ogledali proizvodnjo in manjšo priložnostno razstavo naših izdelkov in vojaškega programa.

dobiti predavatelje.

V predkongresnem obdobju je ZK pred odgovornimi nalogami. Komunisti v Orodjarni bodo precej časa namenili študiju tez za kongrese ZKS in ZKJ. Evidentirali so 9

kandidatov za člane Zveze komunistov. V začetku marca bodo zanje pripravili uvajalni seminar. Skupni sprejem novih članov v Zvezo komunistov bo v času kongresa ZKS.

TOZD TEN

Uspešne volitve

Kot v vseh organizacijah združenega dela širom Slovenije smo tudi delavci Tovarne elektronskih naprav v četrtek, dne 9. 3. 1978, volili delegate za delegacijo v zbor združenega dela in samoupravne interesne skupnosti. Po opravljenih volitvah in ob analizi rezultatov lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je vse delo, vloženo s strani družbenopolitičnih organizacij in posameznih odgovornih delavcev, tako v samem poteku od evidentiranja do volitev, dobro obrestovalo, saj smo z rezultati lahko popolnoma zadovoljni. Posebno smo se zadovoljni s tem glede na to, da je ves potek, predvsem pa še način kandidiranja, ki je določen z lani sprejetim Zakonom o volitvah delegacij v organizacijah združenega dela, potekal brez kakršnihkoli spodrsiljav, točno po z zakonom določenim načinom delegiranja, kar se je nedvomno na koncu odrazilo v rezultatih volitev. Prepričani smo, da je predvsem tak način delegiranja največ pripomogel k temu, saj delavci resnično lahko na demokratičen način neposredno delegirajo in zaupajo opravljanje posameznih nalog tistim, ki jim sami najbolj zaupajo. Nedvomno je velik pomen pripisati uspešnosti volitev, dobrim pripravam nanje, ki so se odvijale v vsem predvolilnem obdobju, vanj so bili delavci vsestransko vključeni, največjo odgovornost in težo naloge pa je vsekakor uspešno opravila Osnovna organizacija sindikata v sodelovanju z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem pa Zvezo komunistov.

Sicer je svojo dolžnost in pravico opravilo 489 delavcev, kar znaša 87,95 %. Ob tem smo ugotovili, da nam precejšnje neudeležbo predstavljajo glasovi tistih delavcev, ki jim delovno razmerje miruje in od katerih nismo pravočasno dobili glasovnic, saj to predstavlja 3,57 %.

Se posebno pa so lahko zadovoljni z rezultati volitev v našem obratu Cajnarje, kjer je od 41 volilnih upraviteljev volilo 40, kar znaša 97,5 %. V tem obratu so se delavci sicer odločili, da bodo imeli delegacijo za zbor združenega dela in splošno delegacijo za samoupravne interesne skupnosti.

Glasovanje je potekalo v prijetnem delovnem vzdušju z uspešnim tolmačenjem članov volilnega odbora kako se glasuje, kar se je tudi odrazilo v zelo dobrem načinu glasovanja, brez kakršnihkoli dodatnih vpisovanj kandidatov oziroma pripomb.

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za lepa darila in dobre želje. Želim jim veliko uspeha pri njihovem nadaljnjem delu.

Marija Klasek
Kontrola števecv

V posamezne delegacije so bili izvoljeni:

Delegacija za zbor združenega dela

1. Kranjc Andrej, 2. Kobav Marjan ing., 3. Kranjc Danijel, 4. Sirnik Emil, dipl. ing., 5. Zalaznik Jože, 6. Hrastar Franc, 7. Savič Mihajlo, 8. Ljubenovič Sava, 9. Kump Rudolf

SIS za pokoj. in invalid. zavarov.

1. Fekonja Edvard, 2. Oček Teodor, 3. Laznik Aleš, 4. Vičič Miroslav, 5. Doberlet Boris

SIS za socialno skrbstvo

1. Lampič Karel, 2. Gorišek Ivan-ka, 3. Nikolič Gordana, 4. Kramar Majda, 5. Josič Sarafina

SIS za zaposlovanje

1. Mlakar Rado, dipl. ing., 2. Keržič Mitja, 3. Ristič Dragoslav, 4. Drogenik Franc, 5. Jaklič Maksimiljan

SIS za telesno kulturo

1. Matko Franc, 2. Treven Marjan, 3. Golob Helena, 4. Krajnc Stanislav, 5. Kopitar Tanja

SIS za zdravstvo

1. Lednik Silvo, 2. Mramor Te-rezija, 3. Kerin Ivica, 4. Vrtar Cvetka, 5. Soljačič Vinka, dipl. ing.

SIS za raziskovanje

1. Vidmar Herman, dipl. ing., 2. Pirnovar Bogdan, 3. Gamberger Milan, dipl. ing., 4. Omejc Andrej, ing., 5. Luzar Ivan, ing.

SIS za kulturo

1. Mikec Ivan, 2. Ižanec Maja, 3. Rotar Marjana, 4. Lončarič Spomen-ka, 5. Bujič Gina

SIS za izobraževanje

1. Valant Jože, dipl. ing., 2. Dolničar Boris, 3. Pertinač Bojan, 4. Žagar Danica, 5. Spasojevič Savo

SIS za otroško varstvo

1. Lukanc Marija, 2. Petje Olivera, 3. Lojič Zinka, 4. Seferagič Mirveta, 5. Močnik Mili

SIS za stanovanjska vprašanja

1. Sušina Anton, 2. Grgič Franc, 3. Zavodnik Alojz, 4. Rozman Boris, 5. Mladenovič Ana

Obrat Cajnarje

Delegacija za zbor združenega dela

1. Baraga Marija, 2. Brzek Peter, 3. Hiti Nevenka, 4. Intihar Julka, 5. Kovačič Marija, 6. Mikuž Jožica, 7. Modic Franc, 8. Petrič Milena, 9. Seljak Alojz, 10. Zalar Lado, 11. Zalar Ivanka, 12. Zakrajšek Darinka, 13. Zalar Majda

Splošna delegacija za SIS

1. Brzek Jolanda, 2. Jovič Antonija, 3. Martinčič Danijela, 4. Modic Marta, 5. Mržek Darko, 6. Štrukelj Marija, 7. Žnidaršič Antonija, 8. Žnidaršič Alojzija, 9. Župančič Marija, 10. Petrič Franc, 11. Korenčan Ana, 12. Seljak Fani, 13. Zalar Marija.

LENARDIČ

Sindikalne skupine - bolj učinkovito odločanje delavcev.

V februarju dosežen plan proizvodnje

V delovni organizaciji Iskre Elektromehanike smo tudi z doseženimi proizvodnimi rezultati v februarju lahko zadovoljni. Proizvedli smo za 311.454.683 dinarjev izdelkov in s tem presegli planirane naloge za 0,9 %. Največji izpadi proizvodnje so se pojavili v: Merilnih napravah, ATC, TEL in v Elektroniki, nadomestile so jih ostale temeljne organizacije. K dobremu rezultatu so največ pripomogle: TEA, ERO, TEN in Števci.

Doseganje plana po asortimanu smo v februarju izboljšali za 3,2 %. Največja odstopanja od planirane proizvodnje imajo v Elektroniki, TEL in Merilnih napravah.

V prvih dveh mesecih smo v DO presegli planirane eksterne obveznosti za 8,3 %. Kumulativnega plana ne dosega v TOZD: TEL, Elektronika, Merilne naprave in ATC. V Tovarni računalnikov je planirana proizvodna vrednost še tako nizka, da o izpadih ne moremo govoriti, saj prava proizvodnja še ni stekla.

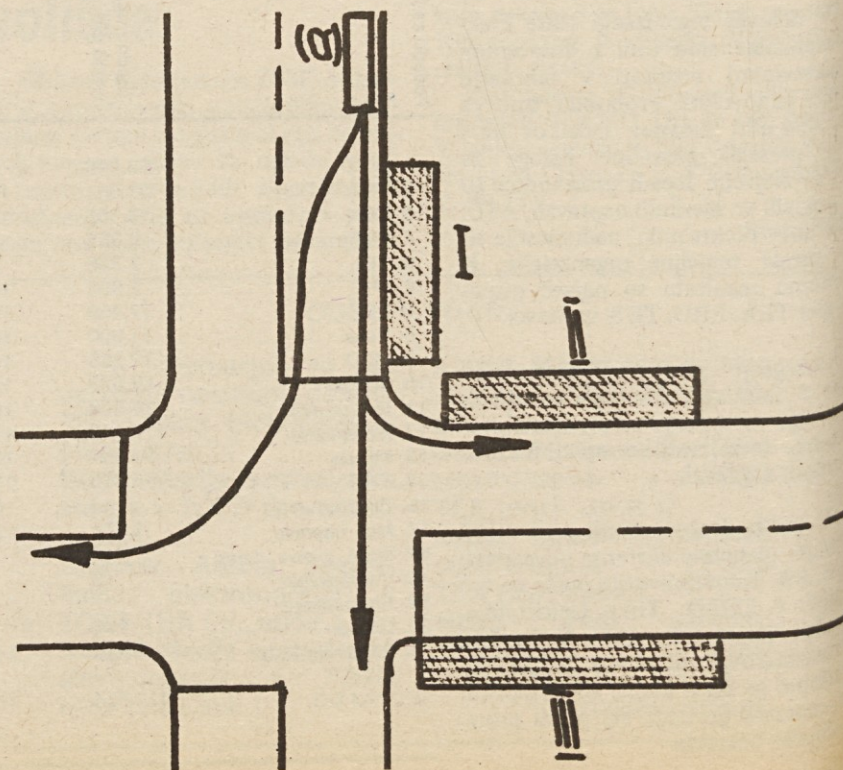
Podatki za mesec:						
TOZD		Vredn. proizv. v 000 din	Dosežen plan proizv. v %	Dosežen plan asort. v %	Dosežen OD v %	Število nadur na 1 zaposl.
1. ATC		56.096	71,8	78,9	123	8,1
2. TEA		28.051	110,8	80,8	121	4,0
3. TEN		13.305	123,6	100,0	120	—
4. Elektronika		5.685	91,4	48,4	—	—
5. TEL		7.365	72,2	60,0	125	2,4
6. IPT		2.992	120,2	84,9	—	—
7. EO		17.469	102,3	99,9	152	—
8. Vega		11.600	103,2	80,3	120	3,7
9. MSO		12.258	101,0	83,0	118	38,0
10. Števci		58.673	137,9	75,4	121	3,0
11. Instrumenti		15.898	103,7	91,4	119	3,0
12. Mehanizmi		7.748	115,1	86,4	121	0,2
13. Stikala		24.994	108,8	90,9	121	1,3
14. ERO		46.026	110,0	95,4	125	6,2
15. Orodjarna		48	65,8	83,8	124	3,4
16. Mer. naprave		1.281	28,7	67,3	120	3,6
17. Skup. proizv. delov		348	—	—	121	2,8
18. Vzdrževanje		19	—	—	120	5,4
19. Restavracija		—	—	—	—	—
20. DS SS		176	—	—	123	4,6
21. Računalništvo		1.414	141,4	—	112	2,4
SKUPAJ DO		311.454	100,9	82,6	122	5,2

A black and white photograph showing a cityscape from an elevated perspective. In the foreground, there are several large industrial buildings with flat roofs and a prominent tall, dark smokestack. The middle ground is filled with a dense urban area, including residential houses and commercial buildings. In the background, a range of mountains is visible under a cloudy sky. The overall scene suggests a city with a significant industrial presence, such as Seattle in the early 20th century.

14 ISKRA
Štev. 12-13 – 25. marec 1978

- VEK'

Novinarski dnevi tudi v Iskri v Kranju

V petek, 17. marca, so se v Kranju pričeli novinarski dnevi, ki bodo trajali do 25. aprila. Organizira jih Center za obveščanje in propagando pri Občinski konferenci ZSM Kranj. Glavni namen teh dnevov je prikazati stanje na področju obveščanja v kranjski občini. Pravzaprav gre predvsem za oceno mladinskega informiranja, vendar se s tem pomembnost akcije prav nič ne zmanjšuje, nasprotno še povečuje se, saj smo mladinskemu informiranju do sedaj posvečali vse premalo pozornosti. Omenjena akcija bo torej bogat prispevek k izboljšanju stanja na tem področju, obenem pa bo dala tudi pomembno študijsko gradivo za kongres ZSMS, ki bo oktobra v Novi Gorici.

In kako bodo potekali novinarski dnevi? Center za obveščanje in propagando pri OK ZSM Kranj je že sklical vse skupine za obveščanje, ki delujejo v okviru področnih konferenc omenjene občinske konference. Prav te skupine so tiste, ki bodo s pomočjo Centra napravile analizo stanja mladinskega informiranja v krajevnih skupnostih, šolah in organizacijah združenega dela. Potrudili se bodo, da bo analiza izdelana tudi v okviru konference specializiranih družbenih organizacij, pri kateri skupina za obveščanje sicer ne deluje. Zato bodo obiskali številne osnovne organizacije ZSM ter družbene organizacije in društva, ki v pretežni meri združujejo mladino. Sele na podlagi obiskov in neposrednih razgovorov z nosilci informiranja na teh področjih, bo izdelana analiza, ki jo bo Center za obveščanje in propagando nato dal v razpravo predsedstvu Občinske konference ZSM Kranj.

To pa še ni vsa aktivnost, ki jo bo Center za obveščanje in propagando pripravil v okviru novinarskih dnevov. Da bi svoje člane – mlade novinarje čim bolj usposobil in da bi vedno bolj potrebne novinarske tribune zaživele, pripravlja celo vrsto okroglih miz in javnih razprav, ki bodo potekale v številnih OZD, krajevnih skupnostih in šolah. Najprej naj omenimo javno razpravo, ki bo 7. aprila v Iskri Elektromehaniki. Dotaknila se bo vprašanj v zvezi z razvojem samoupravljanja v tej delovni organizaciji. Vzpodbudo za organizacijo razprave so mladi novi-

narji pri OK ZSM Kranj dobili na podlagi številnih vprašanj, ki so jih postavili mladi iz te delovne organizacije, na katere jim nihče ni znal odgovoriti. Center za obveščanje in propagando, ki bo razpravo v kranjski Iskri organiziral skupaj z OO ZSM Tovarne TEA, upa, da bo razprava plodna in da bo dala željene rezultate.

Nadalje lahko omenimo še okroglo mizo o uspešnosti delovanja delegatskega sistema v preteklem mandatsnem obdobju, ki bo v Savi, ter javno razpravo o gospodarski in samoupravni problematiki v DO Mladi rod. Poleg tega bodo mladi novinarji razpravljali še o problematiki mladinskega delova-

VOZNIKI, POZOR!

Prometna situacija pred našo delovno organizacijo je nevzdržna. Problemi so nastali po izgradnji križišča, ko smo ostali brez izhoda od glavne vratarne na Ljubljansko cesto. Največ nevšečnosti je pri dovozu do prostora skupnih služb.

O tem so pred kratkim razpravljali tudi člani odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Pri parkiranju vozniki ne upoštevajo vedno prometnih predpisov, parkirajo na obeh straneh dovozne ceste. Promet

USPELA PROSLAVA

Sindikalna organizacija v Iskrini TOZD TEL na Blejski Dobravi že tradicionalno vsako leto ob mednarodnem dnevu žena pripravi proslavo. Letos so se nanjo še posebno skrbno pripravili, sodelovali so člani sindikata, mladinske organizacije in ZK.

Proslavo so organizirali prav na dan žena. V programu so sodelovali otroci iz vrtca na Blejski Dobravi, mladinki iz krajevne skupnosti in člani OO ZSM TOZD TEL. Predstavila se je tudi gledališka skupina Izvir, ki deluje pri amaterskem gledališču Tone Cufar na Jesenicah.

A. Jug

nja na kranjski gimnaziji in v KS Huje – Planina – Čirče. Obiskali bodo tudi številna društva, med njimi Društvo invalidov Kranj in KUD Naklo. Bodo tudi gostje letošnjega festivala mladih pevcev amaterjev „Iskra poje 78“, ki bo najbrž 21. aprila v Tovarni ATC na Laborah v Kranju.

V tem zapisu smo zajeli le najpomembnejše akcije, ki jih bo Center za obveščanje in propagando pri OK ZSM Kranj pripravil v okviru novinarskih dnevov v Kranju. Ker je vanje vključena tudi kranjska Iskra, bomo o tem še poročali. Danes naj zapišemo le še to, da gre tako po vsebini kot po obsegu za enkratno akcijo v Sloveniji in je zato deležna še posebne podpore in pohvale.

Miro Erzin

Letošnje smučarije štipendistov

Začelo se je s prvo soboto v letošnjem letu, s smučarskim izletom na Krivavec. Kar postaja že tradicionalno. Tokrat je bil ta izlet naš najmnogičnejši, saj smo morali naročiti še tretji avtobus in še so morali nekateri smučanja željni štipendisti stati. Na vrhu nas je pričakalo prečudovito sonce, toda s snegom nam je bilo bolj s slabo odmerjeno. Vseeno smo se zapodili po smučičih in poskušali posnemati svetovne smučarske ase. Samo, da oni vozijo med palicami, mi pa smo vozili med skalami. Toda – „Kdor z malim ni zadovoljen,

se včasih celo v eni smeri težko odvija. Onemogočen je, nemoten dovoz avtomobilom, predvsem intervencijskim vozilom v primeru požara ali drugih neizgod kakor tudi številnim gostom.

Odbor meni, da je ureditev prometne situacije pomembna za celotno delovno organizacijo. Zato je potrebno pred vpadno cesto do parkirišča pred glavno vratarno namestiti prometni znak, ob njem pa postaviti zapornico in vrtamnico. Delavci, ki so upravičeni

do parkiranja pred glavno vratarno, bodo prejeli poseben znak. Kontrola naj bi se izvajala v času od 5,30 do 6,30 in od 13. do 14,30 ure.

Naštete predloge odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je 14. marca sprejel tudi delavski svet Elektromehanike. Lahko pričakujemo, da bo tako manj problemov pred glavno vratarno, v celoti pa bodo odpadli šele jeseni, ko bo zgrajena obvozna cesta za Iskro.

Iskrini štipendisti – udeleženci smučarskega tečaja na Arehu v času od 13. do 19. februarja 1978 se zahvaljujemo smučarskim vaditeljem: Mekotu, Marjanu, Janiju in Sarcu za dobro organizacijo tečaja in uspešno seznanjanje tečajnikov s smučarskimi skrivnostmi. Takšno uspešnost jim želimo tudi na delovnem mestu.

Tečajniki

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V Mestni hiši je na ogled stalna arheološka, etnološka, kulturnozgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V 2. nadstropju iste stavbe pa si lahko ogledate etnološko razstavo Kmečko gospodarstvo v Gornjesavski dolini.

V Prešernovi hiši je odprt Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji v pritličju je odprta razstava del mojstra fotografije EFIAP TIHOMIRJA PINTERJA. Razstava bo odprta do 2. aprila.

V galeriji Mestne hiše je odprta razstava ZVEZE MED NOB NA GORENJSKEM. Odprta bo do 2. aprila.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji, v galerijskih prostorih iste stavbe pa je na ogled razstava del akad. slikarke GABRIJELE ŽUGEL. Razstava bo odprta do 10. aprila.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan, razen ponedeljka in nedelje popoldne, od 10. do 12. in 16. do 18. ure.

V vojašnici Staneta Žagarja v Kranju je odprt Muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate restavrirani poznosrednjeveški kulturni spomenik „Jenkova kasarna“, ki je opremljen z etnološkim gradivom.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše drage mame

FRANČIŠKE VILFAN

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v Elektromehaniki – TOZD TEA in TOZD MSO ter v Iskra Commerce – TOZD Zunanji trg in Bazenskem skladišču v Kranju za izraze sožalja, poklonjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerke Francka Hočevar, Justi Alidžanović in Mari Stegnar

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so našega dragega očeta

ALOJZA HUDOLINA

spremili na zadnji poti, mu poklonili cvetje ter nam osebno izrazili sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni sindikatu DO Elektromehanike in sodelavcem v temeljnih organizacijah Instrumenti Otoče, Števeci, Restavracija in TEA na linijah telefonskih elementov, telefonskih aparatov, koordinatnega stikalnika in GPP

žalujoča: žena Ana, hčerke Ani, Silva, Milena, Joži in Zdenka in sinova Štefan in Milan

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta

FRANCA VIDMARJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem koordinatnega stikalnika TOZD TEA za izraze sožalja, podarjeno cvetje in denarno pomoč

hčerka Ivanka Balazič z družino

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi mojega sina

PRIMOŽA

z Invest servisa se iskreno zahvaljujem sodelavcem za vso pomoč, podarjeno cvetje in številno udeležbo na pogrebu

Slavka Kek

večjega vreden ni“, trpele pa so naše smučke in nekaterih hlače. Kaj hujšega pa na srečo ni bilo.

Kakšen teden pozneje pa je začel padati in padati sneg. Nametlo ga je zadosti po vseh slovenskih smučiščih. Ko smo nekako opravili s svojimi šolskimi obveznostmi, ki so prav v zimskem času zelo velike, smo organizirali spet izlet na Krivavec. Tokrat pa se je prevrnilo vse na glavo. Snega je bilo preveč, toda Krivavec je bil zavrt v meglo. Škoda, da nismo imeli montiranih meglenk na smučeh, kajti edino tako bi se dalo kulturno in varno smučati. Tako so nekateri obupali in prvi avtobus se je vrnil v Ljubljano že zgodaj popoldne. Ostali pa so hoteli izkoristiti svoje karte in so tipali po smučiščih do konca. Naša naslednja smučarija je bila Iskrirajda. Toda glej ga zlomka, dežuje. Štipendisti smo se z visokimi štartnimi številkami pogumno borili za najboljša mesta. Imeli smo dokaj izenačene pogoje za smuko in tako je res zmagal tisti, ki je najbolje obvladal prvine alpskega smučanja, če že ne hot daga. Po končanem tekmovanju nas je v hotel Špiku čakala pečenica z zeljem in tako so bili dež, mokrota in napor tekmovanja v hipu pozabljeni. Ko smo dobili medalje smo odhiteli proti Ljubljani.

Razporeženo na avtobusih je bilo veselo in tudi pesmi ni manjkalo. Sicer pa je tako na vsakem našem izletu in ne manjka dobre volje, saj je vsak sproščen ko je izven mestnega smoda in ima na takšni smučariji malo trima z dodatkom svežega zraka.

To pa tudi ni bila vsa naša smučarija, saj smo skupini 26 štipendistov s pomočjo Elektromehanike, organizirali tečaj na Arehu na Pohorju in jim krili polovico stroškov. Toda naših smučarjev še ni konec, saj ljubitelji bele opojnosti odložijo smuči šele v maju. Pred nami je še tekmovanje štipendistov v veleslalomu in mogoče še kakšni izleti, če nam bo seveda vreme bolj naklonjeno.

MLINO

ZAHVALA

Ob tragični smrti dragega sina in brata

JOŽETA CANKARJA

se iskreno zahvaljujemo kolektivu Iskre za darovani venec, sočustvovanje z nama in spremstvo na njegovi zadnji poti

mami in sestra Milojka.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame se najtopleje zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem tovarne generatorjev in elektronike v Novogoriški Iskri, posebno liniji regulatorja za denarno pomoč namesto venca, za izraze sožalja in za spremstvo k njenemu zadnjemu počitku.

Žalujoča hčerka Ana Velkavrh

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

MARIJE ŠTOKELJ

se iskreno zahvaljujem sodelavkam Iskra Commerce – finančni sektor na Zaloški c. 69 za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Dragica Brelj.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dobrega očeta

JANEZA TREBARJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem finančnoraznovodskega področja Elektromehanike, računovodstva in tajništva ŠC Iskra, vzdrževanja strojev in oddelka navijanja tuljav za darovane vence, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerke Helena, Mira, Francka in sin Ivo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi mojega dragega očeta

LOJZETA BOŽNARJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem na koordinatnem stikalniku TOZD TEA za izrečeno sožalje, cvetje in denarno pomoč

hčerka Marija Jamnik z družino

Prebrali smo za vas

Cankarjeva založba je pred kratkim izdala prvi zvezek novega izbrana dela Vladimirja Iliča Lenina, ki bo, ko bo izdaja končana, obsegala kar šest zvezkov in tako zagotovo predstavljalo doslej najboljše in najpomembnejši izbor iz obsežnega, velikega opusa ustanovitelja in tvorca prve socialistične države na svetu.

To pot je uredništvo izbranega dela prevzel dr. Marijan Britovšek, nedvomno eden izmed naših najboljših poznavalcev in preučevalcev leninskega opusa. Za prvi zvezek je urednik tudi napisal obsežen in poglobljen uvod o oblikovanju ruske socialnodemokratske stranke in Leninovi znanstveni utemeljitvi vodilne vloge proletariata.

Podrobnejši razbor prvega zvezka nam jasno kaže, da gre v bistvu za popolnoma nov in razširjen izbor iz Lenina, v katerem bomo zagotovo našli, in v prvem zvezku to tudi že najdemo, tudi ostala, doslej v slovenščino še neprevedena Leninova dela.

Na prvem mestu prvega zvezka je objavljeno Leninovo zgodnje delo iz leta 1894. in sicer „Kdo so „prijatelji ljudstva“ in kako se bore proti socialnim demokratom“, v katerem je ostro obračunal z nasprotniki marksizma v tedanji Rusiji in je delo imelo močan vpliv na takratno rusko marksistično mladino.

Sledi prvič v slovenščino prevedeno delo „Razvoj kapitalizma v Rusiji“, ki je nedvomno rezultat Leninovega velikanskega raziskovalnega dela, ki je trajalo tri leta in je izšlo ob koncu marca 1899. leta. To Leninovo delo zavzema osrednje mesto iz prvega obdobja njegovega delovanja, izredno pomembno pa je tudi zato, ker se s tem delom prvič v marksistični literaturi preučuje položaj kmetov v kapitalizmu in dokazuje zaveznitvo delavcev in kmetov.

Temu obsežnemu delu sledi Leninov krajši članek „S čim začeti“, ki vsebuje odgovore na najpomembnejša vprašanja ruskega socialnodemokratskega gibanja v tistem času in jih je Lenin kasneje podrobneje razvil v prav tako znamenitem delu „Kaj delati“, ki je izšlo 1902. leta.

Zato logično sledi do četrti prispevek prvega zvezka prav ta Leninov spis, ki po svoji vsebini daleč presega svoje okvire, saj je bilo hkrati poziv delavcem, naj organizirajo in ustvarijo osnovo, potrebno za delovanje revolucionarne marksistične stranke. V njem je dobila proletarska partija Leninovega tipa vsestransko utemeljitev.

Prvi zvezek izbora se zaključuje s prav tako znanim in pomembnim Leninovim delom pod naslovom „Korak naprej, dva koraka nazaj“, ki je kot brošura prvič izšlo leta 1904 v Ženevi. S tem delom je Lenin zadal odločilen udarec menjševškemu oportunistu pri organizacijskih vprašanjih. Velikanski zgodovinski pomen tega dela pa se kaže predvsem v tem, da je Lenin v njem razvil marksistični nauk o stranki in izdelal organizacijska načela proletarske revolucionarne stranke. Prvič v zgodovini marksizma je razkrinkal organizacijski oportunistem in opozoril na nevarnost zaradi omalovaževanja organizacije delavskega gibanja.

Že po izboru prvega zvezka je videti, da je urednik izbral smotrno, tehtno in upravičeno kronološko, hkrati pa lahko o objavljenih Leninovih delih samo zapišemo, da kljub svoji časovni oddaljenosti nikakor niso prav nič izgubila na svoji aktualnosti in pomenu ter nam zato lahko v marsičem uspešno in učinkovito služijo tudi v današnjem času za današnjo rabo.

D.Ž.

Planinci Elektromehanike zborovali

Planinska sekcija Iskre — Elektromehanike Kranj je prav gotovo pomemben člen tako matičnega Planinskega društva Kranj, kakor tudi splošne družbene aktivnosti v delovni organizaciji. Številni planinci — člani našega kolektiva so pri matičnem društvu priznani alpinisti, gorski reševalci, vodniki, stražarji itd., pri sekciji pa so zaradi njene specifične dejavnosti glede na njihovo „slavo“ manj delavni. Ta specifična dejavnost se odraža predvsem v organiziranju bolj ali manj zahtevnih izletov in vzponov za člane kolektiva in njihove svorce, medtem ko so druge dejavnosti, kot n.pr. planinske postojanke, alpinizem, GRS, vzgoja mladine, markiranje planinskih poti, itd. izključno v pristojnosti matičnega društva.

V četrtek, 16. marca, so se zbrali v Kranju v Savski loki najbolj aktivni člani PS in nekaj gostov z namenom, da potegnejo črto pod delovanjem v preteklem obdobju. Tako smo iz poročila dosedanjega načelnika sekcije Petra Pakja lahko povzeli, da so bili načrti v veliki meri izpolnjeni. Izvršni odbor se je vsekakor trudil, da so bili izleti dobro organizirani, domačin vodnikom pa se moramo zahvaliti za primerno varnost in dobro počutje na izletih. Priznanje zasluži tudi sindikalna organizacija, ki je s sredstvi pripomogla k doseženim uspehom.

Brez „filozofsko“ obarvanega dela poročila seveda ni šlo. Naj navedem del načelnikovih ugotovitev:

„... Daleč za nami so težki povojni časi, časi pomanjkanja in zategovanja pasu ter pomanjkanja, ko smo vse moči usmerjali v ustvarjanje osnovne materialne eksistence. Mimo je v glavnem otroška doba blaginje in hlastanja po prestižnih dobrinah,

kot so n.pr. avtomobili, televizorji itd. Poprečen Slovenec — če ni podlegel virusu bogatenja, ki človeku ne pusti mirnega spanca — je dosegel zadostno ekonomsko varnost in se je začel obračati k sebi in naravi. In kje drugje bo našel največ prepotrebnega miru, čiste narave in zdravega razvedrila, če ne v zelenih gozdovih in na cvetličnih poljanah ter kamnitih gorah? ...“ Še do ene originalne ugotovitve je prišel, namreč, da tam na bolj ali manj strmih pobočjih ni privilegiranih, vsak je odvisen skoraj izključno od svojih psihofizičnih sposobnosti. Preizkuša se, spoznava koliko nosi v sebi žlahtnega soka in koliko vode.

Za ta del izvajanja je dobil „na odprti sceni“ zaslužen aplavz in celo predsednik delovnega predststva Marjan se ni mogel načuditi, od kod za takimi deskami toliko poetičnosti.

Prisotni so bili s tem in drugimi poročili ter delom izvršnega odbora v preteklem mandatnem obdobju zadovoljni, kar so izrazili v razpravi. Poudarili so potrebo po čim tesnejšem sodelovanju s PD ISKRA iz Ljubljane in gojitvi stikov z zamejskimi Slovenci.

Stari odbor je dobil soglasno razrešnico, obenem pa je bil sprejet predlog za sestavo novega odbora, v katerem je nekaj svežih moči, ki bo prav gotovo uspešno nadaljeval z delom. Za novega načelnika sekcije je bil predlagan Igor Kloar, za člane pa tovariši Jože Šparovec, Edo Erzetič, Peter Pakj in Milan Čelik. V zaključni besedi jim je ob nekaterih napotkih predsednik delovnega predststva zaželel veliko uspešnih izletov.

Za konec sta se izkazala Jože Šparovec in Marjan Ručigaj s prikazom najbolj uspešnih barvnih diapozitivov z lanske odprave v Bernino in uspešnih izletov na domače in tuje hribe.

—lik

Spet zanesljiva zmaga Iskre

Na tradicionalnih, letos že XI. zimskošportnih igrah občinskega sindikalnega sveta Kranj so tudi letos imeli glavno besedo in seveda največji uspeh smučarji Iskre. Zanimivost letošnjih tekem je v tem, da se jih je od 1.245 prijavljenih udeležilo le 695 tekmovalcev, obsegale pa so razen tekmovalca veleslalomista še smučarski tek in sankanje, kar vse je šlo za kombinacijo.

Vštevši dosežke pri teku, veleslalomu in sankanju je zanesljivo zmagala ekipa Iskra I, pred ekipami gradbinec, Sava, Iskra II, Sava II, itd.

K zmagi so posamezniki prispevali naslednje uvrstitve: veleslalom; moški A: ... 3. Parte 43,82; moški B: ... 2. Nadišar 47,72, 3. Zaplotnik 48,11, 4. Marjek 50,97; moški C: 1. Logonder 44,78, ... 4. Udovč 47,97; moški E: 1. Jaklič (ŠC) 33,57, 2. Rozman 34,37; moški F: 1. Pintar 41,34, ... 4. Dermota 42,82, 5. Mačefat (ŠC) 42,90; teki: moški A: ... 3. Šparovec 14:10,05; moški B: 1. Grašič 13:07,27; moški C: 1. G. Kordež 13:01,55, ... 3. V. Grašič 13:28,56, 4. Nunar 14:40,72; sankanje: moški A: 1. Šparovec 1:35,14; moški B: 1. Meglič 1:09,87; Kombinacija: 1. Šparovec; veleslalom: ženske A: ... Možina 56,47, ... 4. Logonder 59,77; ženske C: ... 2. Krampl 49,41; teki: ženske A: 1. Bešter 8:29,99; ženske B: 1. Krampl 11:37,76.

— C —

Janez Podlesnik.

pokazanemu znanju prejeli tudi ustrezne, šaljive nagrade. Zabava, smuke in dobre volje je bilo dovolj. Tudi z vadiitelji so bili vsi po vrsti zadovoljni, kot nam je v razgovoru povedala Slava Kukovičič, udeleženka tečaja.

Marljivi organizatorji pa še niso pospravili smuč. 6. aprila nameravajo organizirati klubski dan na Pokljuki, kjer se bodo lahko vsi udeležili tekmovalja v veleslalomu. Tisti, ki so radi dobre volje pa še tekmovalja v humorističnem veleslalomu, polnem izvirnih preprek, obogatenih s klobaso, jabolkom itd.

Za tiste, najbolj navdušene in če se ne motim, jih v TOZD TELA ni malo, ki radi smučajo še takrat, ko sonce že toplo greje, pa organizirajo štiridnevni prvomajski izlet v Kaprun. Pohitite s prijavi!

Š. D.

Smučarski klub TOZD TELA

V lanskem decembru je bil v temeljni organizaciji TOZD TELA na pobudo referenta za športne zadeve Toneta Kastelica, ustanovljen smučarski klub "TELA". S Štefanom Vilerjem, sedanjim predsednikom kluba in Matjažem Thurenherrjem so resno zagrabil za delo in k sodelovanju pritegnili še nekaj navdušenih, dobrih smučarjev. Organizacija dela je stekla tako kot v vseh ostalih, številnih klubih po Sloveniji; izdajanje klubskih izkaznic, pobiranje članarine, zbiranje vadiiteljev in organizacija tečajev in izletov.

Mitja Černe.

Prvi rezultati so se pokazali že v februarju, ko je klub organiziral od 16. do 23. tečaj na Golteh. Udeležilo se ga je 25 tečajnikov, delavcev v TOZD TELA. Glede na njihovo predhodno smučarsko znanje so jih trije vadiitelji: Vladimir Zupan, Janez Podlesnik in Mitja Černe, ki so tečaj vodili, razporedili v tri grupe. Nadebudni učenci so bili v dopoldanskem času deležni učenja smučarskih veščin, popoldan pa so svoje znanje pridno utrjevali. V večernih urah pa je za kulturni program v zadovoljstvo vseh neumorno skrbel Janez Podlesnik. Marsikomu je ostala v lepein spominu triurna krožna TRIM

Vladimir Zupan.

vožnja, ki jo je organiziral izletnik iz Celja. Udeležili so se je skoraj vsi od začetnikov pa do tistih, ki že bolje vozijo. Za spomin so prejeli TRIM nalepke in značke, ekipa pa diplomu. Zadnji dan tečaja je bil v znamenju tekmovalj. S terensko vožnjo in tekmovaljem v veleslalomu (kar sodi v šolo smučanja), so tečajniki pokazali, kaj so se v enem tednu naučili in

Zimsko prvenstvo Avtoelektrike v košarki, odbojki, namiznem tenisu

V času zimskih šolskih počitnic je komisija za šport in rekreacijo izkoristila prosto telovadnico TVD Partizan v Novi Gorici in organizirala zimsko prvenstvo Avtoelektrike v košarki, odbojki in namiznem tenisu. Tekmovanje je bilo organizirano samo za TOZD iz Nove Gorice.

Povedati je treba, da je v Novi Gorici velika stiska z zaprtimi športnimi objekti tako, da organizirane športne rekreacije naših delavcev in delavk ni. Komisija je prav zaradi te pomanjkljivosti sprejela na zadnji seji sklep, da se začne v jeseni z organi-

rano rekreacijo v okoliških krajih, kot so Branik, Dornberk, Renče in Miren. Seveda bo treba za tak način rekreacije vložiti mnogo truda, predvsem pa ljudi zainteresirati, da se bodo strokovno organizirane vadbe udeležili.

Poglejmo, kako se je končalo zimsko prvenstvo:

košarka:

I. kolo
DSSS : GE 38:10
VZ : GE 25:11
DES : MZ 34:35

II. kolo

DSSS : VZ 46:26
MZ : VZ 61:47
DES : GE 20:0

III. kolo

DSSS : MZ 22:32
DES : VZ 40:27
GE : MZ 0:20
DSSS : DES 36:50

Končni vrsti red: 1.) MZ, 2.) DES, 3.) DSSS, 4.) VZ, 5.) GE.

Odbojka:

DES : DSSS 3:1

Končni vrstni red: 1.) DES, 2.) DSSS.

Namizni tenis — moški:

DES : GE 5:2
DES : DSSS 4:5

Končni vrstni red: 1.) DSSS, 2.) DES, 3.) GE.

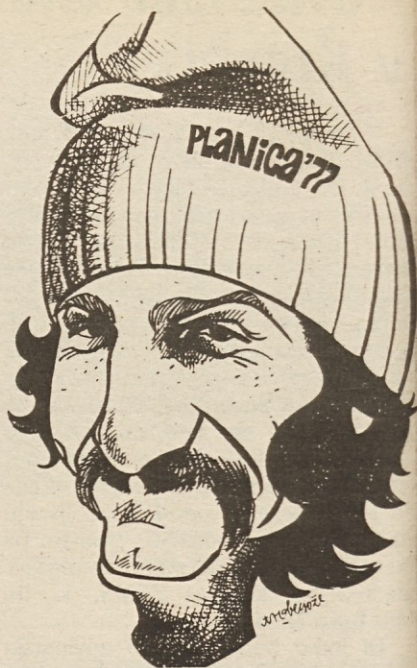
Namizni tenis — ženske:

DES : DSSS 3:2

Končni vrstni red: 1.) DES, 2.) DSSS.

Iliko Vidic

Iskra Bogdan Norčič, naš najboljši smučarski skakalec in letalec je za konec letošnje smučarske sezone znova dokazal svoje mojstrstvo, čeprav na začetku sezone njegovi rezultati niso bili odraz tistega, kar zmore. Poznala se mu je prestana operacija, pravtako pa se je šele za konec sezone opomogel od poškodb pri nesreči na nemški skakalnici. S 14. mestom na svetovnem prvenstvu v Lahtiju in pozneje z odličnim 5. mestom na poletih v Kulmu je, pred dnevi osvojil naslov državnega prvaka na 90 in 120-metrski skakalnici v Planici, na 9. Poldovem memorialu pa je zasedel 2. mesto in skupno z Mla-karjem in Bogatajem osvojil tudi prvo ekipno zmago Jugoslavije na tej prireditvi. Čestitamo!

Veleslalom na Zelenici

Komisija za šport in rekreacijo pri sindikatu Tovarne ATC je 10. marca organizirala tekmovalje v veleslalomu na Zelenici. Udeležba je bila zelo dobra, samo tekmovalje pa dobro organizirano.

Rezultati najbolje uvrščenih:

Ženske nad 30 let: 1. Ješe Alenka 23,4, 2. Prevodnik Marina 26,6, 3. Bešter Zdenka 29,3. Ženske do 30 let: 1. Deželak Vilma 23,2, 2. Kukovič Tina 24,9, 3. Gorenc Irena 29,0. Moški nad 40 let: 1. Rozman Tone 26,6, 2. Dermota Marjan 27,2, 3. Bajželj Franc 28,9. Moški 30—40 let: 1. Hrovat Milan 27,4, 2. Štrukelj Stane 27,9, 3. Meško Jože 29,2. Moški do 30 let: 1. Nadišar Milan 24,2, 2. Janc Franci 26,0, 3. Ferlan Viktor 26,1.

Smučanje na Kobli

Smučarji Tovarne TEA so imeli v soboto, 11. marca zimski športni dan na Kobli. Največ časa so namenili merjenju moči oziroma preskusu „Kdo bo hitreje prismočal v dolino.“

Resne priprave smučarjev in sindikata na letošnje srečanje na Kobli so se pričele takoj po lanskoletnem tekmovalju. Rezul-

tati so vidni v dobrih rezultatih posameznih tekmovalcev. Vsak, ki je prismočal skozi cilj, je prejel lično značko „TEA—KOBLA 78“. Najboljši so prejeli tudi priznanja in kolajne. Zelo važno je, da je bil štart „na palčko“.

Za ljubitelje snežnih poljan pa še beseda o Kobli in Bohinjcih. Smučišče z žičnicami na Kobli je v izgradnji, letos naj bi dokončali še zadnjo sedežnico do vrha. Tereni so lepi in prostorni. Bohinjecem gre vsa pohvala, smučišča namreč vzdržujejo kot malo-kje. Če se boste podali tja, vas bo morda motilo le predolgo čakanje. Verjetno vas zanima, kdo je najhitreje prismočal v dolino. Tu so rezultati:

Ženske do 30 let: 1. Smolej Magda 42,53, 2. Šparovec Jana 48,00, 3. Potočnik Ivi 56,27. Ženske nad 30 let: Deželak Francka 46,49, 2. Poredoš Milka 1.08,28, 3. Vidic Vida 1.34,62. Moški do 30 let: 1. Papler Bojan 34,63, 2. Marjek Ivan 35,47, 3. Poljanec Marjan 35,72. Moški nad 40 let: 1. Pavlin Marko 39,15, 2. Omahen Ciril 39,66, 3. Teran Jože 39,89. Moški 30—40 let: 1. Leban Peter 39,25, 2. Miklošič Rado 39,45, 3. Žgajnar Rafko 40,34.

L.P.

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam na koordinatnem stikalniku TOZD TEA za čudovito darilo, ki me bo vedno spominjalo nanje

hvaležna
Štefka Kacin

Dušan Bažata (na levi) in Zdenko Ličen sta bila tudi tokrat najboljša v namiznem tenisu.

Iskra Invest servis — dejavnost za rekreacijo in letovanje vam je za PRVOMAJSKE PRAZNIKE pripravila:

praznovanje

v POREČU — ZELENA LAGUNA
v času od 28. 4. do 2. 5. 1978

„LOT OSI“ — z bazenom — dvoposteljne sobe, cena aranžmaja je 460 din po osebi. Aranžma se začne 28. 4. z večerjo in konča 2. 5. s kosilom. Turistična taksa je vključena v ceno paketa.

„VILLE ASTRA“ — cena najema je 190 din na dan, ter turistična taksa 3 dni po osebi.

V Villi Astra sta dve dvoposteljni sobi in kuhinja.

v PORTOROŽU — HOTELI APOLLO, MIRNA, NEPTUN

dvo- in troposteljne sobe TWC, cena aranžmaja je 700 din za osebo.

Začetek 28. 4. z večerjo in kosilo — zadnja storitev, 2. 5.

Kopanje v bazenu hotela Palace.

Organizirani bodo izleti z avtobusom po Istri in s hidrogliserjem v Benetke.

I Z L E T I

ANDALUZIJA

Granada — Malaga — Costa del Sol — Sevilla
30. 4. do 4. 5. 1978

cena: 3.900 din

TUNIZIJA

27. 4. do 3. 5. 1978

cena: 3.100 din

OTOK ELBA

27. 4. do 2. 5. 1978

cena: 2.700 din

ISTANBUL (Carigrad)

30. 4. do 2. 5. 1978

cena: 2.450 din

Prijave sprejema IISE, dejavnost za rekreacijo in letovanje, Ljubljana, Ilirska 27, tel. 325-587, 325-589.